

VII. Universitetets videnskabelige Samlinger og Anstalter.

1. Universitetsbiblioteket.

a. Aarsberetning 1913—14.

(Overbibliotekar, Dr. Sofus Larsen).

Biblioteket var i det akademiske Aar 1913—14 aabent for Publikum i 265 Dage. Der udlaantes 24222 Bd. mod 20468 Laanebeviser, medens der i den almindelige Læsesal fremtoges 62602 Bd. til 19149 Besøgende og 34504 Hefter benyttedes af 3021 Besøgende paa Tidsskrift-Læsesalen. Desuden indgaves ialt 11880 Bestillinger (8723 paa Udlaanet, 3167 paa Læsesalen), som ikke kunde effektueres, fordi vedkommende Bøger var udlaante eller ikke fandtes i Biblioteket.

Hvorledes disse Tal fordeler sig paa de enkelte Maaneder, fremgaar af nedenstaaende Oversigter:

Den almindelige Læsesal (aabent Kl. 10—8).

	Dagetal	Besøgende	Fremtagne Bind
September	25	2035	6996
Oktober	27	2295	7512
November	24	2225	6645
December	20	1568	5079
Januar	25	1758	4977
Februar	24	1890	5974
Marts	26	1999	7344
April	22	1569	4867
Maj	23	1400	4604
Juni	23	1311	5016
Juli (Sommerferie)			
August	26	1099	3588
	265	19149	62602

Tidsskrift-Læsesalen (aabent Kl. 10—8).

	Dagetal	Besøgende	Benyttede Hefter
September	25	340	5208
Oktober	27	346	4705
November	24	334	4101
December	20	263	3349
Januar	25	168	2284
Februar	24	324	1430
Marts	26	314	2693
April	22	239	2779
Maj	23	228	2543
Juni	23	206	2817
Juli (Sommerferie)			
August	26	261	2495
	265	3021	34504

Udlaanet (aaent Kl. 11—2).

	Dagetal	Laanebeviser	Udlaante Bind
September.....	25	2004	2369
Oktober.....	27	2160	2567
November.....	24	1972	2325
December.....	20	1665	1952
Januar.....	25	1845	2243
Februar.....	24	2375	2806
Marts.....	26	2010	2398
April.....	22	1628	1906
Maj.....	23	1546	1825
Juni.....	23	1695	1990
Juli (Sommerferie)			
August.....	26	1568	1841
	265	20468	24222

Ligesom i tidligere Aar har Biblioteket modtaget adskillige Gaver. Blandt disse kan særlig fremhæves:

1) En stor Mængde periodiske Skrifter og Enkeltværker, som det Kgl. danske Videnskabernes Selskab afgav til Biblioteket i dette Aar som i saa mange tidligere. 2) Et betydeligt Antal Tidsskrifter og Bøger indsendte til Universitetet fra fremmede Universiteter, Institutioner og Enkeltmænd. 3) Fra Fru Bispinde Madsen gennem fhv. Retsformand Madvig: En Del Silhouetter af kendte Personer fra 19. Aarh.'s Begyndelse samt enkelte kobberstukne Portrætter. 4) Fra fhv. Retsformand Madvig: Brevveksling mellem hans afdøde Fader og Dr. phil. O. Siesbye. 5) Fra Hr. Forfatter C. O. Molbech: Hans Faders Brevveksling med Prof. Brøchner. 6) Fra Dansk Tandlægeforening: Foreningens Bibliotek. 7) Fra Dr. phil. O. Siesbyes Bo gennem Varemægler A. F. Siesbye: En Del Bøger henhørende under klassisk Filologi. 8) Fra Sjællands Biskop som Depositum det Bispestolen tilhørende Eksemplar af Mignes Patrologia Latina. 9) Fra Gehejmerraad Vedels Bo gennem Prof. Dr. Vald. Vedel: En større Samling historisk Literatur.

Desuden modtog Biblioteket Gaver fra følgende Institutioner, lærde Selskaber og Enkeltmænd:

Udenrigsministeriet, Kultusministeriet, det Kgl. Bibliotek, det Kgl. nord. Oldskriftselskab, de danske Statsbaners Trafikkontor, Lægekorpsets Bogsamling, Zool. Museum, det internationale Katalog, Naturhist. Forening, den internale Kommission for Havundersøgelser, Patentkommissionen, Biologisk Station, Kommissionen for Ledelsen af de geologiske og geografiske Undersøgelser i Grønland, Udvalget for Folkeoplysningens Fremme, Redaktionen af Nordisk Tidsskrift for Filologi, Redaktionen af Modersmaalet (Haderslev), det norske Finans- og Tolddepartement, Videnskabs-Selskabet i Kristiania, det statistiske Centralbyraa i Kristiania, Riksarkivet, det norske Kildeskriftfond, det Kgl. norske Videnskapers Selskab i Trondhjem, Bergens Museum, Universitetsbiblioteket i Kristiania, Kgl. Svenska Vetenskapsakademien, Kgl. Vetenskaps-Societeten i Upsala, det meteorologiske Observatorium i Upsala, Universitetsbiblioteket i Lund, Stadsbiblioteket i Gøteborg, det Kgl. Bibliotek i Berlin, Verein für mecklen-

burgische Geschichte und Alterthumskunde, Fraenkelsche Stiftung in Breslau, Gesellschaft für innere Medizin (Wien), Statistische Bureau der Haupt- und Residenzstadt Budapest, Redaktionen af Revue de la Hongrie, Universiteterne i Aberdeen, Edinburgh og Glasgow, St. Andrews University, the Bodleian Library, le Ministère de l'Instruction publique (Paris), Université de Grénoble, Redaktionen af l'Effort libre og Cahiers de la Quinzaine, Academia Polytechnica do Porto, l'Académie Imp. des Sciences de St. Petersburg, die Naturforschergesellschaft bei d. Universität Jurjew, École imperiale des ingénieurs (Moscou), Finske Vetenskaps-Societeten, det finske Literaturselskab, Academia Romana (Bucarest), Universitetet i Jassy, the Superintendent af Government Printing, Director General of Indian Medical Service, the Department of Agriculture in India (Pusa Bihar), the Superintendent of Government Press, the Royal Observatory (Honkong), College of Science and Engineering (Tokyo), die medizinische Facultät d. kaiserl. japanischen Universität (Tokyo), the Government of Formosa, de kejserlige japanske Universiteter i Tokyo og Tohoku, the Survey Department (Ægypten), the Royal Society of Canada, the Department of Mines, the Geol. Survey of Canada, the Department of the Interior (Washington), the American Philosophical Society, Massachusetts General Hospital, the Carnegie Institut of Washington, the Carnegie Foundation for the Advancement of Teaching, the Carnegie Endowment of International Peace, Washington University, Association of American Physicians, den lutherske Synode i St. Louis, Universities of Nebraska, Pennsylvania, Missouri, Michigan, Illinois, Virginia, Leland-Stanford University, Columbia University, Yale University, the Jefferson Physical Laboratory, Harvard College (Cambridge Mass.), the John Hopkins Hospital, the Smithsonian Institution, the Bureau of Standards, the Library of Congress, the Clark University, the Dropsie College, Dansk Skoleforening (Tandil, Argentina), the Geol. Survey of Western-Australia, the Trustees of the Public Library, Museums etc. of Victoria.

Prof. theol. V. Ammundsen, Capitaine de frégate Henri Arnauld, Pastor A. Andresen (Tandil), Dr. ph. Osk. Beck (München), Prof. Dr. J. Boas, Forf. Kn. Bokkenheuser, Dr. R. Brandstetter (Luzern), Prof. A. Brinkmann (Bergen), Kredslæge Chr. Carøe, Mr. John Cutts (London), Kontorchef Fr. Dahl, Pastor H. Dahl, T. S. Denison & Co. Chicago, Underbibliotekar Dumreicher, Prof. C. M. Fürst (Lund), Mr. J. Faber, M. D. (New Jersey), Mr. Chr. Fenger M. D. (Philadelphia), Prof. Dr. phil. Hjelmslev, Underbibliotekar Ax. Halling, Prof. Dr. Hormuzescu (Jassy), Dr. Charles Janet, Pastor O. Jensen, Kommunelærer Jerne, Antikvarboghandler Th. Johannsen, Styrmænd Chr. V. Juul, Don Pedro Jørgensen (Buenos Ayres), cand. mag. Joh. Knudsen, Dr. phil. Adriana Krijn (Amsterdam), Bibliotekar Alf. Krarup, Arkitekt Sv. Kristensen, Mr. C. M. Koedt (Chicago), Mlle Lantoine (St. Germain en Laye), Læge Gust. Larsen, Mr. Aug. Laune, Oberst Ax. Lilliefalk, Dr. phil. Lundbæk, Frk. A. Lorek, Hr. Rich. Ludloff (Erlangen), The Rev. Mr. Frank P. Manhart D. D. (Pennsylvania), Havebrugskandidat A. Madsen, Hr. H. J. Marcussen (Rødning), Dr. med. W. Miller (Wisconsin), Dr. med. Mygge, Hr. A. Nolte, Lektor G. Norelius, Prof. Dr. J. Osternacker, Mr. Astrolabio Passos, fhv. Kantor Philipsen (Viborg), Telegrafbestyrer O. V. Ritto, Mag. M. B. Ruud, Prof. E. Schmiegelow, Frk. Schou, Prof. David Simonsen, cand. mag. K. Stephensen, Mr

Aug. Stetson (New York), Prof. Gomez Teixeira (Porto), Prof. Dr. Vilh. Thomsen, Miss Kath. Tingley (Porto), Mr. G. C. Wheeler (London), Mr. J. T. Wainswright (Chicago), Prof. Dr. Eug. Warming, Verlagsbuchhandler Veit & Co. (Leipzig), Dr. Rich. Weiss (Freib. i. Bern), Lärövarksadj. N. Wagner (Skara), Mr. Ch. B. Wilson (Massachusetts), Dr. ph. Siegfried Winckler (Freiburg i. Br.), Læge Zahrtmann, Forf. cand. pharm. H. Zchese (Altona).

Af andre Biblioteket vedrørende Sager skal følgende her omtales:

Gennem Konsistorium modtoges under 23. April 1914 Meddelelse fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet om, at Bibliotekets Konto paa Finansloven for 1914—15 var forøget med 1000 Kr. som første Del af en femaarig Bevilling paa ialt 5000 Kr. til Indbinding af fra ældre Tid henstaaende Serier og Enkeltværker. Samt at 2150 Kr. var udskilt af Bibliotekets Annuum som en særlig Brændselskonto, saaledes at muligt overskydende Udgifter i dette Øjemed ikke faldt Bibliotekets Konto til Last.

Paa Foranledning af Overbibliotekaren indgav Direktionen for det Classenske Fideicommis Forslag til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsministeriet om en forandret Anvendelse af de 1200 Kr., som Fideicommisset hidtil havde ydet til Lønning af Universitetsbibliotekets Funktionærer. Ministeriet fremsatte under 24. August 1914 Forslaget til Overbibliotekarens Erklæring og i Skrivelse af 26. August udtalte jeg mig desangaaende saaledes:

I Anledning af det høje Ministeriums Skrivelse af 24. August 1914 (Journal Nr. 829/14) skal jeg tillade mig at oplyse følgende: Undertegnede kan paa det varmeste anbefale det af Direktionen for det Classenske Fideicommis stillede Forslag om en forandret Anvendelse af de 1200 Kr., som Fideicommisset nu tilskylder til Lønning af Universitetsbibliotekets Funktionærer. I Henhold til Overenskomst af 20. Oktober 1866 § 9 (trykt i Aarvog for Universitetet 1864—71 Bd. 1, S. 460 ff.) fordeltes dette indtil Lov af 25. April 1907 som *et Tillæg* til disses Løn, medens det efter den Tid *realiter* er blevet inddraget i Statskassen, idet et tilsvarende Beløb afkortes i Lønningen til de Funktionærer, der oppebærer Tillæget. Denne Ordning er (hvad ogsaa Direktionen i sin Skrivelse til Ministeriet udtrykkelig betoner) vistnok i Strid baade med Meningen af Overenskomsten af 20. Oktober 1866 og med den Maade, hvorpaa denne i en Aarrække er bleven ført ud i Livet.

Ved at give dette Tillæg til Lønningen har Fideicommissets daværende Direktion formentlig end yderligere villet betone den forholdsvis selvstændige Stilling, den ønskede, at det Classenske Bibliotek skulde indtage indenfor Universitetsbibliotekets Rammer, noget der for den tydelig nok var en nødvendig Betingelse for overhovedet at indvillige i Overenskomsten.

Man maa ogsaa indrømme, at dette Ønske kun kan betragtes som særdeles forstaaeligt; thi det var en efter Datidens Forhold sjælden udmærket, omfattende og statelig udstyret Samling af naturvidenskabelige og geografiske Værker, Fideicommisset lod overgaa til Universitetsbiblioteket, en Samling, som den Dag i Dag er til uvurderlig Nytte for dansk naturvidenskabelig Forskning.

I en lang Aarrække var ogsaa det Annuum paa 2400 Kr., der i Overenskomsten af 20. Oktober 1866 anvistes til Samlingens Forøgelse og Indbinding, tilstrækkeligt og gjorde det muligt for de forenede Biblioteker at indtage den ledende Stilling paa Naturvidenskabernes Omraade, som var tiltænkt Universitetsbiblioteket allerede i Comitebetænkningen af 10. November 1848, men som det indtil da kun indenfor meget beskedne Grænser havde formaaet at hævde.

I Løbet af de sidste 4—5 Aar er imidlertid det Classenske Biblioteks Stilling indenfor de forenede Biblioteker bleven aldeles forrykket. Blot fra Begyndelsen af dette Aarhundrede er den naturvidenskabelige Produktion vokset mægtig i Omfang, og samtidig er den steget betydelig i Pris; man faar ikke paa langt nær det for sine Penge, som man fik før. Kan der ikke skaffes større Indtægter, maa man være klar over, at den Classenske Samling ubønhørlig er dømt til at sygne hen og vil tabe en stor Del af sin Betydning for den arbejdende Forskning. En Tid lang er det naturligt muligt at holde Tingene gaaende ved saa godt som udelukkende at rette Bestræbelserne paa at holde Tidsskriftbestanden oven Vand; men før eller senere kommer dog det Øjeblik, da ogsaa denne sidste Skanse maa opgives. Den samme Skæbne, der for Øjeblikket truer det Classenske Bibliotek, som jo i Henhold til Overenskomsten skal betragtes som en *selvstændig Samling*, idet Bøgerne mærkes med Slægtens Vaaben og der føres særskilt alfabetisk Katalog over dem, truede indtil for nylig hele Universitetsbiblioteket, og kun en større Forøgelse af Statens Tilskud med ialt 12000 Kr., reddede (jeg kan godt sige i det yderste Øjeblik) Situationen. Naturligtvis gaar en meget betydelig Del af dette Tilskud til at dække Naturvidenskabernes stadig voksende Krav. Men det kan ikke skjules, at denne Ordning blot i Løbet af nogle faa Aar vil bidrage sit til yderligere at svække Betydningen af den Classenske naturvidenskabelige Samling i de forenede Biblioteker ved at reducere den til en lille Enklave i et stort Rige.

Under disse for det Classenske Biblioteks fremtidige Bestand ret truende Forhold synes Direktionen mig at have god Grund til at nære Betænkelse ved den bestaaende Ordning. Det Forslag, den stiller, vil bidrage til at fjerne en Bestemmelse, der (som ovenfor udviklet) kun daarlig harmonerer med Mening og Hensigt i Overenskomsten af 20. Oktober 1866, og hvis Opretholdelse ingenlunde nødvendigøres ved Lov af 3. Juli 1914, der hvad dette Punkt angaar kun er en ordret Gentagelse af § 3 i Lov af 25. April 1907. Men fremfor alt vil den bevirke, at det Classenske Bibliotek ved en saa betydelig Forøgelse af den til Nyanskaffelser og Indbinding bestemte Sum (fra 2400 til 3600 Kr.) igen, hvad de naturvidenskabelige Fag angaar, vil kunne opretholde den Stilling indenfor Universitetsbiblioteket, som var tiltænkt det ved Overenskomsten af 20. Oktober 1866.

Ved Lønningslovene af 1893 og 1907 havde kun det kongelige Bibliotek og Universitetsbiblioteket været forenede paa samme Lønningslov. En Ændring heri skete ved det af Ministeriet 11. Februar 1914 i Folketinget fremsatte Forslag til Lønninger for Rigsarkivet, det kgl. Bibliotek, Universitetsbiblioteket, Statsbiblioteket i Aarhus og Nationalmuseet. Ogsaa i anden Henseende afveg dette Forslag fra alle tidligere ved at foreslaa en

Nedsættelse i Lønnerne eller dog Forringelse i Vilkaar for næsten alle højere Tjenestemænd ved de to store Biblioteker. Ved de Forhandlinger, som Bibliotekarforeningen gennem sin virksomme og dygtige Formand, Bibliotekar Raphael Meyer, ihærdigt førte med Folketingets Lønningsudvalg lykkedes det imidlertid i alt væsentligt at afværge denne Fare. Da Loven den 3. Juli 1914 forelaa, omfattede Nedsættelserne kun 400 Kr. i de *fremtidig* ansatte Overbibliotekarers Begyndelsesløn.

Biblioteket havde længe følt Savnet af et eget, dekorativt Seglmærke, der ogsaa kunde benyttes som Exlibris, hvor Anvendelsen af et saadant var nødvendig eller dog praktisk. Jeg havde derfor alt for flere Aar siden sat mig i Forbindelse med Hr. Arkitekt Kn. V. Engelhardt og anmodet ham om at gøre Udkast til et saadant. Arkitekt Engelhardts Sygdom bevirkede, at Forberedelserne trak længe ud, men da baade denne Hindring var overvunden, og de Vanskeligheder, som forskellige heraldiske Problemer voldte, ved Hr. Arkivar Thisets velvillige Støtte og overlegne Viden lykkelig var fjærnedede, kunde jeg omsider i to væsentlig enslydende Skrivelser af 21. April 1914 indsende Forslag om denne Sags Ordning baade til Konsistorium og til Direktionen for det Classenske Fideicommiss. Af disse aftrykkes her den til Konsistorium rettede:

Medens de allerfleste af vore større Institutioner raader over et eget Seglmærke, har Universitetsbiblioteket indtil nu savnet et saadant, og da der ikke kan være Tvivl om, at Seglet i repræsentativ Henseende spiller en ret væsentlig Rolle, anmodede jeg for længere Tid siden Hr. Arkitekt K. Engelhardt om at tegne nogle Udkast, som jeg kunde vælge imellem. Forskellige Omstændigheder, hvorover jeg ikke var Herre, deriblandt Hr. Engelhardts langvarige Sygdom, er Aarsagen til, at jeg først nu ser mig i Stand til igen at tage Sagen op. Den Skizze, for hvilken jeg har bestemt mig, vedlægges denne Skrivelse og bedes remitteret sammen med Svaret, da den skulde benyttes under Arbejdets Udførelse.

Den Omstændighed, at Biblioteket, som dets officielle Betegnelse viser, er dannet ved en Forening af to oprindelig selvstændige Institutioner, har forøvrigt voldet ikke ringe Vanskeligheder, da naturligvis ogsaa dette Forhold maa finde sit Udtryk i Seglet. Men at sammensmelte to forskelligartede Seglmærker, saaledes at baade en relativ Selvstændighed bevares og de tillige danner en Enhed, er ikke nogen helt let Opgave. Efter velvillig Anvisning fra Hr. Arkivar Thisets Side finder Problemet i dette Tilfælde en naturlig Løsning paa den Maade, at der til de to Sigiller føjes Staden Københavns Vaaben som Betegnelse for Institutionens Hjemsted. Seglet indeslutter altsaa i en dekorativ Ramme tre selvstændige Sigiller: Øverst under den danske Kongekrone ses Universitetets gamle Segl, tre overskaarne Leopard. Den norske Løve, som indtil 1814 udgjorde en integrerende Del deraf, er her naturligvis udeladt. Det vilde være mig en stor Glæde, hvis dette smukke og karakteristiske gamle Seglmærke paa ny kunde komme til Ære og Værdighed gennem Bibliotekets Genoptagelse deraf, og jeg skylder Hr. Arkivar Thiset megen Tak, fordi han har henvendt min Opmærksomhed derpaa. Det til højre anbragte Skjoldmærke er Slægten Classens Vaaben, hvis Bibliotek udgør en meget betydningsfuld Del af hele Samlingen, og til Venstre ses som sagt Staden Kjøbenhavns Vaaben.

At der hverken i de enkelte Sigiller eller i den Maade, hvorpaa de er sammenstillede, findes noget, som støder an mod Heraldikens Love og Regler, har Hr. Arkivar Thiset, efter at have gjort sig bekendt med Tegningen, haft den Godhed overfor mig at udtale.

I Henhold til ovenstaaende Oplysninger tillader jeg mig derfor at forespørge, om det høje Konsistorium bifalder, at jeg efter den fremsendte Tegning lader udføre et Segl for Universitetsbiblioteket. Jeg skal bemærke, at samtidig med denne Forespørgsel er en lignende indsendt til Direktionen for det Classenske Fideicommis.

Udgifterne vil efter Hr. Arkitekt Engelhardts Opgivelser til mig beløbe sig til ca. 250 Kr., deri medregnet hans eget Honorar. Det er min Hensigt at udrede dem af Bibliotekets Annuum; dog vil der, efter hvad jeg har Grund til at haabe, af Direktionen for det Classenske Fideicommis blive stillet et passende Tilskud til Raadighed i dette Øjemed.

I Juni Maaned modtog jeg fra begge de ovennævnte Institutioner et billigende Svar, og Direktionen for det Classenske Fideicommis gik med sædvanlig Imødekommenhed ind paa at dække Halvdelen af Omkostningerne ved Seglets Fremstilling.

Om Bibliotekets Katalogarbejder og Arbejderne ved Haandskriftsamlingerne i det forløbne Aar afgaves gennem Konsistorium til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet under 25. April 1914 nedenstaaende Beretninger.

1) Undertegnede tillader sig herved gennem Konsistorium til Ministeriet at indsende Beretning om Fremgangen af Universitetsbibliotekets Katalogarbejder i Finansaaret 1913—14.

Der har i dette Aar ligesom tidligere været arbejdet dels paa den alfabetiske Katalog, dels paa Fagkatalogen. Til den første er der af Mag. Bartholin paa Biblioteket skrevet 3452 Sedler tilhørende Afdelingerne Medicin og Æstetik samt mindre Supplementer til andre Afdelinger. Til Fagkatalogen har Mag. Bartholin i Bibliotekstiden skrevet 407 Realsedler. Udenfor Bibliotekstiden har han i Fagkatalogen indført 4258 Titler.

Ordningen af Fagkatalogen er udført af Undertegnede, Bibliotekar Krarup samt Underbibliotekarerne Halling, Kall og Høyer.

2) Undertegnede tillader sig herved gennem Konsistorium til Ministeriet at indsende Beretning om Anvendelsen af det Universitetsbiblioteket paa Finansloven 1913—14 bevilgede Beløb af 600 Kr. til Konservering af Haandskriftsamlingerne.

Ligesom i forrige Finansaar er der til de nødvendige Materialer medgaaet en ikke ringe Del af det bevilgede Beløb (ca. 179 Kr.). Det er denne Gang især de mange Pakker med løst sammenhobede Papirer i Additamentasamlingen, som har forvoldt Udgiften, idet de efter Opløsningen og Omordningen maatte opbevares paa mere betryggende Vis end hidtil og foranledigede Anskaffelsen af talrige Kasser, Papper og Etiketter. Af Additamenta har Bibliotekar Krarup paa sædvanlig Vis gennemgaaet 101—877, d. v. s. alle Kvarterne, men Bogbinderarbejdet paa disse Numre, som af pekuniære Grunde maatte standses foreløbig, vil optage en ikke ringe Del af Kontoens Indtægter for dette Finansaar.

Om Arbejdet paa den orientalske Samling skal jeg i Henhold til Meddelelser fra Underbibliotekar Eysler oplyse følgende:

Efter at Arbejdet med de paa Sanskrit affattede Haandskrifter, derunder den langvarige Gennemtrækning med Snore, for saa vidt Haandskrifterne forelaa i Form af Palmeblade, var ført til Ende, blev der taget fat paa Behandlingen af Bibliotekets ret talrige Haandskrifter i moderne indiske og sydasiatiske Sprog, Tamulisk, Birmansk, Telugu o. fl.

De i Forvejen betydelige Vanskeligheder, som ethvert Arbejde med Haandskrifter i saa fjærne og lidet tilgængelige Sprog frembyder, forøgedes i meget høj Grad ved den yderst forsømte Tilstand, hvori denne praktisk talt aldrig benyttede Del af Bibliotekets Haandskriftmateriale havde helliget, lige siden N. L. Westergaard, for de tamuliske Haandskrifters Vedkommende med Bistand af den tidligere Missionær i Trankebar K. E. Møhl, i Midten af Fyrrerne gennemgik dem og gav en kort Beskrivelse af dem.

I særdeles mange Tilfælde forefandtes de Palmeblade, paa hvilke disse Haandskrifter for største Delen er affattede, sammenbundtede i større Mængder uden noget som helst Hensyn til Samhørighed efter Indhold, omsnørede med groft Sejlgarn og som Regel saa medtagne af Støv og Smuds, at den blotte Identificering af disse Haandskrifter og den rent ydre Samling af de til hvert Haandskrift hørende Blade særdeles ofte gav Anledning til langvarige Overvejelser, og fuld Sikkerhed for manges Vedkommende kun kunde naas ved, efter at det øvrige Haandskriftmateriale var gennemgaaet, at foretage en omhyggelig Sigtning af det tiloversblevne, anstille Sammenligninger med de hos Westergaard meddelte Oplysninger om de enkelte Haandskrifters Bladeantal og disses Dimensioner og paa den Maade omsider naa et Resultat.

Af Palihaandskrifterne, som foreligger i saa godt som alle de ved Gengivelser af Pali brugelige orientalske Alfabetter, i singhalesisk, birmansk og Kambodja-Skrift eller for enkeltes Vedkommende affattede i den sjældne Pali-carré eller Square Pali Skrift, var de i de gamle Kataloger først anførte og lettest tilgængelige allerede tidligere bleven behandlede, bl. a. de meget kostbare Kammavaca-Haandskrifter (paa Square-Pali), af hvilke de to kort efter deres Nykatalogisering og Nedlægning i Kasser blev udlaaante for længere Tid til Rusland.

En Særstilling blandt Bibliotekets Palihaandskrifter indtager jo de dels paa Palmeblade, dels paa Papir affattede, ofte meget omfangsrige Haandskrifter, der indeholder de saakaldte Jatakaer og for en stor Del danner Grundlaget for Teksten i Professor V. Fausbølls Jataka-Udgave (Bd. 1—6. København og London 1875—96).

Megen Tid og Omhu er derfor anvendt paa disse Haandskrifter, og det syntes da naturligt her at forsøge at nærme sig det Ideal, der opstilles i de store europæiske Biblioteker, nemlig at gennemkatalogisere de enkelte Haandskrifter eller Haandskriftfragmenter saaledes, at der i dette Tilfælde for Jatakernes Vedkommende ved Hjælp af Sedler, der indordnedes alfabetisk under den paagældende Jatakas Navn, blev givet en samlet Oversigt over de Redaktioner, hvori hver enkelt af de 547 Jatakaer forekommer i Bibliotekets Haandskriftmateriale.

Fordelene ved et saadant System, der allerede er søgt gennemført for de gammelpersiske Haandskrifters Vedkommende, er indlysende, da de nævnte Seddelkataloger baade sparer de fremmede Orientalister, der ofte

kun ønsker at foretage en enkelt mindre Tekstundersøgelse, for megen Møje og tillige, da Sedlernes Ordning foretages efter det latinske Alfabets Rækkefølge, gør det muligt for Bibliotekets eget Personale uden særlig Sagkundskab at færdes med nogenlunde Sikkerhed i en af Bibliotekets Afdelinger, der nyder stor Berømmelse, og som tidligere var saa godt som utilgængelig.

Biblioteket havde haabet, at Arbejdet med de orientalske Haandskrifter baade i Retning af Katalogisering og Konservering havde kunnet naa sin fuldstændige Afslutning inden 1. April, men den over Forventning slette Tilstand, hvori de paa moderne orientalske Sprog affattede Haandskrifter forefandtes, har bevirket, at der ved Katalogiseringen af disse Haandskrifter maatte udarbejdes foreløbige Sedler, som, selv om de efterhaanden har faaet deres endelige Redaktion, dog endnu ikke er afskrevne paa de egentlige Katalogsedler.

Desuden har det meget detaillerede Arbejde med Palihaandskrifterne, hvor det jo for Jatakaernes Vedkommende drejer sig om Hundreder af Sedler, vist sig mere omfattende end fra først beregnet, og hertil kommer endelig, at Underbibliotekar Eyser i de sidste Maaneder paa Grund af Sygdom i Bibliotekets Personale ikke har kunnet ofre sig saa meget, som det var ønskeligt, for sit Arbejde med de orientalske Haandskrifter.

Der er saaledes endnu en Del tilbage at gøre, men der kan ikke være Tvivl om, at i Løbet af indeværende Aar vil alt uden Vanskelighed kunne foreligge færdigt, og der vil da være raadet Bod paa en Tilstand, som Biblioteket i mange Aar har set paa med den største Betænkelighed, men som det først nu har været muligt at forbedre.

Under 20. Januar 1914 modtog Overbibliotekaren fra Komitéen for udenlandske Udstillinger Indbydelse til at deltage i et Møde, der afholdtes i Industriforeningens Sekretariat angaaende Organiseringen af Danmarks Deltagelse i den internationale Udstilling for Boghaandværk og grafisk Kunst i Leipzig 1914.

Den 7. April besvaredes en Anmodning fra Universitetet i Gand om at komme i Bytteforbindelse med vort Universitetsbibliotek imødekomende, og de fornødne Aftaler blev sluttede; men saavel denne som overhovedet Størsteparten af vort Biblioteks Forbindelser blev under Verdenskrigen fuldstændig afbrudte.

Vedrørende Bibliotekets Personale skal følgende her omtales:

Under 23. Juni, da den ny Lønningslov var vedtaget af begge Rigsdagens Ting tilskrev jeg Konsistorium saaledes:

Ved Lov af 25. April 1907, § 2, blev der mærkelig nok normeret en Garderobebetjent for det Kongelige Bibliotek, men ikke for Universitetsbiblioteket, skønt dog det med en saadan Bestilling forbundne Arbejde maatte udføres begge Steder og, da Arbejdstiden var ens, burde honoreres efter samme Skala.

Som en Følge heraf blev det nødvendigt ogsaa efter Loven af 25. April 1907 at fastsætte Betalingen for denne Tjeneste paa Finansloven, og ved Finanslov for 1908—09 sattes da Honoraret derfor i Højde med *Begyndelsesgagen* for Garderobebetjenten ved det Kongelige Bibliotek til 1200 Kr., men *uden den i Lov af 25. April 1907 normerede Stigning hvert 4. Aar.*

Da der nu ved den ny Lønningslov for Bibliotekerne § 1 A, Stk. 6, som simpelthen fikserer Lønningssatsen for Garderobebetjente, aabnes en Udvej til at faa den gamle, lidet retfærdige Ordning rettet, tillader jeg mig herved at anmode det høje Konsistorium om at foranledige, at Fru Albertine Bruun, som med Omhu og Paapasselighed har besørget Garderobetjenesten her ved Biblioteket lige fra det Tidspunkt, da en saadan Post oprettedes, fremtidig ansættes som Garderobebetjent ved Universitetsbiblioteket med den i den ny Lønningslov § 1 A, Stk. 1 normerede Lønning, og for at bøde noget paa den Uretfærdighed, som Loven af 25. April 1907 paa dette Punkt indeholdt, skal jeg tillige tillade mig at henstille, at hun ansættes med en Anciennitet af mindst 4 Aar.

Da Biblioteket er aabent uafbrudt fra Kl. 10 Formiddag til Kl. 8 Aften, anser jeg det for billigt, at der ligesom hidtil gives hende Adgang til i visse Timer daglig *paa egen Bekostning*, men med fornøden Kontrol fra min Side at lade Tjenesten besørge af andre.

Ved Ministeriets velvillige Imødekommenhed lykkedes det paa den kommende Finanslov at gennemføre Bevillingen til en Garderobebetjent ogsaa for Universitetsbiblioteket.

Efter at Loven 3. Juli 1914 var underskrevet af H. M. Kongen, udnævnte Ministeriet de hidtilværende ekstraordinære Assistenten Fr. Birket Schmidt, Luplau-Janssen og H. A. Garboe til Underbibliotekarere fra 1. April 1914 at regne, idet deres Tjenestetid som ekstraordinære Assistenten mentes at kunne træde i Stedet for den i Loven krævede Prøvetid, saaledes at der tillagdes dem Lønningsanciennitet fra den 1. April 1912 at regne.

Samtidig blev ekstraordinær Assistent Mag. art. Ax. Hansen, som endnu ikke havde gjort Tjeneste i de lovbefalede to Aar *konstitueret* som Underbibliotekar ved Biblioteket. Mag. Axel Hansen modtog imidlertid allerede i Slutningen af Juli Maaned Tilbud fra Udenrigsministeriet om Ansættelse der som Underarkivar, og da de bevægede politiske Forhold gjorde det nødvendigt at tiltræde Posten straks, opgav han Stillingen ved Universitetsbiblioteket og blev 30. Juli konstitueret som Underarkivar i Udenrigsministeriet.

I hans Sted konstitueredes Cand. mag. S. Chr. Hansen som Underbibliotekar.

I Slutningen af Aaret 1913 blev Hr. cand. mag. Axel Garboe angrebet af en Blindtarmsbetændelse og maatte underkaste sig en Operation. Knap havde han efter en længere Rekonvalescens 1. Februar 1914 optaget sit Arbejde, før der viste sig Tegn til, at han var blevet angrebet af Tuberkulose, som foranledigede, at han i længere Tid helt maatte opgive sit Arbejde.

b. *Udskillelse af Brændselskontoen fra Bibliotekets øvrige Annuum.*

Som foran S. 194 anført blev paa Finansloven for 1914—15 et Beløb af 2,150 Kr. udskilt fra Annuet som en særlig Brændselskonto. Angaaende denne Ordning, der indførtes ikke alene for Universitetsbiblioteket, men tillige for en Række andre Instituter, udtaltes i Anmærkningerne til Finanslovforslaget, jfr. Rigsdagstid. 1913—14, Tillæg A. Sp. 1309—10 følgende:

Medens der i Specialudgifterne for nogle af de under Konto c. hørende videnskabelige Samlinger og Laboratorier er foreskrevet visse Regler vedrørende Udgiften til Brændsel, enten saaledes, at der er fastsat et vist Kvantum Brændsel, som ikke uden ministeriel Tilladelse maa overskrides, eller saaledes, at der er anført et bestemt Beløb, inden for hvilket Udgifterne til Brændsel vil være at holde, medmindre Ministeriets Tilladelse til Overskridelse erhverves, medens paa den anden Side en eventuel Besparelse paa Bevillingen til Brændsel ikke vil kunne anvendes i andet Øjemed, har det ved enkelte andre af de omhandlede Samlinger og Laboratorier været en følelig Mangel, at en saadan Fastsættelse med Hensyn til Brændselsudgifterne ikke har været indført. Følgen heraf har været, at de paagældende Samlingsbestyrere i ikke ringe Grad har følt sig hæmmede i deres Dispositioner over de Samlingerne tillagte Annuu, idet de først paa et langt fremskredent Tidspunkt af Finansaaret har været i Stand til at overse Størrelsen af de til Brændsel medgaaende Udgifter. Saafremt den foreslaede Fastsættelse af Bevillingen til Brændsel maatte blive bifaldet, vil herved opnaas, at Samlingsbestyrerne straks ved Finansaarets Begyndelse vil kunne træffe deres Dispositioner paa Grundlag af de bestemt angivne Bevillinger. Af Udskillelsen af Bevillingen til Brændsel vil tillige følge, at dens Beløb ikke maa overskrides uden dertil erhvervet Samtykke fra Ministeriet, medens omvendt en eventuel Besparelse paa Brændselskontoen ikke vil kunne anvendes i andet Øjemed, men hjemfalder. Efter de derom anstillede Undersøgelser har man ment at burde foreslaa en Udskillelse af Brændselskontoen ved Universitetsbiblioteket, det kemiske Laboratorium og det fysiologiske Laboratorium, saaledes at den for hvert Institut foreslaede Bevilling til Brændsel er beregnet paa Grundlag af Gennemsnittet af Brændselsudgifterne for det paagældende Institut i de 5 sidste Regnskabsaar. For Universitetsbiblioteket vil herefter et Beløb af 2,150 Kr. til Brændsel være at anse for passende.

2. Det teologiske Laboratorium.

Aarsberetning 1913—14.

(Professor, Dr. F. E. Torm).

Øvelserne holdtes i Efteraarshalvaaret af 5 Lærere, i Foraarshalvaaret af 4 Lærere (henholdsvis 10 og 8 Timer ugentlig). Antallet af Besøgende var for hele Aaret 2,562.

Bogsamlingen blev i Aarets Løb forøget med 143 Værker i 217 Bind, der fordeler sig saaledes paa de forskellige Grupper:

	Værker	Bind
Fælles	10	30
Ny Testamente	21	24
Gammel Testamente	19	23
Systematik	21	23
Kirkehistorie	72	117

Det til Laboratoriets Drift for Finansaaret 1913—14 bevilgede Beløb 1,400 Kr. er anvendt saaledes:

Bogkøb.....	910 Kr. 20 Ø.
Indbinding.....	189 — 80 —
Rengøring og Assistance.....	300 — 00 —
	<hr/>
	1,400 Kr. 00 Ø.

3. Det juridiske Laboratorium.

Aarsberetning 1913—14.

(Professor *Poul Johs. Jørgensen*).

Som Forstander for Laboratoriet har fungeret Professor Poul Johs. Jørgensen. Adgangskort til Laboratoriet for Aaret fra 1. Septbr. 1913 til 1. Septbr. 1914 løstes af 274 Studenter og 3 Kandidater. Bogsamlingen forøgedes med 245 Bind, deraf 100 ved Køb og 145 ved Gaver fra offentlige Myndigheder, Fakultetets Lærere og andre. Særlig fremhæves en Gave paa 89 Bind, mest bestaaende af handels- og søretlig Literatur, der modtoges fra Professor Grundtvigs Dødsbo.

Den for Finansaaret 1913—14 givne Bevilling er anvendt saaledes:

Lokale.....	1,832 Kr. 25 Ø.
Belysning.....	120 — 46 —
Rengøring.....	650 — 67 —
Assistance.....	460 — 00 —
Anskaffelse af Bøger.....	666 — 54 —
Indbinding af Bøger.....	191 — 65 —
Papir, Skrivematerialier o. lign.....	74 — 33 —
Porto m. m.....	4 — 10 —
Tilskud til Lønning af den praktiske Docent.....	500 — 00 —
	<hr/>
Tilsammen...	4,500 Kr. 00 Ø.

4. De lægevidenskabelige Instituter.

a. *Det fysiologiske Laboratorium.*

(Jfr. Aarvog 1912—13, S. 1213—16).

Paa Finansloven for 1914—15 blev der bevilget 1,200 Kr. som aarlig Lønning for en 3die Assistent ved Laboratoriet, jfr. Rigsdagstidende for 1913—14, Tillæg A. Sp. 1297—1300.

Bestyrerens, Professor, Dr. V. Henriques', af det lægevidenskabelige Fakultet under 11. April 1913 anbefalede Ansøgning, der af Konsistorium indsendtes til Ministeriet den 30. Juni 1913, var saalydende:

„Undertegnede tillader sig herved at andrage det høje Ministerium om, at der maa blive søgt de fornødne Midler til, at der fra 1. April 1914 kan blive ansat en 3die Assistent ved Universitetets fysiologiske Laboratorium.

Ifølge Undervisningsplanen skal de medicinske Studerende gennemgaa et obligatorisk Kursus i praktisk fysiologisk Kemi.

Det Antal Studerende, der i de senere Aar har deltaget i det nævnte Kursus har været over 100 aarlig, og der er ingen Udsigt til, at Antallet i de kommende Aar vil blive mindre.

Paa Grund af dette store Antal Studerende har det været nødvendigt at afholde fysiologiske Øvelser baade i Foraars- og i Efteraarshalvaaret, og ydermere har det været nødvendigt at holde Øvelserne i hvert Semester dobbelt.

Øvelserne gennemføres saaledes, at de Studerende ikke blot gennemgaar de forskellige fysiologisk-kemiske Prøver, men ogsaa — efterat hvert Afsnit er gennemgaaet — eksamineres grundigt i det gennemgaaede. Herved faar de Studerende hele det forlangte Pensum igennem, og samtidig kan Læreren overbevise sig om, at Studenten virkelig har tilegnet sig Stoffet.

For at en saadan Undervisning virkelig skal kunne gennemføres paa en for alle Parter blot nogenlunde tilfredsstillende Maade, er det nødvendigt at have tilstrækkelig Assistance til Raadighed.

Desværre maa Laboratoriet i saa Henseende siges at være meget daarlig stillet, idet der ved Laboratoriet kun findes 2 videnskabeligt uddannede Assistenters, medens der ved Institutterne for almindelig Patologi og Pharmakologi — hvor Antallet af Studerende er betydelig mindre end ved det fysiologiske Laboratorium — findes 3 Assistenters.

I nogle Aar har Laboratoriet af sit Annuum anvendt 400 Kr. til at lønne en ældre medicinsk Student, der var behjælpelig dels med Undervisningen i Laboratoriet, dels med de daglige Præparationer. Denne Form for Assistance har ikke været benyttet det sidste Aarstid, og den har ogsaa flere Ulemper.

For det første er den Tid, der kan afses for det nævnte Vederlag, meget for kort, og for det andet er den stadige Skiften af Assistent i høj Grad uheldig for Undervisningen. Hertil kommer, at Laboratoriets Annuum under ingen Omstændigheder kan bære en aarlig Udgift af 400 Kr. særlig for Tiden, hvor en Supplering af de til Undervisningen absolut nødvendige, ofte kostbare Instrumenter er i høj Grad ønskelig.

Men selv om Laboratoriet nu vilde anvende 400 Kr. aarlig til Assistance ved de fysiologisk-kemiske Øvelser, var det ikke længere muligt at skaffe en medicinsk Student, der kunde paatage sig dette Arbejde, nu da Øvelserne ifølge Studieplanen skal afholdes om Morgenens fra 9—12. Ved denne Tid er nemlig alle ældre medicinske Studerende optagne af Arbejde paa Hospitalerne, og anden Assistance kan der ikke være Tale om at faa for 400 Kr.

Af det anførte vil det fremgaa, at en fyldestgørende Undervisning ved de fysiologisk-kemiske Øvelser med den nuværende Assistance ikke lader sig gennemføre paa en for Lærer og Studenter tilfredsstillende Maade.

Jeg tillader mig derfor at andrage om, at der maa blive søgt Midler til Ansættelse af en tredje Assistent ved Universitetets fysiologiske Laboratorium med den sædvanlige Løn af 1,200 Kr. (+ 240 Kr. midlertidigt Tillæg).“

— Paa Finansloven for 1914—15 blev der under Universitetets Udgiftspost d. 3. givet en Bevilling en Gang for alle paa 675 Kr. til Reparation af Laboratoriets Akkumulatorbatteri og aarlig 148 Kr. til BATTERIETS Vedligeholdelse, jfr. Rigsdagstidende 1913—14, Tillæg B. Sp. 1167—68.

Bestyrerens, af det lægevidenskabelige Fakultet, Kvæstor og Konsistorium anbefalede Andragende, der den 13. December 1913 indsendtes til Ministeriet, var saalydende:

„Laboratoriets Forsyning med Elektricitet foregaar saaledes, at et Accumulatorbatteri oplades ved Elektricitet fra det kommunale Elektricitetsværk. Denne Ordning er af gammel Dato, oprindeligt blev Elektriciteten skaffet tilveje ved en Gasmaskine med tilhørende Dynamo, der ladede et Accumulatorbatteri, men da Maskinen efterhaanden blev daarlig, og da Kommunen tilbød at levere Elektriciteten meget billigt, ophørte Laboratoriet med selv at frembringe Elektricitet og opladede Accumulatorbatteriet ved Strøm fra det kommunale Værk.

Det nuværende Batteri er fornyet Aar 1905. Desværre er det dengang ikke ordnet saaledes, som det oftest er Tilfældet, at det Selskab, der leverede Accumulatorerne (Fabrik Hagen-Westfalen), mod en mindre aarlig Sum paatog sig at holde Batteriet vedlige, og dette er nu i en saadan Forfatning, at det snarest muligt maa repareres og de positive Plader fornyes. Naar dette ikke tidligere er blevet meddelt det høje Ministerium, beror det paa, at Batteriet hvert Aar underkastes et Eftersyn af sagkyndige Folk, og disse har nu erklæret, at en gennemgribende Reparation er uundgaaelig nødvendig, hvis man skal sikre Laboratoriet for ikke pludseligt at staa uden Elektricitetstilførsel.

Hvis man i Stedet for Reparation af Accumulatorbatteriet indførte Elektricitet direkte fra Kommunens Elektricitetsværk, vilde dette kræve en fuldstændig Omlægning af alle Ledninger i Laboratoriet samt en Forandring af en Mængde Maskiner og Apparater, da disse er indrettede til 110 Volts Spænding, og Kommunens Elektricitet er paa 220 Volt. Udgifterne ved en saadan Forandring vil blive saa betydelige — flere tusinde Kroner — hvorfor denne Udvej ikke kan tilraades, saa meget mere som den lave Spænding i mange Henseender er langt fordelagtigere for Laboratoriet end den høje Spænding.

Fabriken Hagen har givet Tilbud om at foretage den ovennævnte Reparation og Fornyelse for 615 Kr. + ca. 60 Kr. i Arbejdsløn, og da det vil være ganske umuligt at afholde denne Sum af de til Laboratoriets Raadighed staaende Midler tillader jeg mig herved at ansøge om, at den nævnte Sum: 675 Kr. maa blive søgt bevilget, saa snart det kan lade sig gøre.

Endvidere har Fabriken givet Tilbud om i 10 Aar for en aarlig Sum af 148 Kr. at vedligeholde Batteriet i god Stand, men da den nævnte Sum ikke kan afholdes af de til Raadighed værende 1,300 Kr., vil det være nødvendigt at forhøje det aarlige Beløb til Belysning fra 1,300 Kr. til 1,448 Kr.“

— Af Laboratoriets Annuum udskiltes ved Finansloven for 1914—15 et Beløb af 675 Kr., som Brændselskonto, jfr. foran S. 200.

b. *Det hygiejniske Institut.*

Som i Aarbog 1912—13, S. 1222—23, meddelt, blev et af Bestyreren fremsat Andragende af 13. April 1912 om Forhøjelse af Institutets Annuum med 2 100 Kr. til 3,600 Kr. og om Ansættelse af en ikke videnskabelig uddannet Medhjælper kun delvis imødekommet, idet Annuet ved Finansloven

for 1913—14 blev forhøjet med 600 Kr. til 2,100 Kr. Bestyreren fornyede derfor under 14. April 1913 sit Andragende, og dette blev bevilget ved Finansloven for 1914—15, jfr. Rigsdagstidende 1913—14, Tillæg A., Sp. 1325—26 og Tillæg B., Sp. 371—74, for saa vidt angaar Forhøjelse af Annuet til 3,600 Kr., medens derimod Lønningen til en ikke videnskabelig uddannet Medhjælper først blev bevilget fra 1. Febr. 1915, jfr. herom næste Hefte af Aarbogen.

c. De fire Instituter ved Rigshospitalet.

Som det i Aarvog 1909—10, S. 1097—98, jfr. 1910—11, S. 217—20, 1911—12, S. 649, 652, 660 og 1912—13, S. 1220—21, er meddelt, blev de ved Udflytningen til Rigshospitalet af de paagældende Bestyrere foreslaaede Annua, nemlig

for det patologisk-anatomiske Institut	6,026 Kr. 16 Ø.
- det farmakologiske Institut	6,000 — 00 —
- Institutet for almindelig Patologi.....	6,000 — 00 —
- det retsmedicinske Institut.....	2,500 — 00 —

efter Ministeriets Forslag til Finanslovforslaget for 1910—11 foreløbig skøns- mæssig nedsatte med henholdsvis 600 Kr., 800 Kr., 260 Kr. og 500 Kr. Ved Tillægsbevillingslovene for 1910—11, 1911—12, 1912—13 og 1913—14 blev Annuerne imidlertid ved særlige Bevillinger bragt op til de ovennævnte af Institutbestyrerne oprindelig foreslaaede Beløb. Da det saaledes heraf syntes at fremgaa, at Instituternes Drift ikke lod sig gennemføre med mindre Tilskud end oprindelig foreslaaet, blev ved Finansloven for 1914—15, jfr. Rigsdagstidende 1913—14, Tillæg A., Sp. 1321—24, de ovenfor nævnte Summer, fastsatte som Instituternes normale Annua.

— Ved samme Finanslov, jfr. Rigsdagstidende 1913—14, Tillæg A., Sp. 1327—30, blev det under Universitetets Udgiftspost d. 8., Til Varme og varmt Vand ved disse Instituter samt disses Bidrag til Køleanlægget og Tilsyn med Ledninger m. v., bevilgede anslaaede Beløb, 18,746 Kr. 73 Ø., jfr. Aarvog 1912—13, S. 1221—22, paa Grundlag af en paa Rigshospitalet foretagen Beregning, forhøjet med 1,878 Kr. 27 Ø. til et anslaaet Beløb af 20,625 Kr., der fordeler sig saaledes paa de enkelte Instituter:

a. Institutet for almindelig Patologi.....	5,225 Kr.
b. Farmakologisk Institut.....	5,400 —
c. Patologisk-anatomisk Institut.....	7,500 —
d. Retsmedicinsk Institut.....	2,500 —
	<hr/>
	20,625 Kr.

d. Den dermatologiske Klinik paa Rigshospitalet.

I Anledning af et af Bestyreren af Universitetets dermatologiske Klinik paa Rigshospitalet, Overlæge, Dr. med. C. Rasch, indgivet, af det lægevidenskabelige Fakultet anbefalet Andragende om 1) en Bevilling paa 1,000 Kr. aarlig til nævnte Klinik til Anskaffelse af Bøger og Instrumenter samt manuel Hjælp m. m., 2) en Bevilling paa 600 Kr. aarlig til Anskaffelse og Vedligeholdelse af Moulager til Brug ved Undervisningen paa nævnte Klinik; 3) en Bevilling paa 290 Kr. een Gang for alle til Refusion af et

Beløb af denne Størrelse, som er anvendt til Anskaffelse af Moulager, udbad Konsistorium sig under 14. April 1913 en Udtalelse af Kvæstor, som i Skrivelse af 23. Maj bl. a. udtalte:

»Paa Finansloven for Finansaaret 1903—04 bevilgedes under Universitetets Udgiftspost 7. o. et Beløb af 1,000 Kr. til Udgifter ved Universitetets dermatologiske Laboratorium paa Kommunehospitalet, jfr. Rigsdagstidende for 1902—03, Tillæg B., Sp. 337—40, og Universitetets Aarboeg for 1902—03, p. 545—46. Denne Bevilling paa 1,000 Kr., som senere opførtes paa Udgiftspost 7. n., forblev staaende paa de følgende Aars Finanslove, indtil den udgik fra den 1. Maj 1911 at regne, paa hvilket Tidspunkt Afdelingen for Hud- og Kønssygdomme paa Rigshospitalet aabnedes, og det til Kommunehospitalet hidtil knyttede dermatologiske Laboratorium derfor ophørte at benyttes til Undervisning for de Studerende, jfr. Rigsdagstidenden for 1910—11, Tillæg B., Sp. 1175—76. Naar der ikke straks efter Laboratoriets Flytning til Rigshospitalet blev søgt om et fornyet Tilskud til dets Drift, havde dette, efter Dr. Raschs Oplysning, sin Aarsag i, at man først vilde forsøge, om man ikke kunde hjælpe sig med de Midler, der stod til Hospitalets Raadighed. Dette har imidlertid vist sig umuligt, og Dr. Rasch anholder derfor om, at der til Anskaffelse af Bøger og Instrumenter samt manuel Hjælp m. m. maa blive bevilget Laboratoriet et aarligt Tilskud af samme Størrelse som det, der var tillagt det, medens det havde til Huse paa Kommunehospitalet. Med et saadant Tilskud paa 1,000 Kr. aarlig mener Dr. Rasch at kunne nøjes, uanset at Arbejdet paa det nye Laboratorium er blevet betydelig større end det var paa det tidligere.

For at den dermatologiske Undervisning skal give de Studerende det rette Udbytte, vil det, efter det af Dr. Rasch anførte, være nødvendigt, at der paa Kliniken altid haves en Samling af Moulager eller farvede Voksafstøbninger af Hudaffektioner; en mindre Samling af saadanne Afstøbninger findes vel i Øjeblikket, men da dens Vedligeholdelse og Fornyelse vil medføre en aarlig Udgift paa ca. 600 Kr., anholder Dr. Rasch tillige om, at der maa blive bevilget Laboratoriet et aarligt Beløb af denne Størrelse. Til nærmere Oplysning i saa Henseende skal det anføres, at Dr. Rasch for Universitetskvæsturen mundtlig har oplyst, at den nuværende Samling Moulager kun for en ringe Dels Vedkommende har kunnet anskaffes for det tidligere Annuum for Laboratoriet. Efter det saaledes fremkomne maatte det formentlig være særdeles ønskeligt, om de ansøgte Beløb paa ialt 1,600 Kr. aarlig kunde stilles til Laboratoriets Disposition, og man skal derfor foreslaa en Indstilling til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet om, at der paa en ny Underkonto, enten under Universitetets Udgiftspost c., Til de med Universitetet forbundne videnskabelige Samlinger og Laboratorier, eller under Udgiftspost h., Til videnskabelige Formaals Fremme, søges bevilget ordinært et Beløb af 1,600 Kr. aarlig som Tilskud til Universitetets dermatologiske Klinik paa Rigshospitalet saaledes at 1,000 Kr. beregnes til Anskaffelse af Bøger og Instrumenter samt til manuel Hjælp m. m. og 600 Kr. beregnes til Anskaffelse og Vedligeholdelse af Moulager til Brug ved Undervisningen.

For saa vidt Dr. Rasch endelig har ansøgt om en Bevilling paa 290 Kr. een Gang for alle, fremgaar det af de hans Andragende medfølgende Bilag,

at dette Beløb er medgaaet til Anskaffelse af nye Moulager til det dermatologiske Laboratorium i Finansaaret 1912—13. Rigshospitalet har foreløbig udlagt Beløbet, men da Moulage-Samlingens Formaal udelukkende er at tjene Undervisningen, synes Hospitalet at have billigt Krav paa at faa Beløbet refunderet af Universitetet. Man kan ganske vist ikke anse det for heldigt, at der paa Universitetets Budget søges en særlig Bevilling i saa Henseende; men man skal derimod foreslaa, at Kirke- og Undervisningsministeriets Tilladelse søges udvirket til, at Beløbet afholdes af Universitetets Udgiftspost k. 5., Undervisningsmateriale, for afvigte Finansaar. Det kan imidlertid forudses, at denne Kontos Beløb af 500 Kr. vil blive opbrugt til andre Udgifter, og den her omhandlede Udgifts Henviisning til Kontoen, vil derfor medføre en tilsvarende Overskridelse af denne. Man skal derfor med Hensyn til Tilvejebringelsen af de herommeldte 290 Kr. bringe i Forslag, at der til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet gøres Indstilling om, at et Beløb af 290 Kr., som er anvendt til Anskaffelse af Moulager til Universitetets dermatologiske Klinik, tillades afholdt som Overskridelse af Universitetets Udgiftspost k. 5., Undervisningsmateriale, for Finansaaret 1912—13 mod fornøden Forklaring i Regnskabsoversigten.«

I Skrivelse af 26. Maj 1913 udtalte Konsistorium, der for de to førstnævnte Bevillingers Vedkommende ønskede Sagen underkastet en Behandling i dets Bevillingsudvalg, forinden det tog Stilling til den, at det med Hensyn til det allerede anvendte Beløb af 290 Kr. var enig med Rigshospitalets Direktør og Universitetets Kvæstor i, at Udgifterne til Moulagesamlingen burde afholdes af Universitetet, og at det ligeledes kunde slutte sig til Kvæstors Forslag om, at det anvendte Beløb afholdtes som Overskridelse af Universitetets Udgiftspost k. 5. for afvigte Finansaar, idet Konsistorium, der i Henhold til Ministeriets Skrivelse af 1. April 1894, har Dispositionsretten over de paa denne Konto aarlig bevilgede 500 Kr., jfr. Rigsdagstidenden 1893—94, Tillæg A., Sp. 993—94, allerede forinden Docent Raschs Andragende fremkom, havde disponeret over Kontoens samlede Beløb.

Ministeriet bifaldt derefter 30. Juni 1913, at et Beløb af 290 Kr., som var anvendt til Anskaffelse af Moulager til Brug ved Undervisningen paa Universitetets dermatologiske Klinik paa Rigshospitalet, afholdtes som eventuel Overskridelse af Universitetets Udgiftspost k. 5., Undervisningsmateriale, for Finansaaret 1913—14 mod fornøden regnskabsmæssig Forklaring.

Efter at den ovennævnte Udvalgs-Behandling var foretaget, indstillede Konsistorium 30. Juni 1913 de af Docent Rasch ansøgte 2 aarlige Bevillinger til Optagelse paa Finansloven for 1914—15 og paa denne blev der derefter under en ny Konto c. 26 optaget en Bevilling paa 1,600 Kr. til Universitetets dermatologiske Klinik paa Rigshospitalet; hvoraf 1,000 Kr. til Anskaffelse af Bøger og Instrumenter samt manuel Hjælp og 600 Kr. til Anskaffelse og Vedligeholdelse af Moulager (farvede Voksafstøbninger), til Brug ved Undervisningen, jfr. Rigsdagstidende for 1913—14, Till. B., Sp. 373—74.

5. Det filologisk-historiske Laboratorium.

Aarsberetning 1913—14.

(Professor, Dr. *J. L. Heiberg*).

Laboratoriets Lærerraad har bestaaet af: Professorerne Steenstrup, Erslev, Høffding, Paludan, Jespersen, Nyrop, Heiberg, Jónsson, Dahlerup, Pedersen, Wilkens, Drachmann, V. Andersen, Olrik og Sandfeld Jensen, samt Docenterne Sarauw, Gudmundsson og Grønbech. Som Forstander fungerede Professor Heiberg indtil sin Afrejse til Udlandet i Midten af Januar 1914; i den øvrige Del af Aaret fungerede Professor Dahlerup.

Om Virksomheden kan meddeles følgende: I Efteraarshalvaaret 1913 holdt 10 Lærere 11 Øvelsesrækker med 16 Timer ugentlig; i Foraarshalvaaret 1914 holdt 6 Lærere 7 Øvelsesrækker med 12 Timer ugentlig, desuden Privatdocent, Dr. phil. Ellen Jørgensen 1 Række med 2 Timer ugentlig.

Til Laboratoriet havde ved Finansaarets Slutning 309 Studerende Adgang, nemlig 269 Studenter, 35 Kandidater og 5 Ikke-Studenter; ved samme Tid i 1913: 267, nemlig henholdsvis 232, 29 og 6.

Over Besøget paa Læsesalen kan meddeles følgende Oversigt, udtaget af den sammesteds fremlagte Navneprotokol (Salen er aaben Kl. 9—8, Lørdag dog kun 9—4):

	Dagetal	Besøgende
April	25	117
Maj	22	77
Juni	24	402
Juli	5	43
August	5	70
September	25	1,272
Oktober	27	1,884
November	24	1,662
December	18	1,032
Januar	22	516
Februar	24	1,238
Marts	26	1,484
	247	11,553

Laboratoriet har i Aarets Løb modtaget Boggaver fra følgende Institutioner: Universitetet, Universitetsbiblioteket, Professorernes Læseindretning, Udvalget for folkelig Universitetsundervisning, Det kgl. Bibliotek, Rigsarkivet, Det statistiske Departement, Det kgl. danske Videnskabernes Selskab, Det kgl. danske Selskab for Fædrelandets Historie og Sprog, Den danske historiske Forening, Den norske historiske Kildeskriftkommission, Redaktionen af Nordisk Tidsskrift for Filologi, Selskabet til historiske Kildeskrifters Oversættelse, Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie, Selskab for nordisk Filologi, Direktionen for Københavns Brandforsikring, Dansk Ingeniørforening, G. E. C. Gads Boghandel, og fra følgende enkelte Personer: Professorerne Erslev, Paludan, Nyrop, Heiberg, Jónsson; Docent Grønbech: Fru Mag. art. Ada Adler, Bibliotekar Alfr. Krarup, Dr. phil.

Johs. Lindbæk, Stud. mag. Chr. Hein Nielsen, Dr. phil. G. Schütte, Dr. phil. O. Siesbyes Arvinger, Professor emer. Dr. phil. Vilh. Thomsen.

Komiteen for den 15. internationale Orientalistkongres i København 1908 har ved sin Sekretær, Docent, Dr. phil. Chr. Sarauw, tilstaaet Laboratoriet Indtægten af Salget af Kongressens Beretning.

Fra den polytekniske Lærestanstalt er som Gave modtaget 4 indrammede Billeder af bekendte Filosofer.

Under 6. Marts 1914 modtog Laboratoriets Forstander fra Cand. theol. & Stud. mag. S. V. Rasmussen følgende Henvendelse:

«I Anledning af Professor Høffdings 70-aarige Fødselsdag (11. Marts 1913) lod Deltagerne i hans Laboratorieøvelser i Foraaret 1913 Kunstnerinden Fru Thyra Boldsen — der for øvrigt selv deltog i Øvelserne — udføre en Marmorbuste af Professor Høffding. Busten, der nu er færdig, ønskes skænket til Universitetets filologisk-historiske Laboratorium, og vi tillader os paa denne Maade at forhøre os hos Laboratoriets Styrelse om, hvorvidt Universitetet skulde være villigt til at modtage nævnte Gave.»

Efter at have anmodet Docent, Dr. phil. Fr. Beckett om en Erklæring om, hvorvidt Busten fandtes egnet til Opstilling paa Laboratoriet, og fra denne under 10. Marts at have modtaget en Udtalelse, der konkluderede i, at Laboratoriet uden Betænkelighed med Tak og Paaskønnelse kunde modtage Studenternes Tilbud, indsendte Forstanderen under 11. s. M. en Indstilling til Konsistorium, anbefalet af det filosofiske Fakultet under 24. s. M., hvorefter Forstanderen under 30. April modtog følgende Skrivelse fra Konsistorium:

«I Overensstemmelse med Hr. Professorens Indstilling i Skrivelse af 11. f. M. bemyndiger Konsistorium Dem herved til paa Filologisk-historisk Laboratoriums Vegne at modtage en Laboratoriet af en Kreds af Studerende, som Gave tilbuddt Marmorbuste af Professor, Dr. Harald Høffding, dog at Busten i Henhold til et af Professor Høffding udtalt Ønske, ikke maa opstilles i Laboratoriets Lokaler, saa længe han virker som Lærer ved Universitetet.

Det tilføjes, at man i en Skrivelse af Dags Dato overfor Givernes Repræsentant har udtalt Universitetets Tak for den nævnte Gave med Bemærkning om det foran anførte Vilkaar for dennes Modtagelse.»

Busten, der er udført i Marmor fra Naxos, er i Juni Maaned 1914, efter at have været udstillet paa Kunststudstillingen paa Charlottenborg, blevet afleveret til Universitetet.

Under 20. Maj 1914 tillod Konsistorium, at Busten blev fotograferet til den til Studiebrug beregnede Billedsamling i det nationalhistoriske Museum paa Frederiksborg.

I Aarets Løb er Bogsamlingen ved Køb og Gaver forøget med 318 Bind, deraf 142 nye Værker, fordelte paa Afdelingerne saaledes:

	Værker	Bind
Fælles	4	32
Nordisk	27	60
Tysk	10	20
Engelsk	3	8
Romansk	10	43
Klassisk	70	95
Sprog, Alm. og sammenlign.	5	12
Historie	9	28
Religionshistorie	2	6
Filosofi	2	14
	<u>142</u>	<u>318</u>

Den aarlige Bevilling paa 3,500 Kr., er anvendt saaledes:

Assistance, Rengøring m. m.	Kr. 1,080. 00
Papir, Porto, Inventar m. m.	— 438. 77
Bogindkøb	— 1,149. 79
Indbinding	— 831. 44
	<u>Kr. 3,500. 00</u>

6. Det psykofysiske Laboratorium.

Under 14. April 1914 tilbød Laboratoriets Bestyrer, Professor Alfred Lehmann at skænke til Opsættelse i Laboratoriets Lokaler, i den nye Studiegaard, en nøjagtig Gengivelse af den Bronze-Portrætmedaillon af Professor W. Wundt i Leipzig, Grundlæggeren af de psykofysiske Laboratorier, som blev opsat i Leipziger Laboratoriet af hans Elever, da han i 1902 fyldte 70 Aar, samt at lade den indfatte i grønt Marmor, i størst mulig Lighed med Originalen.

I Skrivelse af 30. s. M. modtog Konsistorium Gaven med Tak.

7. Den botaniske Have.

a. Aarsberetning 1914.

(Direktør, Professor *Chr. Raunkiær*).

A. H A V E N I S N Æ V R E R E F O R S T A N D.

(Botanisk Gartner *Axel Lange*)

1. *Frilandsanlægget*. Busketter og Kvarterer er vintergravede og renholdte som sædvanlig. Stenhøjen nedenfor Væksthus Nr. 5 er helt omsat og paany beplantet. Ved samme Lejlighed er 71 m Rendesten dels omsat, dels ny anlagt, og 126 m² Gang er bleven hakket op og paany makadamiseret.

Til Lyngpartiet paa Stenhøjsanlægget ved Foden af Observatoriehøjen er føjet et mindre Stykke; her er den oprindelige Jordbund, i ca. 35 cm Dybde, afgravet og bleven erstattet med sand- og grusblandet Mose- og Lyngjord.

I Partiet omkring det meteorologiske Observationshus er en Del Træer bortryddede, en Del af de tilbageblevne Planter er omplantede, og flere unge Planter er fra Planteskolen plantede herhen. Af Havens Træer er en Del bortryddede; enkelte Steder er unge Planter sat i de gamles Sted. Omkring en gammel Lind (*Tilia platyphylla* var. *vitifolia*), som led af Mangel paa Næring, og som det var af en vis Interesse at bevare, da den i sin Tid skal være overflyttet hertil fra den gamle botaniske Have ved Charlottenborg, er Jorden bortgravet i en 1 m dyb og 1 m bred Grøft, og ny næringsrig Muldjord — ialt ca. 400 Børefulde — er paakørt i Stedet.

Ligesom i Aaret 1909 har man i Aar foretaget en Optælling af, hvor mange Personer, der i Aarets Løb passerer ind ad de 2 Laager (Gotersgade-Laagen og Sølvgade-Laagen); Optællingen er sket den sidste Uge i hver Maaned og har givet følgende Resultat:

Sidste Uge i Januar.....	18,640	Personer
— — - Februar.....	27,255	—
— — - Marts.....	30,670	—
— — - April.....	38,940	—
— — - Maj.....	36,770	—
— — - Juni.....	34,080	—
— — - Juli.....	25,660	—
— — - August.....	29,590	—
— — - September.....	30,140	—
— — - Oktober.....	22,010	—
— — - November.....	18,540	—
— — - December.....	13,700	—
	325,995	

Hvilket giver et samlet Besøg af ca. 1,416,500 Personer om Aaret.

For at holde Søen i den rette Vandstandshøjde har Pumpen været benyttet 14 Gange i 76 Timer, hvorfor der særligt i dette Øjemed maatte fyres under Kedlerne i 29 Timer. Sammenholdes disse Tal med Opgørelserne for tidligere Aar ses en iøjnefaldende Forskel. Søens Vandspejl begyndte allerede i Foraaret at synke og fortsatte dermed Sommeren igennem saa stærkt, at det hen paa Slutningen af Sommeren var ca. 30 cm under normal Højde. Der er næppe nogen Tvivl om, at denne Formindskelse af Vandmængden i Søen staar i Forbindelse med den store Udgravning til Boulevardbanen. Om der ved dette Ingeniørarbejde er overskaaret Vandaarer, som førte Vand til Søen, eller om Udgravningen har suget Vand til sig, der ellers naturligt maatte søge til Søen, kan ikke siges, lige saa lidt som det kan vides, om man fremtidig vil have denne Ulempe, eller om Forholdene vil bedre sig, naar Banen er færdig.

Efter at den Vandledning, som fører Vand fra Sortedamssøen til Søen i Botanisk Have, og som havde fungeret utilfredsstillende hele Sommeren, hen paa Efteraaret havde været opgravet og rensat for Pilerødder og derved atter var kommet i Orden, steg Søens Vandmængde igen til det normale

Havens Forbrug af Vandledningsvand (gennem Maaler) har i Aarets Løb (fra 22. September 1913—24. September 1914) beløbet sig til 8,810 m³. De stipulerede vederlagsfri 9,200 m³ er saaledes ikke naaede.

2. *Soro Arboret.* Renholdelse mellem Planterne i Planteskolen har fundet Sted som sædvanlig. Af de i 1904 plantede Graner i Arboretet ved Filosofgangen, er nogle Eksemplarer (ca. 25 Stk.) bortfjernede for at give bedre Plads til andre, medens nogle faa andre Eksemplarer er flyttede hen paa Steder, hvor der var Betingelser for en bedre Udvikling. Fra Planteskolen i Botanisk Have er til Arboretet i Feldskov henflyttet 32 Eksemplarer af *Cornus* og *Spiræa* (4 Arter). Nummerpæle og Etiketter er eftersete og fornyede, af de første (Egepæle med paamaalet Nummer) er fornyet 70 Stykker.

3. *Væksthusene.* Planterne er omplantede og renholdte som sædvanlig; 13 Planter er omplantede i Ballier. I Orchidéhuset har i Aarets Løb blomstret 92 Arter og Varieteter. I Løbet af Foraaret og Sommeren var der i de to Væksthusafdelinger 7 a og 7 b opstillet en stor Samling af *Begonia*-Arter og Varieteter, som Haven navnlig i Løbet af de sidste Aar havde skaffet til Veje, dels gennem sine Forbindelser i Udlandet, dels ved Hjælp fra Gartnere her i Landet. Alt i alt rummede Samlingen ca. 50 Arter m. Varieteter og 40 Havesorter. Revisionen af disse Planter blev foretaget af Mag. sc. C. Christensen (se under 9. *Plantebestemmelsesarbejdet*). Ved den franske Kunstudstilling i Sommer udlaante Haven en Del Potteplanter til Udsmykning af Lokalerne.

4. *Bygningerne.* I Museumsbygningen er der bleven indlagt elektrisk Lys. Hertil var der paa Finansloven bevilget 4034 Kr.

Hallens Loft er hvidtet og Væggene ned til Galleriet er malede. Gulvene i Nr. 10, 11 og 13 samt Trappeopgangen er ferniserede. I Laboratoriet er alle Gulve og Trapper ferniserede. I Portnerens Lejlighed er indlagt elektrisk Lys.

5. *Frø- og Plantebytningen.* Fra 78 botaniske Haver og 4 Private er i det forløbne Aar modtaget 1,864 Portioner Frø og fra 21 botaniske Haver og 38 Private er modtaget 433 levende Planter og Stiklinger. Blandt Giverne kan nævnes: Etatsraad Aabye, Gartner Birch (Aurehøj), Dr. Borries, Groserer Chr. Erichsen, Adjunkt Ferdinand, Klostergartner Haar, kgl. Haveselskab, Gartner Klixbüll, Prof. Jul. Lassen, Mag. art. M. Lorentzen, Apoteker Møller, Assistent Gram-Nielsen, S. Nielsen (Argentina), Gartner Pallesen (Orebygaard), Gartner J. P. Pedersen (Chicago), Slotsgartner Rasmussen (Tranekjær), Fru Resvoll (Norge), Gartner J. S. Riis (Giesegaard), Gartner Joh. Steenberg, Direktør Thielst, Operasanger Wiinstedt, samt af Havens Personale Dr. Børgesen, Gartner Hultkvist, Bot. Gartner Lange, Dr. O. Paulsen og Undergartner Ulleriks.

Fra Haven er afgivet 10,109 Portioner Frø til 98 botaniske Haver og 73 Skoler, Institutioner og Havevenner. Af Stiklinger og levende Planter er afgivet 1,617 Stk. til 3 botaniske Haver og 62 Skoler, Institutioner og Private. Foruden til Universitetslærernes Forelæsninger, Øvelser og Eksaminer samt til den pharmaceutiske Lærestalts Undervisning i Botanik er der af afskaarne Blomster afgivet 916 Portioner. Disse fordeler sig paa følgende Maade: 140 Portioner til Kursus, 56 til Manuduktion, 225 til Latin- og Realskoler, 305 til Pigeskoler, 96 til Kommuneskoler, 50 til Statens

Lærerhøjskole og 44 til Skolelærereksamen ude i Landet. Endvidere er afgivet Blomster og andre Plantedele til den ved det Bülowiske Legat oprettede Tegneundervisning, og i Sommerens Løb 10 Portioner til Teknisk Skole, ligeledes til Brug ved Tegneundervisning. Til videnskabeligt Brug har Haven tilsendt den botaniske Have i Göttingen Eksemplarer af de *Hydrilla* og *Elodea*-Arter, som dyrkes her, ialt 4 Arter.

Endvidere har Mag. sc. Frk. J. Hempel ligeledes til videnskabeligt Studium fra Haven modtaget 10 Arter succulente Planter.

6. *Personalet.* Undergartner Madsen var i Aarets Løb sygemeldt i 13 Uger. Megen Sygdom var der i det forløbne Aar blandt Opsynsmændene og Arbejderne, alt i alt beløb Sygedagene blandt det daglønnede Personale sig til 375 Dage. 2den Fyrbøder, K. L. Jensen, var indkaldt til Sikringsstyrken, som Reserveoversergent, fra Begyndelsen af August — Aaret ud, og to af Havens Dagarbejdere var indkaldte til Tjeneste i henholdsvis 18 og 8 Uger. Som det vil ses heraf, har Havens Arbejdsstyrke i det forløbne Aar været stærkt reduceret.

7. *Forsøgshaven.* Denne er benyttet af Professor C. Raunkiær, Professor W. Johannsen, Dr. phil. C. H. Ostenfeld, Dr. O. Paulsen, Dr. H. E. Petersen og Mag. sc. Ferdinandsen.

8. Der er udstedt Adgangskort (til Haven, ved Bibliotekaren se Side 216) ved Gartneren til 29 Manuduktører og Lærere tildels med Adgang til Væksthusene. Adgangskort til at male i Haven og Husene er udstedt til 37 Personer.

9. *Plantebestemmelsesarbejdet i 1914.* I det forløbne Aar har Mag. sc. C. Christensen tilendebragt Bestemmelsen af Væksthusenes Bregner, hvilken paabegyndtes sidste Aar, og desuden har han bestemt *Begonia*-Arter; ialt har han foretaget ca. 130 Bestemmelser. Assistenten ved Plantebestemmelsen, Dr. phil. Ove Paulsen, har bestemt ca. 600 Planter samt revideret dansk Kvarter to Gange og Dele af Staudekvarteret een Gang. Ca. 15 Bestemmelser er foretagne af botanisk Gartner A. Lange, og enkelte af Prof. Bitter i Bremen og Mrs. Agnes Chase i Washington.

B. Museet.

(Museumsinspektør, Dr. phil. C. Hansen Ostenfeld).

1. *Bestemmelses- og Konservatorarbejder.* a. *Herbarierne.* *Bestemmelsesarbejder:* Museumsinspektøren har bestemt grønlandske Planter (Thule-Ekspeditionen) og forskellige mindre Samlinger af danske. Museumsassistent, Dr. O. Paulsen har bestemt sine nordamerikanske Indsamlinger, samt fortsat Bearbejdelsen af Dansk Vestindiens Planter (følgende Familier er behandlede: *Loranthaceæ*, *Aristolochiaceæ*, *Polygonaceæ*, *Chenopodiaceæ*, *Amarantaceæ*, *Nyctaginaceæ*, *Batidaceæ*, *Phytolaccaceæ*, *Aizoaceæ*, *Portulacaceæ*, *Basellaceæ*, *Caryophyllaceæ*, *Nymphæaceæ* og *Menispermaceæ*). Assistent, Mag. Ferdinandsen har bestemt en stor Mængde Planter indsendte til den topografisk-botaniske Undersøgelse af Danmark, samt indsendte Svampe. Bestemmelser er endvidere foretaget af Docent, Dr. L. Kolderup Rosenvinge (danske Havalger), Bibliotekar, Dr. F. Børgesen (vestindiske Havalger), Mag. sc. C. Christensen (Bregner), Cand. pharm. A. Hesselbo

(Mosser), Mag. sc. Ø. Winge (Svampe). (For udenlandske Botanikeres Arbejder ved vore Samlinger se Afsnittet: Benyttelse af Samlingerne).

Konservatorarbejder: 1. Dansk Herbarium: Indordning af nyt Materiale. 2. Arktisk Herbarium: Islandske Mosser bragte i fuldstændig Orden ved Kand. Hesselbo. 3. Generalherbariet: Det meste af Mosherbariet er sorteret til Art, men den endelige Ordning ikke foretaget. Der er (efter Forgiftning med Sublimatopløsning) opklæbet 3,488 Ark, mest med Karplanter.

b. Tør- og Spritsamlingen. Foranlediget ved Oppudsning og Maling i Hallen blev alle de der opstillede store Plantepreparater nedtagne og eftersete, hvorved en stor Del blev udskudte som værdiløse. I øvrigt som sædvanlig Indordning af nyt Materiale.

c. Nyttesamlingen. Nyt Materiale indordnet. Undersøgelser foretagne i Anledning af Forespørgsler vedrørende tekniske Planteprover.

I.* *Bestemmelses- og Ordningsarbejder for den ekstraordinære Sum til Oparbejdelse af Museets Samlinger.* Da den i 1909 bevilgede 5-aarige Hjælp til Oparbejdelse af Museets Samlinger sluttede i April 1914, havde Havens Direktør søgt en ny 2-aarig, mindre Sum til Fortsættelse af denne Bevilling. Denne Ansøgning optoges paa Finansloven for 1914—15, hvorfor de paabegyndte Arbejder kunde fortsættes — ialt Fald i Hovedsagen — igennem hele Aaret.

Assistent, Mag. C. Ferdinandsen har paabegyndt Indordningen — efter fornyet Konservering — af afdøde Professor E. Rostrups danske Svampe-samling, som i 1908, efter en særlig Bevilling købtes til Museet, og om hvilken Cand. pharm. J. Lind i 1913 har udgivet et udførligt Værk (Danish Fungi as represented in the herbarium of E. Rostrup).

Dr. phil. O. Galløe har afsluttet den foreløbige Indordning i vort Likenherbarium af en stor Mængde Materiale, der i Tidens Løb var kommet til; endnu mangler den endelige Ordning samt Indskydning af de i de sidste Aar tilkomne nye Samlinger og Eksikkaterne.

2. *Benyttelse af Museets Samlinger.* Følgende Botanikere har i 1914 modtaget Planter til Laans (de med * mærkede er allerede tilbagesendte): F. Bubak (Septoria nebulosa Rostr.); M. Gard, Bordeaux (Fucus ceranoides); E. Gilg, Berlin (* forsk. afrikanske Capparidaceæ); H. Glück, Heidelberg (Slægterne Caltha og Hydrocotyle, danske og arktiske Utriculariæ, forsk. Batrachium-Bastarder); Gunnarsson, Malmø (* Comarum palustre); A. S. Hitchcock, Washington, D. C. (* Græsser fra Nord-Amerika; tropisk-amerikanske Græsser); L. Romell, Stockholm (brasilianske Polyporaceæ); L. K. Rosenvinge, Kbhvn. (Lithothamnier); Frk. A. Seidelin, Kbhvn. (* danske Utriculariæ); Sydow, Berlin (* Dothideaceæ); H. W. Wollenweber, Washington, D. C. (* Fusarium og * forsk. Hypocreaceæ).

Ældre Laan er i 1914 tilbagesendt af følgende Botanikere: C. Christensen, Kbhvn. (forsk. amerikanske Dryopteris); Ekman, Stockholm (Veronia fra S. Amerika og Vestindien); I. Hagen, Trondhjem (arktiske Oligotrichum); O. Hagerup, Kbhvn. (Linnæa); C. Olsen, Kbhvn. (Cornus suecica og canadensis); F. Pax, Breslau (Mercurialinæ); I. Urban, Berlin (amerik. Olacaceæ). Med Fradrag af disse Botanikere udestaar endnu ældre Laan samt Laan fra 1913 hos de i Aarsberetningen for 1913 nævnte Videnskabs-

mænd, og det vil være tilstrækkelig at henvise dertil fremfor at gentage alle de der opførte Navne.

Museet har foruden af Havens og Museets eget Personale (8) været benyttet af 15 danske Botanikere; blandt dem, der har arbejdet i længere Perioder, kan nævnes Mag. C. Christensen, Stud. mag. O. Hagerup, Cand. mag. K. Jessen, Prof. emer. E. Warming. Endvidere har Museet været besøgt af 3 udenlandske Botanikere.

3. *Udsendelse af Dubletter fra Museet.* Til Berliner Museet er sendt en Del Dubletter af Ørsted's og Liebmann's Samlinger, samt nogle arktiske Saxifragæ. Til Danmark Lærerforenings Bureau for Samlingsgenstande er leveret nogle Prøver af Nytteplanter.

Arbejdet med Dubletkataloget er fortsat.

4. *Museets Forøgelser.* Fra følgende Instituter har Museet i 1914 modtaget Planter som Gave eller i Bytte: Zoologisk Museum, København (Kalkalger fra Australien); Lunds botaniske Forening (svenske Blomsterplanter); New York Botanical Garden (337 vestindiske Planter); den kejserlige botaniske Have i Petrograd (189 Planter); det botaniske Institut i Utrecht (55 vestindiske Planter). — Endvidere er Museets Samlinger blevne forøgede ved Gave eller Køb fra følgende Personer: Hr. L. Bredenberg Andresen, Viborg; Hr. Svend Andersen, Kbhvn.; Dr. F. Børgesen, Kbhvn.; Mag. Ditlevsen, Kbhvn.; Enkefru Enevoldsen, Kbhvn.; Hr. P. Freuchen, Thule, N. V. Grønland (46 grønl. Pl.); Apoteker Gunnarsson, Malmø; Frk. Ellen Hansen, Gentofte; Dr. Helgi Jónsson, Reykjavik; Løjtnant C. Knauer, Kongo (Phylloclinium); bot. Gartner Axel Lange, Kbhvn.; Adjunkt Jonathan Lange's Efterladte; Hr. O. Leonhardt, Nossen ved Berlin; Cand. J. Lind, Lyngby; Stud. mag. Carsten Olsen; Dr. Ove Paulsen, Kbhvn. (ca. 1,500 nordamerikanske Planter); Prof. F. Petrak, mähr. Weisskirchen (440 Ekspl. af Flora Bohem. et Morav. exsicc.); Hr. Ernst v. d. Recke, Kbhvn.; Mag. O. Rostrup, Kbhvn.; Frk. A. Seidelin, Kbhvn.; Prof. I. Urban, Berlin (25 vestindiske Orkideer); Prof. E. Warming, Kbhvn.; Præparator Weber, Berlin (479 Ekspl. af A. Stolz, Herb. Africae orient.).

Eksikkatsamlinger. Som Gaver er modtaget: Lichenes exsicc. Norvegiae N. 451—475, fra Bergens Museum, og American Grasses N. 1—200, fra U. S. National Herbarium, Washington. Ved Køb er erhvervet: Algæ adriaticæ, fasc. 3; Collins, Setchell & Holden, Phycotheca bor.-americ., fasc. 39; Dahlstedt, Taraxaca Scandinav. exsicc., fasc. 4; Malmø, Lichenes suecici exsicc., fasc. 16—19; Prager, Europ. Harpidium u. Calliargon, N. 101—123; F. Petrak, Cirsiotheca, Lief 1—14; Sydow, Fungi exotici, fasc. 5—6; Mycotheca german., fasc. 25—26; Zahn, Hieraciotheca europ., cent. 9, og Zenker, Plantæ Kamerunenses, Cent. 5—6.

Haandbiblioteket er blevet forøget med: C. Christensen, Index Filicum, Supplementum; Engler u. Prantl., Natürl. Pflanzenfam., Ergänzungsheft 3; Rabenhorst, Kryptogamenfl., Bd. VI, Lief. 18—19, og Bd. X, Lief. 122.

5. *Laan af Planter fra andre Institutioner.* Museumsassistenten, Dr. Ove Paulsen har laant nogle vestindiske Amarantaceer fra Berliner Museet.

6. *Museets Personale.* Museets Personale er uforandret fra i Fjor. Under Museumsinspektørens Fraværelse (i Aarets første Maaneder i Vest-

indien, i de sidste i Vest-Australien) varetog Museumsassistenten, Dr. Paulsen og Assistent C. Ferdinandsen de løbende Forretninger.

7. *Museets Lokaler.* Benyttelsen er den samme som i Fjor. — Der er foretaget en højst nødvendig Rensning og Maling af den store Hals Loft og Vægge, hvorved der ogsaa ved Fjernelse af en Del værdiløse store Plantepræparater blev skaffet betydeligt bedre Lysforhold.

C. Biblioteket.

(Bibliotekar, Dr. F. Børgesen).

Biblioteket har været aabent i 126 Dage, Læsestuen har været besøgt af 1,152 Personer og Udlaan fandt Sted til 585 Personer, som laante 758 Værker i 935 Bind. Desuden har Biblioteket daglig været benyttet af Havens og Museets Funktionærer samt til Brug ved Forelæsninger.

Biblioteket har modtaget 142 Tidsskrifter (hvoraf 46 var Gaver) og 214 Værker (af hvilke 109 var Gaver). Giverne var: *Danmark:* Universitetet, det kgl. Bibliotek, Zoologisk Museum, Meteorologisk Institut, det forstlige Forsøgsvæsen, Kommissionerne for Danmarks geologiske Undersøgelse, for Grønlands Undersøgelse, for Havundersøgelse, Danish Regional Bureau, Conseil permanent pour l'exploration de la mer, det kgl. danske Videnskabernes Selskab, Carlsberg Laboratoriets Bestyrelse, det kgl. danske Landhusholdningsselskab, Botanisk og Naturhistorisk Forening, Redaktionerne af Gartneritidende og »Haven«, Udvalget for Naturfredning, Dansk Frøkontrol, Statens Planteavlsudvalg, Foreningen til Svampekundskabens Fremme, Hr. Svend Andersen, Dr. F. Børgesen, Mag. sc. C. Christensen, Mag. sc. C. Ferdinandsen, Oberstlojtnant Jenssen-Tusch, Professor W. Johannsen, Dr. Helgi Jónsson, Gartner A. Lange, Cand. pharm. J. Lind, Mag. sc. Ove Paulsen, Professor F. K. Ravn, Dr. L. Kolderup Rosenvinge, Docent Stamm, Komponist Alfred Toft, Professor Vilh. Thomsen, Professor Eug. Warming, Professor Fr. Weis, Dr. Wesenberg-Lund, Mag. sc. Ø. Winge. Udlandet: Botanisk Museum, Hamborg; kgl. bayerische Akademie der Wissenschaften, München; Direktion des kgl. bot. Gartens und Museums in Dahlem (Berlin); K. k. naturh. Hofmuseum, Wien; s'Rijks Herbarium, Leiden; Jardin Botanique de l'État, Bruxelles; Academie impériale des Sciences, Petrograd; Jardin impérial, Petrograd; The botanical laboratory of the University, Birmingham; The trustees of British Museum, London; The Superintendent of Government Printing, India; Departement de l'Agriculture aux Indes Néerlandaises, Buitenzorg; U. S. Department of Agriculture, Washington; Gray Herbarium, Harvard University; Professor Sv. Murbeck, Lund; Professor O. Nordstedt, Professor C. S. Sargent, Jamaica Plain, Mass.; 183 Bøger er blevne indbundne og 171 mindre Hæfter indsatte i Kartonomslag.

Portrætsamlingen er bleven forøget med 1 Billede, skænket af Professor O. Nordstedt i Lund.

Adgangskort til Haven er af Bibliotekaren udstedt til 62 ministerielle og Universitetets Embedsmænd m. fl., 4 Botanikere, 32 Studd. mag., 77 Studd. og Exam. pharm., 11 Lærere og Lærerinder, 67 Seminarieelever, 7 Landbohøjskoleelever, 48 Elever ved Statens Lærerkursus.

D. Personalia.

Dr. C. H. Ostenfeld var med Understøttelse af Carlsbergfondet i December 1913 i Nordamerika (New York og Washington) for at studere i Museernes Samlinger, og fortsatte derfra sin Rejse til de Dansk-vestindiske Øer, hvor han studerede Havets Plankton og gjorde Indsamlinger af Plantevæksten til Museet. Han kom hjem i Slutningen af Marts 1914.

Efter Indbydelse af The British Association of the Advancement of Science og den australske Unionsregering rejste han i Slutningen af Juni 1914 via Cape til Vest-Australien, hvor han paa Grund af et Ulykkestilfælde blev nødt til at opholde sig i længere Tid; under den senere Del af sit Ophold der, var han i Stand til at foretage botaniske Studier og gøre Indsamlinger. Efter et 14 Dages Ophold paa Java kom han hjem til Jul 1914.

E. Videnskabelige Publikationer.

1) Prof. *Raunkiær*: a) Sur la végétation des alluvions méditerranéennes françaises. Mindeskr. f. Jap. Steenstrup, Nr. XXXIII. b) Dansk Ekskursionsflora. Tredie Udgave ved C. H. Ostenfeld og C. Raunkiær. Kbhvn. 1914. — c) »Gymnospermiæ hos Knowltonia vesicatoria. Bot. Tids. 33: 379, 1 f. 1914. — d) Kimdannelse uden Befrugtning hos Chondrilla juncea L. Bot. Tids. 33: 379—381. 1914.

2) Dr. *C. H. Ostenfeld*: New or noteworthy aquatic plants. Philippine Journ. of Sci. C. Bot. 9: 259—260. 1914.

3) Dr. *F. Borgesen*: a) The species of Sargassum found along the coast of the Danish West Indies, with remarks upon the floating forms of the Sargasso Sea. Mindeskr. f. Jap. Steenstrup, Nr. XXXIII. 1914. — b) The Marine Algæ of the Danish West Indies. Part II. Phæophyceæ. Dansk Bot. Ark. 2. Nr. 2. 1914.

4) Botanisk Gartner *A. Lange*: Vinteren 1911—1912 og dens Virkning paa Havens Planter. Gartner-Tid. 30.

5) Mag. *C. Ferdinandsen* og Mag. *O. Winge*: a) Mykologisk Ekskursionsflora S. 1—80 (fortsættes). — b) Studies in the Genus Entorrhiza C. Weber. Dansk Bot. Arkiv 2, Nr. 1. — c) Ostenfeldiella, a new genus of Plasmodiophoraceæ. Ann. of Bot. 28. — d) Misdannelser hos Boletus. Medd. For. Svampekl. Fremme. Bot. 1, fra 67—80.

6) Dr. *Henning E. Petersen*: Indledende Studier over Polymorphismen hos Anthriscus silvestris (L.) Hoffm. Kbhvn. Dr. Disp. 1914. Ogsaa og med fransk Rés. i Dansk Bot. Ark. 1, Nr. 6. 1915.

b. To-aarig Bevilling til Forøgelse af det botaniske Museums videnskabelige Arbejdskraft.

(Aarbog 1908—09, S. 531—33).

Paa Finansloven for 1914—15 blev der ekstraordinært bevilget 1.600 Kr., som 1ste Del af en 2-aarig Bevilling paa 1,600 Kr. aarlig, til Forøgelse af det botaniske Museums videnskabelige Arbejdskraft, jfr. Rigsdagstidende 1913—14, Tillæg A., Sp. 1315—18.

Det af Direktøren, Professor Raunkiær, om denne Bevilling under

30. Juni 1913, med Anbefaling af Kvæstor og Konsistorium, til Ministeriet indsendte Andragende af 7. April s. A. var saalydende:

»Undertegnede tillader sig herved at ansøge det høje Ministerium om en midlertidig Bevilling paa 1,600 Kr. aarlig i 2 Aar til Forøgelse af Botanisk Museums videnskabelige Arbejdskraft.

Paa Finansloven for 1909—10 bevilgedes et Beløb paa 2,400 Kr., som første Del af en 5-aarig Bevilling til forøget videnskabelig Assistance til Oparbejdelse af Museets Samlinger. Denne Bevilling udløber med indeværende Finansaars Udgang. Der er i det forløbne Tidsrum blevet bearbejdet og ordnet en betydelig Del af vore mange ældre ubearbejdede Samlinger, men endnu er der meget tilbage. Dette uheldige Forhold, hvorved værdifulde Samlinger henligger i utilgængelig Tilstand, skyldes Museets ganske utilstrækkelige videnskabelige Arbejdskraft.

Ved Samlingernes aarlige Vækst medgaar naturligvis mere og mere af det ansatte Personales Arbejdstid til de løbende Forretninger, ligesom Besvarelserne af det stadig voksende Antal af Forespørgsler fra Publikum ogsaa kræver baade Tid og Arbejde. Der bliver derved efterhaanden mindre og mindre Tid til Behandlingen af Museets ældre Samlinger, saa meget desto mere, som Bearbejdelse af nye Samlinger ogsaa maa udføres.

I Universitetets Lønningsforslag er ogsaa Utilstrækkeligheden af Museets videnskabelige Arbejdskraft — Personalet er ikke blevet forøget i den sidste Snes Aar — anerkendt, idet der ved den foreslaaede Lønning for Assistenten ved Museet er tilføjet: »mod forøget Arbejde«.

For midlertidig at bøde paa dette Savn er det, at jeg tillader mig at andrage om en toaarig Bevilling paa 1,600 Kr. aarlig i Kontinuation af den femaarige Bevilling paa 2,400 Kr. aarlig.

Paa Foranledning af Kvæstor havde Direktøren endvidere under 3. Juni 1913 meddelt følgende nærmere Forklaring dels om de for den i Finansaarene 1909—10 til 1913—14 givne 5-aarige Bevilling paa 2,400 Kr. aarlig udførte Arbejder med Hensyn til den museumsmæssige Bearbejdelse af Museets ældre Samlinger, dels om det tilbagestaaende Arbejde med Hensyn til disse Samlinger kan ventes fuldført ved Hjælp af den nu ansøgte 2-aarige Bevilling paa 1,600 Kr. aarlig.

A. De i de 4 forløbne Aar 1909—10 til 1912—13 udførte Arbejder vedrørende denne Sag er hovedsagelig følgende:

1. Af Liebmanns og Ørsteds meget omfattende centralamerikanske Samlinger er det forhaandenværende Materiale af en stor Række Plantefamilier bragt i museumsmæssig Stand, nemlig de fleste Familier af den største Plantegruppe, de Frikronede (Linaceae, Erythroxylaceae, Myricaceae, Menispermaceae, Piperaceae, Ranunculaceae, Malvaceae, Ampelidaceae, Araliaceae, Ceratophyllaceae, Rosaceae, Saxifragaceae, Rhamnaceae, Phlatanaceae, Nymphaeaceae, Phytolaccaceae, Portulacaceae, Polygalaceae, Proteaceae, Magnoliaceae, Staphyleaceae, Sabiaceae, Cornaceae, Chloranthaceae, Hypericaceae, Salicaceae, Loranthaceae, Cistaceae, Capparidaceae, Oenotheraceae, Cucurbitaceae, Combretaceae, Cupuliferae, Guttiferae, Caryophyllaceae, Vochysiaceae, Crassulaceae, Geraniaceae, Juglandaceae, Lythraceae, Nyctaginiaceae, Myrtaceae, Papa-

veraceae, Passifloraceae, Olacaceae, Rutaceae, Simarubaceae, Turneraceae, Lacistemaceae, Euphorbiaceae og Leguminosae), samt enkelte af de Helkronede (Solanaceae) og Enkimbladede (Pontederiaceae, Najadaceae).

Tilbage staar endnu Hovedmassen af de Helkronede og nogle Enkimbladede (af disse sidste er i tidligere Tid flere Familier, f. Eks. Cyperaceae, bearbejdede).

2. Af Galathea-Samlingen er kun en mindre Del bestemt, nemlig Plantesamlingerne fra Hawaji, Oahu, Manila, Tahiti, Borabora og fra Kina (delvis), medens de mest omfattende Samlinger, nemlig fra Ostindien og Sydamerika, endnu er ubearbejdede; dog er de omtrent alle anbragte i en foreløbig (geografisk) Ordning.
3. Afdøde Professor J. Langes store Herbarium er for største Delen indordnet, dog mangler endnu enkelte Partier af hans Samling fra det middelvarme Bælte.
4. Afdøde Professor E. Rostrups danske Svampesamling har i de forløbne Aar været Genstand for en indgaaende videnskabelig Bearbejdelse af Cand. Lind, der i dette Foraar har publiceret et stort Værk derom, og har derfor hidtil ikke kunnet indordnes, medens det nu efter Linds Bearbejdelse vil være særdeles ønskeligt og tillige let snarest at foretage en Indordning. Rostrups øvrige Svampesamlinger er indordnede.
5. Endvidere er vort omfattende almindelige (d. v. s. det ikke-danske) Svampeherbarium bragt i fuldstændig Orden.
6. Og endelig er saavel Mos- som Liken-Herbarierne under Ordning, men endnu ikke afsluttede.

B. Med Hensyn til det andet Spørgsmaal, nemlig om det tilbagestaaende Arbejde ved disse Samlinger kan ventes fuldført ved Hjælp af den ansøgte 2-aarige Bevilling, kan jeg jo ikke udtale mig med absolut Sikkerhed, men jeg skulde dog mene, at de ovenfor under A. 3.—6. anførte fire Samlinger vil være bragte i endelig Orden, medens jeg vil anse det for tvivlsomt, om vi naar til Ende med de under A. 1.—2. opførte Samlinger, ialt Fald næppe med Galathea-Samlingerne.

Naar jeg alligevel kun har audraget om en 2-aarig Bevilling er det, saaledes som ogsaa anført i min tidligere Skrivelse, i Forventning om, at Museets ganske utilstrækkelige videnskabelige Arbejdskraft inden den Tid maatte blive forøget. Skulde dette ikke ske, forbeholder jeg mig at vende tilbage til denne Sag ad Aare.

c. *Forlængelse af Arbejdernes og Funktionærernes Sommerferie.*

Paa Finansloven for 1914—15 blev Botanisk Haves Konto forhøjet med 800 Kr. under Underkonto I. 1. a., Dagsarbejde, for at Haven kunde blive sat i Stand til at give hver af sine Arbejdere og Funktionærer en Sommerferie paa mindst 6 Dage, jfr. Rigsdagstidende 1913—14, Tillæg A., Sp. 1315—16, hvor der om denne Ordning udtales følgende:

»Som foran nævnt er Kontoens ordinære Beløb foreslaaet forhøjet med 800 Kr. under Underkonto I. 1. a., for at Haven kan blive sat i Stand til at give hver af sine Arbejdere og Funktionærer en Sommerferie paa

mindst 6 Dage. Med Anbefaling af Havens Direktør, Professor C. Raunkiær, er indsendt et Andragende fra botanisk Haves Arbejdere, hvori de anholder om, at den 3 Dages Sommerferie, der hidtil har været tilstaaet dem, maa blive forlænget til en Uge. Professor Raunkiær har i den Anledning opstillet en Beregning over de Ferier, som han mener bør tilstaaes samtlige Havens Funktionærer og Arbejdere, og af denne Beregning fremgaar det, at Haven vil miste ialt 295 Arbejdsdage, saafremt disse Ferier gennemføres. Et saadant Tab af Arbejdskraft vil Haven imidlertid ikke kunne taale, medmindre den samtidig bliver sat i Stand til under Ferierne at kunne antage ekstraordinær lønnet Medhjælp, og da den dermed forbundne Udgift ikke vil kunne bæres af Havens Annuum, anholder Direktøren om, at dette maa blive forhøjet med 800 Kr. Med Hensyn til Størrelsen af dette Beløb bemærkes, at Havens Tab af Arbejdskraft i 295 Arbejdsdage vil, naar Daglønnen for Arbejdere, 4 Kr., lægges til Grund, i Penge beløbe sig til 1,180 Kr., hvortil imidlertid kommer, at de højere Funktionærers Arbejde honoreres højere end Arbejdernes. Naar der alligevel kun søges om et Beløb af 800 Kr., hvilket Tal ikke hviler paa en nøjagtig Beregning, men paa et Skøn, skyldes dette især, at en Del af de ferierende Funktionærers Arbejde vil kunne udføres af almindelige Arbejdere, medens andet maa besørge af de ikke ferierende Medhjælpere eller af Gartneren selv. Forslaget er anbefalet af Konsistorium og Universitetets Kvæstør.

d. Andre Sager.

Under 27. April 1914 bevilgede Konsistorium efter Direktørens Indstilling Museumsinspektør, Dr. phil. C. Hansen Ostenfeld Orlov, mod at stille Vikar, i 3 Maaneder i Sommeren 1914, for efter Indbydelse at kunne deltage i et Møde, der af »British Association for the Advancement of Science«, agtedes afholdt i Australien.

— Under 22. Juli 1913 afslog Ministeriet et af Kvæstør og Konsistorium anbefalet Andragende fra Direktøren om en ekstraordinær Bevilling paa Finansloven for 1914—15 paa 269 Kr. 70 Øre til Stenbrolægning udfor Museumsbygningen.

— Ved Skrivelse af 2. September 1913 bifaldt Ministeriet, i Overensstemmelse med Konsistoriums Indstilling af 21. August s. A., at der til Fuldførelse af den paabegyndte Hovedstandsættelse af Væksthusene i Universitetets botaniske Have afholdtes paa forventet Tillægsbevilling for Finansaaet 1913—14 et Beløb af 7,000 Kr. udover den ved Finansloven for 1912—13 i det nævnte Ojemed paa Kommunitetets Budget givne 2-aarige Bevilling paa ialt 28,130 Kr., jfr. Rigsdagstidende 1913—14, Tillæg A., Sp. 3055—56.

— Paa Finansloven for 1914—15 blev Botanisk Haves Konto forhøjet med 2,088 Kr. 50 Øre paa Grund af de stærkt forhøjede Brændselspriser, jfr. Rigsdagstidende for 1913—14, Tillæg A., Sp. 1315—16, hvorefter Brændselets Kvanta er fastsat saaledes: Haven og Museet: 464,400 kg Kul, 668 hl Kokes og 18 m³ Fyrrebrænde; Laboratoriet: 27,000 kg Kul og 7 m³ Brænde.

— Paa Finansloven for 1914—15 blev der bevilget 4,034 Kr. til Hovedistandsættelsesarbejder ved Botanisk Høves Museumsbygning ved Installation af elektrisk Lys, jfr. Rigsdagstidende 1913—14, Tillæg A., Sp. 1351—52, hvor der om dette Installationsarbejde udtales følgende: Af Hensyn til det i Museet opbevarede brandfarlige Materiale, har Gas kun været indlagt paa de allernødvendigste Steder, men Arbejdet paa Museet lider i høj Grad under denne mangelfulde Belysning. Der indlægges elektrisk Lys i samtlige Museumslokaler, Bibliotek, Arbejdsværelser, Kontorer, Korridorer og Trapperum. Installationen tænkes udført med Ledninger, saa vidt muligt lagte i Staalrør. De nødvendige Efterreparationer foretages.

8. Det zoologiske Museum.

a. Aarsberetning 1914.

Forste Afdeling.

(Prof., Dr. phil. Hector Jungersen).

Bestyreren har med Ministeriets Tilladelse været i Udlandet fra Slutningen af Juni til Aarets Udgang, i hvilket Tidsrum Ledelsen af Afdelingen og Korrespondancen med Ind- og Udland har været besørget af Viceinspector H. Winge.

Viceinspector H. Winge har 1) varetaget de indkomne Pattedyr og de fleste af Krybdyrene, ogsaa et Par store Samlinger af jordfundne Knogler fra Stenalderen, fra Lyø og Aalandsøerne, 2) fuldført Bestemmelse og Ordning af Levningerne af Bæltedyr fra de brasilianske Knoglehuler (Indholdet af 19 Skuffer, en Del af et Skuebord og 1 Kasse, 3) indordnet mange Pattedyr-Skeletter. Næsten færdigtrykt er en Afhandling om: Jordfundne og nulevende Gumlere fra Lagoa Santa, i E Museo Lundii, Bd. 3.

Cand. mag. A. S. Jensen har 1) bestemt de indkomne Fiske og Slanger samt indordnet dem i Samlingerne, 2) fortsat Revisionen af Museets islandske og grønlandske Fiskesamling.

Assistenten, Mag. sc. R. Hørring har 1) ført Afdelingens Tilvækstjournal, 2) bestemt og indordnet i Samlingen og Katalogerne de indkomne Fugle, derimellem store Samlinger Skind fra Ecuador og Lapmarken, 3) varetaget Afdelingens Forbindelser med de danske Fyr og Fugleforsendelserne derfra, 4) fortsat Gennemgang, Katalogisering og Indordning i Samlingerne af Museets Magazin af Fugleskeletter i løse Knogler, 5) udført det bibliotekariske Arbejde ved Afdelingens Bogsamling og Arkiv samt som konst. Bibliotekar ved Fællesbiblioteket varetaget dette, ført Tilsyn med Udlaan og Bogeirkulation samt givet Meddelelse om ny tilkommen Litteratur til Accessionskataloget. Udkommet er: Aarsberetning om Fuglene ved de danske Fyr i 1913 i Vidensk. Medd. fra Dansk Nat. Forening, Bd. 66.

Ved Gaver har Afdelingen i 1914 modtaget følgende Forøgelser: 1) Kontorchef C. G. Bangert har som sædvanligt med stor Liberalitet ladet Afdelingen udvælge alt, hvad den maatte ønske af de store Samlinger, som han har ladet opkøbe i Ecuador; Museet har herved erhvervet følgende

Dyr, hvoraf mange var ny for Samlingerne: 1 Fisk, 39 Padder, 13 Slanger, 35 Pattedyrskind med tilhørende hele Skeletter eller Kranier; af de store Fugleskindsamlinger er udtaget mange fortrinligt konserverede Skind af Arter, der enten var helt ny for Samlingen eller som Museet af andre Grunde ønskede at erhverve; nøjere Redegørelse herfor vil fremkomme i næste Aarsberetning; endvidere har han skænket 15 Skind af Fugle fra New Guinea, derimellem et Skind af *Ptilorhis mantoui* ♂ ad. og et af *Seleucidis ignotus* ♂ ad.; endelig har han af Dyr fra Grønland foræret 5 Kranier af *Colymbus glacialis*, 3 Fugleskind og 2 Hoveder af *Cystophora cristata*. — 2) Zoologisk Have har ogsaa i Aar skænket Afdelingen de bedste og sjældneste af de i Aarets Løb i Haven døde Dyr; modtaget er af Krybdyr: 1 *Varanus niloticus*, 1 *Salvator teguicin*, 6 *Iguana tuberculata*, 1 *Ameiva vulgaris*, 1 *Tropidurus hispidus*, 1 *Basiliscus galeritus*, 1 *Zonurus giganteus*, 1 *Tiliqua scincoides*, 1 *Egernia cunninghami*, 1 *Trachysaurus rugosus*, 1 *Phrynosoma cornutum*, 1 *Chamæleon vulgaris*, 1 *Coluber quatuorlineatus*, 2 *Coluber longissimus*, 1 *Corallus madagascariensis*, 1 *Spilotes pullatus* og 1 *Python molurus*; endvidere 1 *Chelydra serpentina*, 2 *Testudo græca*, 1 *Testudo pardalis*, 1 *Testudo elephantina* (stort Ekspl.) og 1 *Alligator mississippiensis*. Af Fugle er modtaget ialt 40 Stkr., nemlig 2 *Cygnus atratus*, 1 *Acryllium vulturinum*, 2 *Francolinus*, 1 *Callipepla squamata*, 1 *Caccabis saxatilis* v. *chukar*, 1 *Numida meleagris*, 1 *Euplocamus swinhooi*, 1 *Pavo muticus*, 1 *Penelope superciliaris*, 1 *Spheniscus demersus*, 1 *Cariama cristata*, 1 *Larus glaucus*, 1 *Nycticorax griseus* samt 6 Æg af samme, 1 *Nycticorax violaceus*, 1 *Ardea purpurea*, 1 *Pseudotantalus leucocephalus*, 1 *Plotus aninga*, 1 *Falco gyrfalco*, 1 *Buteo* sp., 2 *Cerchneis sparveria* var. *isabellina*, 1 *Scops brasilianus*, 1 *Eclectus pectoralis*, 1 *Melopsittacus undulatus*, 1 *Corvultur crassirostris*, 1 *Urocissa sinensis*, 1 *Poliospar* sp., 1 *Pycnonotus leucotis*, 1 *Ampelis garrula*, 1 *Trochalopteron canorum*, 1 *Xanthocephalus icterocephalus*, 1 *Icterus vulgaris*, 1 *Paroaria cucullata*, 2 *P. larvata*, 1 *Sycalis flaveola* og 2 *Munia oryzivora*. Endelig 36 Pattedyr, nemlig: 3 *Grymæomys* aff. *murino*, 2 *Tamandua tetradactyla*, 2 *Dolichotis patagonica*, ♀ og pull, 1 *Hystrix javanica*, 1 *Felis tigris* ♂, 2 *Viverra genetta*, 1 *Viverra malaccensis*, 1 *Canis aureus variegatus*, 1 *Canis virginianus*, 1 *Canis cancrivorus*, 2 *Lycaon pictus* ♂, ♀, 1 *Gulo luscus*, 2 *Cystophora cristata* pull., 1 *Auchenia lama paco*, 2 *Portax tragocamelus*, ♀ ad. og pull., 1 *Cervulus muntjac*, 1 *Cervus canadensis* ♂, 1 *Equus burchellii* juv., 1 *Hippopotamus amphibius* juv., 1 *Lemur mongoz*, 1 *Lemur varius*, 1 *Lemur catta*, 2 *Lemur macaco*, 1 *Hapale iacchus*, 2 *Microcebus myoxinus?* og 1 *Cercopithecus patas*. — 3) Fra Hr. Skibsfører C. B. Clausen modtoges en Samling smukt konserverede Dyr, indsamlede af ham selv paa Bonin-Øerne, nemlig 33 Fiske (22 Arter), 1 *Varanus indicus*, 5 Fugle og 3 Smaapattedyr. 4) Hr. A. Uhlot skænkede en Samling Fisk og Krybdyr, indsamlet paa York Peninsula i Syd-Australien, ialt 36 Stkr. af 18 Arter. 5) Hr. Snedker Henning Jørgensen skænkede et smukt, stort Skelet af en *Macrorhinus leoninus* ♂ ad. og et langt mindre af en ung ♀ samme Art; endvidere en Del Hvalbarder (af *Balænoptera borealis* og *B. musculus*), Tronmeben af *Balænoptera gigas* samt et Foster af *Balænoptera musculus*, samt endelig 3 hele Skeletter og 1 Cranium af *Pygosecelis papua*, alt fra Syd-Georgia.

6) Hr. Skibsfører O. A. C. F. v. Clauson-Kaas forærede følgende Dyr, indsamlede ved Plata-Floden: 1 *Loricaria vetula*, 4 Frøer og 10 Slanger af 6 Arter samt en Rede af *Furnarius rufus*. 7) Fra Hr. Partikulier Hauschild's Enke modtoges som Gave 17 fossile Hajtænder og 1 Hajhvirvel, alt fra Victoria, 1 forstenet Fisk fra New South Wales, 5 Fiske i Spiritus, følgende Krybdyr fra Kamerun: 1 *Typhlops punctatus*, 2 *Tropidonotus fuliginoides*, 2 *Boodon olivaceus*, 1 *B. lineatus*, 3 *Simocephalus poensis*, 1 *Lycophidium laterale*, 3 *Gastropyxis smaragdina*, 1 *Thrasops flavigularis*, 1 *Dendraspis angusticeps*; 1 *Dipsadomorphus multimaculatus* fra Java, 2 *Delma fraseri* fra Victoria, 1 *Rhineura floridana* og 1 *Coronella punctata* fra Florida; endvidere en Del Fugle i Spiritus, Kranier af *Dacelo gigas*, *Diomedea exulans* og *Calyptorhynchus xanthonotus*, 13 Æg af forskellige Fugle, bl. a. 4 af *Dromæus novæ hollandiæ*, Skind af *Apteryx oweni* og *Strix flammea*; endvidere i Spiritus 2 *Podabrus crassicaudatus*, 1 *Peromeles gunnii*, 3 *Petaurus breviceps*, 2 *Acrobates pygmæus* og 1 *Melonycteris melanops*; endelig en udstoppet *Ornithorhynchus paradoxus*, 1 udstoppet *Echidna aculeata* og 1 Cranium af samme, Cranium af *Phascolaretus cinereus* samt Skind med Cranium af *Phascolomys ursinus*. 8) Gennem Hr. Ingeniør Nyboe, Comitéen for Cap Jork-Stationen Thule modtoges følgende Dyr, indsamlede af Hr. P. Freuchen: 23 Skind af *Myodes torquatus*, 3 Skind af *Canis lupus*, 2 af *Mustela erminea*, 1 Cranium af *Canis lupus* samt Skind af en lille *Phoca foetida*; endvidere 24 Fugleskind fra Cap Jork og Axel Heibergs Land samt endelig 3 Fiske i Formalin. 9) Hr. Skibsfører J. Frederiksen har foræret 28 Fiske (26 Arter), indsamlede af ham selv ved Bahia og i Laguna de Terminos, alle udmærket smukt konserverede i Formalin. 10) Hr. Postmester E. Holbøll har skænket et smukt udstoppet Eksemplar af den sjældne *Larus roseus*, stammende fra hans Bedstefader Inspektør Holbøll i Grønland. 11) Fra Dansk biologisk Station er gennem Hr. Cand. mag. H. Blegvad modtaget 58 Fiske (ca. 8 Arter), derimellem 30 *Crystallogobius nilssoni*, af hvilken Art Museet ikke før besad danske Eksemplarer. 12) Hr. Maskinarbejder H. Nielsen har givet en *Larus canus*, ringmærket fra Kielkond paa Øsel. 13) Hr. Fyrmester K. Agerskov, Hirtsholmene, 2 *Ampelis garrula*. 14) Hr. Prof., Overlæge, Dr. med. A. Fløystrup, 1 *Ampelis garrula*. 15) Hr. Andresen, Vinding Højskole, en *Mus sylvaticus flavicollis*. 16) Hr. Mag. sc. C. V. Otterstrøm 2 *Agapornis cana* og 3 Eksemplarer af *Atherina presbyter*, fangede ved Snoghøj; Arten er ny for Danmarks Fauna. 17) Hr. Premierløjtnant Skovgaard har foræret en *Mus minutus* fra Amager; Arten er i Danmark ikke tidligere truffet Ø. for Store-Bælt. 18) Hr. Skolebestyrer, Cand. theol. H. P. Hansen har givet 6 *Amadina castanotis* (4 pull. og 2 ad.), 1 *Estrela phoenicotis*, 1 *Amadina cantans* og 1 *Spermestes nana*. 19) Hr. Docent R. H. Stamm har skænket 1 *Leptophis liocercus* Wied fra Surinam og 1 *Charadrius pluvialis* fra Amager. 20) Hr. Reservelæge K. Schäffer en *Acredula caudata* v. *rosea* fra Fakkegrav-Eggen. 21) Hr. Stud. mag. Lauge Koch Skelet af en *Numenius phæopus* fra Grønland. 22) Hr. Stud. med. K. Hammer en *Alca torda* fra Furesøen. 23) Hr. J. Rørbye har givet den bageste Del af et Heste-Kranium fra en Mose ved Ringsted. 24) Hr. Elev Ejnar Petersen 2 Knogler af *Castor fiber* fra Ermelunden. 25) Hr. G. Dinesen et Skind af *Mus sylvaticus* fra Island. 26) Hr. Cand. mag.

K. Stephensen en *Cyclopterus lumpus* pull. fra Syd-Grønland. 27) Hr. Cand. mag. Strubberg en *Cottus* sp. pull. fra Færøerne. 28) Hr. Konsul Lars Christensen i Sandefjord en *Tachymenis peruviana* fra Chile samt en *Parachænicthys georgianus* og en *Harpagifer bispinis*, begge fra Belgica-Strædet, South Shetland. 29) Hr. Dr. phil. A. Bøving har foræret en *Amblystoma punctatum* fra Washington. 30) Hr. Kaptajn Troels Schmidt har skænket 15 Kolibrier (10 Arter) fra Ecuador. 31) Fra Nationalmuseet er modtaget en mosefunden Hornskede af et Oksehorn fra Baandrup i Himmerland. 32) Hr. Fyrmester H. P. Jensen, Møen, har givet en *Mustela erminea* i Overgangsdragt. 33) Hr. Mag. sc. R. Hørring et Kuld nøgne Unger (6) af *Sorex vulgaris* fra Holte. 34) Hr. Professor Leuning har overladt Museet 7 Skind af eksotiske Smaaafugle, stammende fra Borgerdydskolens Samling. 35) Hr. Vexellerer E. Lehn Schiøler har foræret 5 blinde Unger af *Arvicola amphibius* fra Søborg Mose, 1 sort *Sciurus vulgaris* fra Brahetrolleborg og 1 *Anas acuta* fra Fanø Fuglekøjer. 36) Hr. Dr. Nørregaard en *Crossopus fodiens* fra Tryggerød Mose, 1 *Fringilla coelebs* fra Vedbæk og 1 *Sorex vulgaris* fra Bagsværd. 37) Hr. Dr. phil. V. Nordmann har skænket en *Fulmarus glacialis*, fundet død ved Nørre-Lyngby. 38) Hr. Cand. mag. A. S. Jensen 2 Ægkapsler af *Raja hyperborea*, tagne fra »Michael Sars« samt 7 *Platysomatichthys hippoglossoides* fra Grønland. 39) Hr. Viceinspektør A. H. Winge en *Passer montanus* fra Hellerup. 40) Hr. Opsynsmand P. H. Rimmen, Hirtshals, en *Zeus faber*. 41) Hr. G. Brincken, Raavaddams Fabriker, en Unge af *Arvicola amphibius*. 42) Hr. Læge Th. N. Krabbe et smukt opstillet, næsten renhvidt Eksemplar af *Nyctea nivea* fra Godthaab. 43) Hr. Kommunelærer Aagaard, Skive, en Tand af en Lamnide, vistnok fra Kridtformationen. 44) Fra d'Hrr. Kirkebye og Bremer er modtaget en levende lille *Grymæomys murinus?*, fanget i en Kasse Bananer. 45) Hr. Mejeriejer Chr. Olsen har foræret en udstoppt *Parra jacana*, skudt paa hans Ejendom i Argentina. 46) Frk. Hansen, Gentofte, har givet en Rede af *Troglodytes parvulus*, bygget i en Heksekost paa Birk. 47) Hr. Stud. art. Tage Lakjer en opstillet *Nucifraga caryocatactes* fra Herlufmagle. 48) Hr. Emil Jørgensen har gennem Hr. Snedker Henning Jørgensen foræret et Foster af *Megaptera boops* fra South Georgia. 49) Hr. Sparekassebestyrer J. Anthon har givet en *Gallinula chloropus* fra Jersi Mose. 50) Hr. Stud. polyt. Monberg en *Rallus aquaticus* fra Frederiksholms Teglværk. 51) Hr. Mag. sc. R. Hørring Skindet af en *Falco subbuteo*, Ynglefugl fra Sjælland. 52) Frk. E. Deichmann en *Mus sylvaticus* pull. fra Frederikssund. 53) Hr. Fyrmester Würtz en *Gadus callarias* (»Mops«) fra Romsø. 54) Hr. H. Munck 2 smaa *Mullus surmuletus* fra Fredericia. 55) Hr. Tømrer H. Nielsen, Refsnæs Kysthospital, en *Phalacrocorax carbo*. 56) Hr. Lærer Gandrup, Aarhus, en Underkæbe af en lille Hest fra Gravens Mose ved Fjerritslev. 57) Hr. Intendant O. Gylling har givet en *Alauda arborea* fra Skanør og 1 *Haliaëtus albicilla* fra Smaalandslen. 58) Hr. Observator Hertzsprung, Potsdam, gennem Hr. Mag. sc. Hj. Ditlevsen, smaa Stykker af Pattedyr-Knogler fra en Asfalsø i Californien. 59) Hr. O. Larsen har foræret Underkæben af en Hest, fundet i Kalvebodstrand. 60) Fra Nationalmuseet er modtaget en stor Samling Knogler fra en Boplads fra Yngre Stenalder paa Lyø. 61) Hr. Kolonibestyrer Johan Petersen, Angmagsalik, har givet et Foster af *Eriognathus barbatus*, 2 *Gadus saida*, 1 *Gadus callarias*, 1 *Brosmius brosme* samt

en Del Unger af *Sebastes marinus*. 62) Fra Statens Historiske Museum i Helsingfors er gennem Mag. Cederhvarf modtaget en Række Knogler af *Phoca groenlandica*, lille Race, fra en Stenalder-Boplads ved Jettbøle paa Aalandsøerne. 63) Hr. Direktør, Dr. phil. C. G. Joh. Petersen indsendte Vinger og Ben af *Larus canus*, ringmærket fra Kielkond paa Øsel, skuddt ved Frederikshavn. Endelig har 64) Hr. Prof., Dr. Simon Paulli skænket en gammel Skrivepult, poleret, med indlagte Metalornamenter, der havde tilhørt Prof. J. Reinhardt, købt af denne i Macao 1846 paa hans Rejse med »Galathea« og 65) Enkefru Marie Benthin, Enke efter Inspektør Chr. Benthin, har indsendt som Gave til Afdelingen hendes Mands efterladte ornithologiske Optegnelser.

Af de fra Fyrene i 1914 indsendte Fugle have 258 fundet Anvendelse i Museet, hvori 131 er indgaaede som Skind, 19 som Skeletter og 108 er gemte i Spiritus; særlig kunde nævnes: 2 *Podiceps nigricollis*, 1 *Falco peregrinus*, 1 *F. subbuteo*, 2 *Calidris arenaria*, 1 *Strepsilas interpres*, 2 *Procellaria leucorrhœa*, 66 *P. pelagica*, 1 *Mergulus alle*, 1 *Locustella nævia*, 1 *Acrocephalus arundinaceus*, 2 *Alauda arborea*, 1 *A. alpestris*, 2 *Coccothraustes vulgaris* og 2 *Emberiza hortulana*.

Ved Køb er følgende Ting erhvervede: En stor Samling Skind af svenske Fugle, særlig fra Lappmarken, købtes af Konservator G. Kihlén i Göteborg, ialt 199 udmærket smukt præparerede Skind. — Af Konservator Scheel købtes 45 forskellige danske Fugle, hvorimellem 1 *Corvus corax*, 9 grønlandske Fugle, 2 islandske *Turdus iliacus*, 1 Krop af en dansk *Coracias garrulus*; endvidere 2 *Porphyrio madagascariensis*, 1 *Diphyllodes magnificus*, og 3 Æg af *Catarrhactes chrysolophus*, 1 Skind af *Surnia ulula*, 1 udstoppet dansk Ræveunge samt endelig For- og Bagbens-Knogler af *Cervus elaphus* ♂ med abnormt, stærkt udviklede 2det og 5te Mellemaands- og Mellemfodsknogler. — Af Hr. N. Bloch købtes 65 friskskudte, velbehandlede danske Fugle, nemlig 4 Ænder, 9 Rovfugle, 34 Vadefugle, 5 Maager, 1 *Fratercula arctica*, 1 *Uria troile*, 3 *Tetrao tetrix*, 1 *Ardea cinerea* og 8 Spurvefugle; endelig 2 *Mustela erminea* og 1 *Hypudæus agrestis*. — Af Hr. Fyrmester K. Agerskov erhvervedes 20 danske friskskudte Fugle, derimellem 6 Ænder, 2 Rovfulgde og 1 *Colymbus septentrionalis*. — Af forskellige købtes 3 *Falco æsalon*, 1 *Accipiter nisus* og 1 *Chrysotis æstiva*. — Af Præparator G. Dinesen købtes en stor Samling islandske Fugleskind, ialt 81 Stk., derimellem 5 *Lestris catarrhactes*, 2 *Lestris longicauda*, 5 *Cosmonetta histrionica* i Sommerdragt og 5 *Sula bassana*. — Paa Konserv. Joh. Mogensens Auktion købtes overordentlig billigt 37 opstillede Fugleskind, hjembragte fra Argentina; endvidere opstillede Skind af *Lagidium peruvianum*, 2 *Lagostomus trichodactylus*, 1 *Felis colocolo* og 1 *Galictis vittata*. — Af Naturaliehandler Jacobsen købtes et udstoppet Hoved med mægtige Horn af *Ovis nivicola* fra Østsibirien, en næsten fuldstændig Underkæbe med isiddende Tænder af *Elephas primigenius* fra Mandshuriet, opstillede Skind af *Busarellus nigricollis* og *Bubo magellanicus* samt Skindet af *Podargus strigioides* fra Australien; som Gave medfulgte et Midtstykke af en Stødtand, vistnok af *Elephas primigenius jun.*, fundet i en Udgravning paa Vodrofsvej i København. — Af Fisker Christiansen i Tisvilde erhvervedes en *Scyllium canicula*. — Af A. Abrahamsen paa Myggenæs købtes en *Fulica atra* fra Færøerne. — Af Hr. M. Olsen, Svinø, købtes, med Bistand af Hr.

Fiskerikonsulent R. C. Effersøe, en *Alepisaurus ferox* fra Svinø Ejde. — Af Hr. Gunnar Kristensen købtes 12 *Macroscelides peasei*, 1 *Acomys* sp. og 6 *Heterocephalus glaber*, alt fra Dire Dawa ved Rødehavet i Østafrika. — Af Hr. Joh. Sørensen, Rønbjerg, købtes en levende *Coronella austriaca* fra Flyndersøs Omegn. — Af Hr. N. Damsgaard, Hørdum, købtes en næsten fuldstændig Hovedskal af en ung *Sus scrofa*, fundet i Haring Mose, S. for Thisted. — Købt en *Xiphias gladius* 4 Alen og 6 Tommer lang, opskyllet i Guldborgsund. — Af Girtanner i Clarens købtes Skind med Skelet af *Lepus variabilis* fra Wallis. — Endelig købtes en *Fuligula cristata* i en Vildthandel i København.

Opstillet i Samlingerne er: I den systematiske Fiskesamling 1 *Parachænichthys georgianus*. — I den danske Fiskesamling 6 *Crystallogobius nilssoni* og 1 *Scyllium canicula*. — I den grønlandske Fiskesamling 1 *Anarrhichas latifrons*. — I den systematiske Paddesamling 1 *Amblystoma punctatum*. — I den systematiske Krybdyrsamling: 1 *Tympanocryptis lineata*, 1 *Rhineura floridana*, 1 *Thrasops flavigularis*, 1 *Dendraspis angusticeps*, 1 *Tachymenis peruviana*, 1 *Spilotes pullatus*, 1 *Denisonia gouldii*, 1 *Elaps ancoralis* og 1 *Lycophidium laterale*. — I den danske Slangesamling: 1 *Coronella austriaca* fra Flyndersø. — I den systematiske Fuglesamling: 1 *Callipepla squamata* ♂, 1 *Francolinus*, 1 *Porphyrio madagascariensis*, 1 *Parra jacana*, 1 *Buteo*, 1 *Haliaëtus albicilla*, 1 *Diphyllodes magnificus*, 1 *Manucodia comrii*, 1 *Trochalapterum canorum*, 1 *Caccabis saxatilis chukar*, 1 *Poli-ospar* og 1 *Alauda arborea*; endvidere er opstillet 35 Skind af argentinske Fugle, nemlig: 6 *Tinamuer*, 2 *Andefugle*, 1 *Penelope obscura*, 1 *Podilymbus podiceps*, 1 *Fulica leucoptera*, 1 *Rhynchæa semicollaris*, 2 *Hejrefugle*, 1 *Phalacrocorax vigua*, 11 *Rovfugle*, 2 *Ugler*, 2 *Papegøjer*, 1 *Colaptes nacula* og 6 *Smaafugle*. — I den danske Fuglesamling er opstillet: 2 *Tetrao tetrix*, 1 *Fulmarus glacialis*, 1 *Podiceps nigricollis* og 1 *Gallinula chloropus*. — I den grønlandske Fuglesamling er indsat en *Larus roseus*. — I Pattedyrsamlingerne er opstillet af Pattedyrskind: 1 *Ornithorhynchus paradoxus*, 1 *Echidna aculeata* og følgende argentinske Dyr: 1 *Lagidium peruvianum*, 2 *Lagostomus trichodactylus*, 1 *Felis colocolo* og 1 *Galictis vittata*. Af Pattedyr i Spiritus er opstillet: 1 *Blarina brevicauda*, 2 *Macroscelides peasei*, 1 *Pteropus* sp., 1 *Dolichotis patagonica pull.*, 1 *Microcebus myoxinus?* og 2 *Grymæomys murinus?* samt følgende Dyr fra Hauschilds Samling: 1 *Podabrus crassicaudatus*, 1 *Peromeles gunnii*, 1 *Petaurus breviceps*, 2 *Acrobates pygmæus* og 1 *Melonycteris melanops*. Endelig er af Pattedyrkranier indsat i Samlingerne: 1 *Underkæbe* af *Elephas primigenius*, 2 *Phascolarctus cinereus*, 1 *Macropus ruficollis bennettii*, 1 *Phascalomys ursinus*, 1 *Chlamyphorus truncatus*, 2 *Felis tigris*, 1 *Felis leo*, 1 *Felis concolor*, 1 *Felis catus sarda*, 1 *Canis magellanicus culpæus*, 1 *Canis lupus*, 1 *Canis dingo*, 1 *Lycæon pictus*, 1 *Gulo luscus*, 1 *Cystophora cristata*, 2 *Lagenorhynchus albirostris*, 1 *Auchenia lama paco*, 1 *Gazella subgutturosa*, 1 *Cynocephalus hamadryas*, 1 *C. sphinx* og 1 *C. mormon*.

Ved en Bevilling paa Finansloven 1913—14 paa 800 Kr. blev Afdelingen sat i Stand til at erholde en højlig tiltrængt Forøgelse af Pladsen for den systematiske Fugleskindsamling, idet man ved Hævning af Udstillingsskabene fik Plads til 80 nye, glasoverdækkede, til Dels meget store Skuffer.

Afdelingens Bibliotek er dels ved Køb, men særlig ved Gaver, forøget med 72 Bind, samt nogle Manuskripter og Fotografier.

Fællesbiblioteket er ligeledes dels ved Køb dels ved Gaver i Aarets Løb forøget med 199 Bind. Hertil kommer et ikke ringe Antal Bind, stammende fra afdøde Museumsinspektør G. R. M. Levinsens Bo.

Paa Museets Aabningsdage har det været besøgt af 80,212 Mennesker; Besøget har været fordelt paa de enkelte Maaneder paa følgende Maade:

Januar	6,477	Maj	7,039	September	4,995
Februar	6,057	Juni	6,139	Oktober	7,094
Marts	7,926	Juli	7,879	November	7,910
April	6,242	August	6,202	December	6,252

Til Studerende, Lærere, Seminarister og Kunstnere er udstedt ialt 43 Adgangskort. En Del Skolers og Højskolers Elever har, ledsagede af Lærerne, besøgt Samlingerne udenfor Aabningstiderne.

Anden Afdeling.

Den om denne Afdeling af den fungerende Bestyrer Ad. S. Jensen afgivne Beretning findes under de Moltkeske Afdelinger.

Tredie Afdeling.

(Museumsbestyrer Will. Lundbeck).

Følgende Forandringer er foregaaede med Afdelingens Personale: Under 1. April oprettedes en Assistentplads ved Afdelingen, og Cand. mag. K. Stephensen ansattes i denne; Afdelingens Arbejdskraft er derved atter bleven normal efter den Formindskelse, som skete ved Dr. H. J. Hansens Afgang i Februar 1910. Assistent, Dr. phil. A. G. Bøving, der havde Orlov fra 1. Marts 1913, søgte Afsked fra 1. Juli 1914 for at tiltræde en Stilling i Amerika ved U. S. National Museum, Bureau of Entomology. I hans Sted ansattes under samme Dato Mag. sc. K. L. Henriksen.

I. Samlingerne.

Insekterne.

Bestyreren har arbejdet videre paa Bearbejdelsen af den danske Fauna af Dipterer og er naaet gennem Familien Syrphidæ; Afdelingens Samling af denne Familie er revideret og Magasinet bestemt. Han har ført Afdelingens Journaler, besøgt Korrespondancen og givet Besvarelse paa Forespørgsler af forskellig Art, rettede til Afdelingen, samt i øvrigt varetaget Administrationsarbejdet. Desuden har han foretaget et Antal Indsamlingsekskursioner.

Assistent, Mag. sc. Henriksen har etiketteret og indordnet det ny tilkomne Materiale af Insekterne i Spiritus, ordnet og til Dels bestemt og

omstillet Samlingen af Neuroptér-Larver, foreløbig ordnet den ny tilkomne store Hauschildske Insektsamling, samt bestemt forskelligt Materiale af Insekter for Videnskabsmænd og Institutioner; han har endvidere passet Afdelingens Bibliotek og katalogiseret den tilkomne Litteratur, samt ordnet og katalogiseret samtlige Doubletter.

Konservatoren, Cand. W. Schlick har udført Præparation, Etikettering og Indstikning i Magasinerne af et stort Materiale af Insekter af forskellige Ordener, navnlig fra Hainan, Java, Trinidad, Argentina og Oahu; endvidere har han systematisk ordnet og etiketteret et stort Materiale af Biller fra Sydeuropa, skænket af Cand. polyt. E. Suenson.

Assistent i Ministeriet J. G. Worm Hansen, som har arbejdet paa Afdelingen siden 1. Juli, har gennemgaaet og eftersat den danske Bille- og Tægесamling; præpareret og indordnet nyt Materiale af danske Biller, Tæger og Sommerfugle, der foreløbigt var magasinerede; præpareret ca. 1,800 eksotiske Biller (fra Administrator Ph. Prahm, Buitenzorg) og indstillet dem i Magasinet og præpareret et større Antal Sommerfugle fra Kleins Samling, samt fra J. Skovgaard (Java) og J. Mogensen (Argentina).

Edderkopper og Tusindben.

Assistent Henriksen har etiketteret og indordnet det ny tilkomne Materiale i Magasinerne.

Krebsdyrene.

Assistent, Cand. mag. K. Stephensen har fortsat Bearbejdelsen af Krebsdyrene fra Dr. Johs. Schmidts Togt med »Thor«; første Del (Isopoder, Tanaider, Cumaceer og Amphipoder ekskl. Hyperiner) er afleveret til Trykning; anden Del (Hyperinerne) vil formentlig foreligge færdig i Løbet af Aaret. Han har indordnet det i Aarets Løb tilkomne ny Materiale og fortsat den tidligere paabegyndte Indordning af Afdelingens gamle Magasiner, saa at nu kun en ringe Del staar tilbage at indordne i Samlingen; han har endvidere bestemt Materiale for Internationale Havundersøgelser og Dansk Biologisk Station, og desuden katalogiseret den i Aarets Løb tilkomne Krebsdyr-Litteratur.

Gaver og Forøgelser.

Samlingens største Forøgelse er den i September modtagne store Hauschildske Insektsamling. Rentier M. L. Hauschild havde allerede i 1908 testamentarisk bestemt, at Museet skulde have Ret til efter hans Død at udtage et à to Eksemplarer af enhver Art, det maatte ønske at komme i Besiddelse af. Efter Hr. Hauschilds Død besluttede hans Enke, Fru L. E. Hauschild at skænke Museet hele Samlingen urørt, idet hun besjæledes af det samme Ønske, der havde ledet hendes Mand, at Samlingen i størst mulige Grad maatte komme Videnskaben til gode. Samlingen var opstillet i 400 Kasser; den indeholder Insekter af alle Ordener, og er navnlig righoldig for Billers og Sommerfugles Vedkommende; af Billerne er mange bestemte af Specialister, og Samlingen indeholder et stort Antal sjældne Arter og Arter, som Museet ikke i Forvejen besad. Desuden indeholdt den lidt

Spiritusmateriale af Insektlarver og Krebsdyr. I øvrigt er større Gaver skænkede af: Lærer I. P. Kryger, Gentofte, der har givet en Del Bille-Udviklinger, hvoraf enkelte ny for Videnskaben; klækkede Acridier med Æg og Æg-Coconer; en dansk Fugleedderkop med Spind og Unger; en Rede af *Bombus muscorum*; Typen og et Eksemplar til af den som ny Slægt og Art beskrevne Hveps *Cephalobaris Eskelundi* Kryg. og et Materiale af klækkede Eksemplarer af *Salius sanguinolentus* med Æg og Larver paa Edderkopper. Cand. polyt. E. Suenson, der har foræret en stor Samling Biller, indsamlede af Giveren i Kroatien, Serbien, Østrumelien og Adelsberggrotten i Krain, samt nogle af Sokolar bestemte *Carabus*-Variateter. Desuden er større eller mindre Gaver modtagne fra: Dr. J. Carl, Musée d'histoire nat. Genève (syv Arter Tusindben fra Østafrika, til Dels Co-Typer); Administrator L. P. Prahm, Buitenzorg (flere Sendinger Biller fra Java); Hj. Ussing, Randers (Æg af *Geiris lacustris*, *Simulia* sp., *Ornithomyia avicularia* og en Snyltekrebs fra Lax); Dr. W. Trautmann, Fürth (en Samling Fluer fra Siciliens Østkyst); Kaptajn I. P. Koch (*Pulex glacialis* fra grønlandsk Ræv); Professor J. Skovgaard (Insekter fra Java); Museets første Afdeling (Mallophager og Mallophag-Æg, *Telephorus*-Larver, *Cryptophag*-Larver og *Carab*-Larver fra Fugle, faldne ved Fyr); Dr. H. J. Hansen (en Del *Euphausider*, ialt 9 Arter, hvoraf 4 ny for Museet og 2 Co-Typer); Sløjdlærer C. Larsen (nogle Billelarver bl. a. *Notoxus*, en Sommerfuglepuppe med Snyltehvepse fra New York, Bier med *Strepsiptera* og en Cicade med Snyltehveps); Lærer J. P. C. Jensen, Kallundborg (*Hesperia alveus* fra Refsnæs); Dr. J. Ville-neuve, Rambouillet (nogle Fluer); Assistent Worm Hansen (en Samling udpustede danske Sommerfuglelarver, samt nogle Sommerfugle og Sommerfugle-Æg); Studiesalen (en Mide fra Øret af en Kanin); Dr. A. G. Bøving, Washington (et Antal Billeudviklinger); Københavns Vandforsyning (*Hydrobænus lugubris* fra nordre Damhussø); Konsul Lars Christensen, Sandefjord (en Del Biller fra Chile og Krebsdyr fra South Shetland); Kirkeby og Bremer (Kakkerlakker og Edderkopper fra Bananlager); Stud. mag. O. Hagerup (*Sphæroma rugicauda*); Viggo Hansen, Leilehua, Oahu (en Samling Insekter fra Oahu); Kontorchef C. G. Bangert (en Del Insekter, Edderkopper og Tusindben samt nogle Hvepsereeder, alt fra Equador); Skibsfører J. Frederiksen (nogle Krebsdyr og en stor *Scarabæ* fra Mexiko); A. Uhlott, Yorks Peninsula (en Del Insekter, Tusindben og Edderkopper med Æg-Coconer fra Sydaustralien); Henning Jørgensen (Balaner fra *Megaptera boops* fra Sydgeorgia); A. Boucomont, Docteur en droit, Cosne (en Del bestemte Arter af Slægterne *Ateuchus* og *Onthophagus*); Gaardejer Chr. Laursen, Mølholm (et Antal *Calandra granaria*); Mag. sc. H. Hørring (en *Sphinx*-Larve med *Microgaster*); Internationale Havundersøgelser (nogle Krebsdyr); Mag. sc. O. Rostrup (Ægmasser af *Glyphotaelius punctato-lineatus*); Kaptajn Christiansen, Store nordiske Telegr. Comp. (en Del forskellige Krebsdyr fra Japan og Menado Bugten); Dr. phil. C. G. Joh. Petersen (en Samling Krebsdyr); Cand. W. Schlick (Træ med Termitgnav fra St. Thomas); Kolonibestyrelse Johan Petersen (en Havedderkop fra Angmagsalik); Stud. mag. Bartholin (en *Chionea aranoides*); Peter Freuchen, Cap York (Lus fra Blaaræv, Mallophager med Æg samt nogle Krebsdyr).

Erhvervet ved Køb eller Bytte: Rav med forskellige Insekter (købt af Kunstdrejer C. F. Madsen); europæiske *Bombus*-Arter, afrikanske *Xylocopa*-

De Moltkeske Afdelinger.

Studie- og Undervisningssamlingen.

(Professor, Dr. Hector Jungersen).

I Foraarshalvaaret har Bestyreren i 3 ugentlige Timer for naturhistoriske Studerende gennemgaaet Dyrerigets Hovedtyper (Ordenerne af Fugleklassen [med Undt. af Palæognathæ, Gallinacæ og en Del af Laro-Limicolæ, som var gennemgaaede i Efteraars-Halvaaret 1913] samt Pattedyrklassens almindelige Bygningsforhold og af dens systematiske Afdelinger desuden Monotremene (41—36 Tilhørere).

I Efteraarshalvaaret var Bestyreren med Ministeriets Tilladelse i Udlandet og fritaget for Forelæsninger. De sædvanlige 3 ugentlige Forelæsnings timer blev lagt til den af Cand. mag. Ad. Jensen besørgede Undervisning (se nedenfor).

I begge Halvaar afholdtes et zootomisk Kursus 2 Dage om Ugen i 2 sammenhængende Timer, i Foraarshalvaaret med Assistance af Mag. sc. Hj. Ditlevsen, medens denne alene ledede Kursus'et i Efteraarshalvaaret. I Foraarshalvaaret blev følgende Former gennemgaaede: *Columba domestica*; *Lepus cuniculus*, *Cavia cobaya*; *Rana esculenta* og *platyrrhina*; *Triton tæniatus*; *Tropidonotus natrix* og *tessellatus*; *Lacerta viridis*; *Emys orbicularis* (13 Deltagere); i Efteraarshalvaaret: Amøber, *Diffugia*, *Arcella*; en Række ciliate Infusorier; *Dactylosphærium*, *Actinosphærium*; Gregariner; Radiolarier og Foraminiferer; *Trypanosoma*; forskellige Rotatorier (som *Melicerta*, *Brachionus*, *Asplanchna*; *Chætonotus*); *Hydra*; forskellige fritlevende Nematoder (*Rhabditis*, *Dorylaimus*, *Enoplus m. fl.*); *Ascaris megalocephala*; forskellige Trematoder (*Epibdella*, *Octobothrium*, *Polystomum*, *Tristomum*; *Distomer*); *Stylaria proboscidea*; *Lumbricus*; *Hirudo medicinalis*; *Piscicola*; *Branchiobdella astaci*; forskellige Daphnider (Plankton- og Bundformer); *Pennatula phosphorea*; *Cucumaria frondosa* (15 Deltagere).

Studiesamlingen har i Foraaret været benyttet af 25, i Efteraarshalvaaret af 18 Studerende; i begge Semestre har de Studerende, som ønskede Adgang ud over den sædvanlige Tid om Dagen, ogsaa haft Adgang om Aftenen indtil Kl. 8 mod et Depositum af 5 Kr. for Udlevering af Nøgler. Cand. mag. Ad. Jensen har gennem Examinatorier ydet de Studerende Vejledning, i Foraarssemestret 2 Hold paa henholdsvis 15 og 22 Deltagere, hvert 2 ugentlige Timer, i Efteraarssemestret — ved Tillæg af de 3 ugentlige Timer, som ellers benyttes af Bestyreren til Forelæsninger — 2 Hold paa resp. 17 og 20 Deltagere i resp. 4 og 3 Timer ugentlig. Studiesamlingen har desuden som i tidligere Aar været benyttet af Dr. W. Sørensen til Undervisning for Eleverne fra Statens Lærerhøjskole, samt af Faglærerinder til deres Selvstudium saavel som til deres Undervisning ved Cand. mag. Ad. Jensen og Mag. sc. K. Henriksen.

Auditoriet og dets Lysbilledapparat har i begge Halvaar været benyttet af Docent Stamm ved hans Universitetsforelæsninger, en enkelt Gang af Prof. Steensby ved geografiske Forelæsninger.

Samlingen er i Aarets Løb bleven forøget med nogle og firsindstyve Præparater, blandt hvilke følgende er modtagne som Gaver: 3 Stære og en Tornirisk, visende Bræmfældning af Fjerene; Hoved af en Papegøje; Solsort,

♂ og ♀; Hud af Slanger; Hjerter af Sværdfisk; en Fjæsing og en Fløjfisk (Museets 1ste Afdeling); *Cyclostoma elegans*, *Pennatula phosphorea* (Museets 2den Afdeling); *Solenomya* (K. D. Videnskabernes Selskab); Flynder med Myxosporidier (Røgeriejer Nielsen); *Crystallogobius nilssoni* (Dr. C. G. Joh. Petersen); Rede af Solsort, benyttet af Rødmus til at gnave Nødder i (Kontorchef Bangert); *Ranatra*, Æggekapsel af *Hydrophilus*; Hydroider paa en Snegleskal; *Lepisma*, Springhale, Larver af Kardinalbille, Træ med Gravehvepselarver og deres bedøvede Foder; en Tandkarpe (Cand. mag. Ad. Jensen); Fugle-Edderkop fra Danmark (*Atypus piceus*) med dens Spind (Lærer Kryger); *Argulus* (Urmager Ussing); *Pygopus lepidotus*, *Delma impar* og *D. fraseri*, *Lygosoma punctato-vittatum*, *Moloch horridus*, *Lialis burtonii*, Æg og Unger af *Calotes*, *Acontias meleagris*; *Synancidium horridum*, *Phyllopteryx foliatus*, *Perameles gunnii*, *Megaderma spasma*; *Cysticercus cellulosa*, *Tænia solium*, *Bothriocephalus latus*; *Gastrophilus* sp. (Enkefru Hauschild).

Blandt de ved Køb erhvervede Genstande kan nævnes en *Polypterus*, Hudskelet af *Tolypeutes tricinctus* og en Række udstoppede Fugle af danske Arter, som savnedes ved Undervisningen.

Til en af Bestyreren foretagen Undersøgelse af Fiskeslægten *Pegasus* er bleven ham overladt 2 Eksp. af den overordentlig sjældne *Pegasus lancifer* Kaup, et af Museet i Adelaide, Syd-Australien, et andet af Museet i Melbourne, Victoria.

Den i forrige Beretning omtalte Revision og Ometikettering af Studiesamlingens Materiale er fortsat af Cand. mag. Ad. Jensen og vil ventelig snart være afsluttet.

Bogsamlingen er bleven forøget med: *Nordisches Plankton*, 17. Lieferung; *Danmarks Fauna* 15: Otterstrøm, Fisk II. Blødfinnefisk; og 16: Jensen Haarup og K. Henriksen: Biller III. Træbukke.

Af Bestyreren er offentliggjort: *Chordeuma obesum*, a new Parasitic Copepod endoparasitic in *Asteronyx Lovéni*, med 2 Kobbretavler (Mindskrift for Japetus Steenstrup).

Bløddyr-, Straaledyr- og Ormesamlingen.

(Fungerende Bestyrer: Ad. S. Jensen).

I Maj Maaned saa Afdelingens Bestyrer, Mag. sc. G. M. R. Levinsen sig nødsaget til at tage Permission paa Grund af Sygdom, og den 9. August afgik han ved Døden. I de 29 Aar, Levinsen forestod Museets 2den Afdeling, er denne vokset overordentlig meget som Følge af, at han interesserede sig stærkt for de ham underlagte Samlingers Forøgelse.

Under Inspektør Levinsens Sygdom og efter hans Død varetoges Afdelingens Bestyrelse af den længst fungerende Assistent, Cand. mag. Ad. Jensen.

Videnskabeligt Bestemmelses- og Ordningsarbejde. G. M. R. Levinsen var, inden Sygdommen tog Overhaand, beskæftiget med Bestemmelsen af det fra Østgrønland af Danmark-Ekspeditionen hjembragte Materiale af Bryozoaer, men naaede desværre ikke at faa dette Arbejde afsluttet; 6 af

ham udførte Tavler foreligger reproducerede, men om Teksten lader sig udgive, kan endnu ikke afgøres. Derimod fik Levinsen netop afsluttet to andre Arbejder, der er trykte i »Meddelelser om Grønland«, XXIII, som Dele af »Conspectus Faunæ Groenlandicæ« (Bryozoa, Endoprocta, Pterobranchia, Enteropneusta, Rotatoria).

Den conchologiske Assistent, Cand. mag. Ad. Jensen har ordnet det i Aarets Løb tilkomne Materiale af Mollusker, sorteret en Del ved Færøerne indsamlede Bundprøver samt fortsat sin Bearbejdelse af Museets store Samlinger af marine Mollusker fra det nordlige Atlanterhav og Ishav.

Afdelingens 2den Assistent, Dr. phil. Th. Mortensen har haft Orlov hele Aaret for at foretage Studier og Indsamlinger ved Philippinerne, Japan, Australien og New Zealand.

Mag. sc. Hj. Ditlevsen, der oppebærer den til videnskabeligt Arbejde raadige Assistancesum, har fortsat Arbejdet med Ordningen og Bestemmelsen af Ingolf-Ekspeditionens Annelide- og Nematodemateriale samt sorteret, ordnet og delvis bestemt en Samling Annelider fra Færøerne, som er hjembragt af Cand. mag. Strubberg og senere vil overgaa til Museet. Publiceret er Artiklerne: Polychæte Annelider, Cestoder og Trematoder til »Conspectus Faunæ Groenlandicæ«.

Paa Afdelingen har endvidere arbejdet Mag. sc. P. Kramp, der har gennemgaaet og sorteret Museets hele Materiale af nordiske Meduser.

Følgende udenlandske Videnskabsmænd har Afdelingen staaet bi med Laan af Studiemateriale: Prof. A. Wirén, Upsala, Prof. R. Hartmeyer, Berlin, Dr. M. Connolly, London.

Forøgelse af Samlingen. Enkefru Hauschild har skænket Afdelingen en meget betydelig Samling Snegle- og Muslingeskaller, fra forskellige Lokalteter, men hovedsagelig fra Australien.

Gaver er desuden modtagne fra Hr. Uhloft (Serpuliderør, Snegle, Muslinger, Søstjerne, Stjernekoraller og Havsvampe fra Yorks Peninsula, Sydaustralien), Kontorchef C. G. Bangert (en Peripatus og Landsnegle fra Ecuador), Urmager Hj. Ussing (Cysticercus pisiformis, Campanularia Johnstoni, Laomedea geniculata, Assiminea grayana og Limnæa glabra), Boghandler H. Lynge (Purpura lapillus fra Hirtshals), Dansk Biologisk Station ved Dr. phil. C. G. Joh. Petersen (Pleurophyllidia Loveni, Velutina, Dendronotus, Panopæa norvegica, Priapulul caudatus, Sabella pavonia, Pectinaria belgica, Nereis virens samt en Del tørrede Mollusker fra Bundprøver, optagne med Bundhenter), Magister R. Hørring (en Del danske Land- og Ferskvandssnegle samt nogle Cestoder og Trematoder fra Fugle), Direktør Fr. Hegel (et Træestykke med Gange efter Teredo), Cand. mag. Ad. Jensen (2 Octopus arcticus fra Grønland), Zoologisk Museums 1ste Afdeling (Cestoder fra forskellige Pattedyr), Rentier Hauschilds Dødsbo (Megascolex fra Victoria), Cand. Peter Freuchen (Nematoder fra Phoca groenlandica, Trematoder fra Phoca foetida, en Aktinie, Ascidier og nogle marine Mollusker, alt fra det nordvestlige Grønland), Assistent H. Orlík (en stor Solaster fra Hunde-Eiland), Dr. phil. A. C. Johansen (Paludina vivipara og P. contacta fra Gudena, Valvata piscinalis, Bithynia tentaculata, Limnæa palustri, Neritina fluviatilis med Æg samt Æg af Limnæa og Bithynia, alt fra Randersfjord), Mr. John M. Gould (8 meget smukke Ekspl. af Sole-

nomya borealis fra Maine), Kaptajn Ørsted (Bryozoer, Hydroider m. m. fra Telegrafkabler i Nordsøen), Kaptajn Christiansen (Asteronyx, Astrophyton og Crinoider fra Ostasien), Dr. phil. F. Børgesen (Echinider fra Vestindien).

Ved Bytning er erhvervet en Koloni af Forskålea contorta fra Middelhavet, nogle Blæksprutter fra den spanske Sø, 21 Numre af Purpura lapillus i forskellige Varieteter fra engelske Lokalteter og 4 Arter sjældne Mollusker fra Spitsbergen.

b. Oprettelse af en ny Assistent-Stilling ved Museets 3die Afdeling.

Under 10. April 1913 fornyede Inspector ved Zoologisk Museums 3die Afdeling et af ham tidligere (23. Maj 1911 og 10. April 1912) fremsat, af Museumsraadet, Kvæstor og Konsistorium anbefalet Andragende, om Ansættelse af en Assistent ved Afdelingen. Det fornyede Andragende indsendtes 30. Juni 1913 til Ministeriet. Paa Finansloven 1914—15 blev der derefter bevilget 1,400 Kr., som aarlig Lønning for en Assistent ved Universitetets zoologiske Museums 3die Afdeling, jfr. Rigsdagstid. 1913—14, Tillæg A., Sp. 1293—96.

Inspector Lundbecks Andragende af 10. April 1912 var saalydende:

»Undertegnede Inspector ved Universitetets zoologiske Museums 3die Afdeling tillader sig herved paany allerærbødigst at andrage om, at der maa blive oprettet en Assistentplads ved den nævnte Afdeling, da den videnskabelige Medhjælper, Dr. H. J. Hansens Afgang har medført en Formindskelse af Afdelingens Arbejdskraft, som det er af den største Betydning for Afdelingen at faa erstattet.

Som det vil være Ministeriet bekendt, omfatter Afdelingen samtlige Arthropoder, d. v. s. Klasserne Insekter, Edderkopper, Tusindben og Krebsdyr. Artsantallet indenfor disse Klasser er, navnlig for Insekters og Krebsdyrs Vedkommende, overordentlig stort; som Følge heraf er det Materiale, som Afdelingen har at arbejde med, og som det paahviler den at holde i museumsmæssig Orden, samt at bestemme og eventuelt bearbejde, meget stort. Til Varetagelse af disse Arbejder har Afdelingen foruden Inspektoren en Assistent, samt en Assistancesum paa 600 Kr. aarlig; desuden haves til Præparationsarbejde en Konservator, der dog kun arbejder paa Museet tre Dage om Ugen, og da den nødvendige Præparation og Konservering derfor ikke kan overkommes af ham, maa Assistancesummen helt eller for største Delen anvendes til Konserverings- og Præparationsarbejder. Inspektoren og Assistenten vil til enhver Tid have fuldt op at gøre alene med Insekterne. Krebsdyrsamlingen blev hidtil varetaget af den videnskabelige Medhjælper Dr. Hansen, og ved hans Afgang mistede Afdelingen derfor en Arbejdskraft, som det er en absolut Nødvendighed for den at faa erstattet; dette er saa meget mere nødvendigt, som Krebsdyrsamlingen, der er overordentlig righoldig, paa visse Omraader en af de største eksisterende, netop ved de senere Aars forskellige Havekspeditioner har modtaget meget store Forøgelse, og ogsaa stadig modtager saadanne, hvis museumsmæssige Behandling, Bestemmelse og Bearbejdelse kræver megen Tid og meget Arbejde, og det maa erindres, at den museumsmæssige Konservering af Materialet er et Arbejde, der ikke kan opsættes, da dette vilde have Materialets Ødelæggelse til Følge. Det kan saaledes betegnes som absolut nødvendigt,

at Afdelingen faar en Assistent til Arbejde med Krebsdyrene, for at Samlingen af disse kan holdes i god, museumsmæssig Orden baade med Hensyn til Konservering, Bestemmelse og Bearbejdelse.

Under Henviſning til de saaledes fremførte Forhold haaber jeg da, at mit Andragende maa finde Ministeriets Billigelse, saaledes at den paa-krævede Assistentplads vil kunne bevilges«.

Herom udtalte Museumsraadet sig i Skrivelse af 11. s. M. saaledes:

»Indlagte Ansøgning fra Bestyreren af Museets 3die Afdeling, Inspector W. Lundbeck, om Oprettelse af en ny Assistentplads under Afdelingen fremsendes herved med Museumsraadets varmeste anbefaling.

Samtidig skal Museumsraadet tillade sig at meddele følgende Oplysninger om den ved Museets øvrige Afdelinger forhaandenværende videnskabelige Arbejdskraft og de disse Afdelinger tillagte Assistancesummer.

Ved 1ste Afdeling virker foruden Professor zoologiæ som Afdelingens Bestyrer 1 Viceinspector og 1 Assistent (desuden 2 fastlønnede Konservatorer). Assistancesummen er 1,000 Kr. aarlig, hvoraf f. T. 400 Kr. kan benyttes til videnskabelig Assistance, idet 600 Kr. bruges til Lønning af manuelt Arbejde. Ved 2den Afdeling virker foruden Bestyreren, Inspector Levinsen, 3 Assistent, de to som fastlønnede, den 3die lønnet af 2 Assistancesummer. Den for Afdelingen normerede Assistancesum er 1,200 Kr. Heraf bruges for Tiden 400 Kr. til Lønning af videnskabeligt Arbejde, idet denne Sum sammen med 1,000 Kr. under Museets samlede Assistancesum, som ved Ministeriets Resolution (Skrivelse af 30. Juli 1903) er tillagt Afdelingen, benyttes som Lønning for den ovennævnte 3die Assistent. Resten af den normerede Assistancesum bruges til Lønning af manuelt og Konservator-Arbejde.

Ved Sammenligning med de i Inspector Lundbeck's Ansøgning indeholdte Oplysninger om 3die Afdeling vil det fremgaa, at denne Afdeling i Henseende til videnskabelig Arbejdskraft er ugunstigere stillet end de øvrige.

Den ny Assistentplads, hvorom der andrages, skulde svare til Museets øvrige Assistentpladser i Henseende til Lønning og Ansættelsesforhold. Assistenterne lønnes efter de nugældende Lønningsforhold med 1,400 Kr. aarlig og ansættes af Konsistorium efter Indstilling af Museumsraadet med en gensidig Opsigelsesfrist af 3 Maanedere«.

c. Ekstraordinær Bevilling til Ombygning af Skabene i to af Udstillingsrummene i Museets 1ste Afdeling.

Paa Finansloven for 1914--15 blev der under Universitetets Udgifts-post c. 3., Det zoologiske Museum, til dette Øjemed ekstraordinært bevilget 800 Kr., jfr. Rigsdagstidende 1913—14, Tillæg A., Sp. 1317—18. Bevillingen blev givet i Henhold til nedenstaaende, af Museumsraadet, Kvæstor og Konsistorium anbefalede, til Ministeriet den 28. Juni 1913 indsendte Andragende af 12. April s. A. fra Afdelingens Bestyrer, Professor, Dr. H. Jungersen:

»Undertegnede Bestyrer af Museets 1ste Afdeling tillader sig herved at ansøge det høje Ministerium for Kirke- og Undervisningsvæsenet om en

Bevilling paa 800 Kr. til Ombygning af Skabene i to af Museets Udstillingsrum.

Museets Samling af udenlandske Fugleskind, der er anbragt i Skuffer under Glasskabene i Udstillingslokalerne paa første Sal, er siden Indstalleringen for 45 Aar siden, ved de stadig indstrømmende Gaver, dels fra Danske i Udlandet, dels fra her bosiddende, der er interesserede for denne Del af Samlingen, vokset i saa overordentlig Grad, at Pladsen til Opbevaring af disse kostbare Præparater nu er højst utilstrækkelig.

Denne Pladsmangel vil i meget væsentlig Grad kunne afhjælpes, hvis det blev Museet muligt at lade indsætte to Rækker Skuffer under hvert af Udstillingsskabene i Værelserne Nr. 43 og 44 samt to Skuffesystemer i to af Skabene. Hoslagte Overslag fra Museets Snedker udviser, at denne for Museet i saa høj Grad ønskelige Pladsforøgelse, der vil svare til ialt 112 Skuffer, vil kunne tilvejebringes for ovennævnte 800 Kr.«

d. Installation af elektrisk Lys i Arbejdsværelserne i Museets Mezzanin og de tilstødende Gallerigange.

Under 15. April 1913 indsendte Museumsraadet nedenstaaende Andragende om en Bevilling paa 3,750 Kr. til elektrisk Lysanlæg i Museet, subsidiært 1,600 Kr. til Udførelse af en begrænset Del af samme Lysanlæg:

»Museumsraadet for Universitetets zoologiske Museum tillader sig herved at ansøge det høje Ministerium om en Bevilling paa 3,750 Kr. eller subsidiært 1,600 Kr. til Indlæggelse af elektrisk Lys i Zoologisk Museum.

Gennem mange Aar har lydt Klager over, at der i Zoologisk Museums Bygning ganske mangler kunstigt Lys, bortset fra Kælderetagen og de to Trappeopgange i Gavlene. Lysforholdene i Gallerierne omkring den store Midterhal (i Stuen, Mezzaninen og øverste Etage) er saa ugunstige, at man kun under heldige Vejrforhold og paa lyse Dage kan se de Genstande, som her er udstillede i Skabene. I ugunstigste Fald, naar Sne dækker Midterhallens Glastag, ligger disse Gallerier i fuldstændigt Mørke; men ogsaa paa almindelige Graavejrs- og Regndage, især om Vinteren, er der saa mørkt, at kun stedkendte Personer kan finde sig til Rette, og det samme gælder i høj Grad Mezzaninens Værelser, hvis Vinduer er ret smaa, og blandt disse er alle de af Embedsmænd og Funktionærer benyttede Arbejdsværelser. I de nævnte Gallerier, navnlig i øverste Etage og i Stuen, findes flere af de af Publikum mest søgte Samlinger udstillede, ganske særligt i øverste Etage, hvor de danske Fugle, Krybdyr og Padder har Plads. En Indlæggning af elektrisk Lys i de nævnte Dele af Museet vilde hilses med Glæde af Publikum saavel som af Museets Embedsmænd og Funktionærer.

I Kælderetagen er der, som anført, Gasbelysning, dels i Gangene, i Dissektionsrum, paa Fyrpladsen, W. C. og de til Magaziner indrettede Lokaler, dels i de to Funktionærboliger (for Portner og Fyrbøder). Endvidere er der Gas paa Opgangene i Gavlene, hvor Lyset imidlertid saa godt som aldrig behøver at tændes. At afløse denne Belysning med elektrisk Lys vilde formentlig være heldigt af Hensyn til formindsket Brandfare ved Siden af, at Belysningen blev bedre. Tilbage vilde saa kun blive de nuværende Kogegasanlæg i Kælderetagen, der er nødvendige i Præparations-

og Dissektionsrummene samt Funktionærboligerne. I Loftetagen, hvor store Dele af Museets Samlinger er anbragte, og hvor Arbejdet om Vinteren hemmes stærkt af Mørket — delvis ogsaa af Kulden — vil elektrisk Lys vanskelig kunne indlægges og næppe helt uden Risiko, hvorfor man har opgivet Tanken derom.

Udgiften til et saadant Lysanlæg, der altsaa ikke omfatter det langt overvejende Flertal af Udstillingsrummene, da Lysforholdene dér i Almindelighed maa anses for tilstrækkelig gode, heller ikke den store Hal og Loftsetagen, vil ifølge vedlagte Overslag fra Bygningsinspektionen andrage 3,750 Kr.

Saafernt det nu ikke maatte anses for betimeligt at udføre det hele her nævnte Anlæg, tillader man sig at ansøge om, at en begrænset Del deraf maa komme til Udførelse, nemlig den Del deraf, som omfatter Arbejdsværelserne i Mezzaninen og de til disse stødende Gallerigange, hvor nogle af de for de daglige Arbejder mest benyttede Magazinskabe findes anbragte.

Som Forholdene nu er, er man paa de mørke Dage næsten helt udelukket fra at udføre egentligt Museumsarbejde. Paa Vintermaanedernes korte Dage maa alt egentlig Arbejde i bedste Fald begyndes efter Kl. 10 Form. og høre op før Kl. 2 Efterm. I de dybe Arbejdsværelser, hvor Reolerne staar paa mørke Pladser, kan man ikke finde de for Arbejdet nødvendige Bøger, det meste Bestemmelsesarbejde, hvor det gælder om at se og undersøge fine Detailler, maa skydes til Side til bedre Lejlighed; for at finde sig til Rette i Skabene paa de tilstødende Gallerigange, maa man nu benytte Haandlygter (elektriske), der bl. a. er upraktiske derved, at man ikke har begge Hænder fri, o. s. v. Disse store Mangler har de i Museet arbejdende Videnskabsmænd længe følt og beklaget sig over i stedse stigende Grad; og Museumsraadet maa derfor indtrængende ønske, at de søges afhjulpne saa snart som muligt. Den Del af Lysanlægget, hvorved dette vil kunne opnaas, vil efter det foreliggende Overslag fordre 1,600 Kr.

Hvad angaar Udgiften ved Driften af det eventuelle Lysanlæg, er det meget vanskeligt at udtale sig, før bestemte Erfaringer foreligger. Efter de Erfaringer, der haves fra Hvalsamlingen, der i flere Aar har haft elektrisk Lys, vil Udgifterne til Belysning paa de Dage, da Museet er aabent for Publikum, næppe fordre nogen synderlig Forhøjelse af den nuværende Konto for Brændsel og Belysning, og Afløsningen af Gasbelysningen i Kælderen med elektrisk Lys vil formentlig overhovedet ikke fremkalde nogen Forhøjelse. Derimod vil Brugen af Lys i Arbejdsværelserne nødvendigvis medføre Udgiftsforøgelse, der imidlertid tør paaregnes at ville holde sig indenfor beskudne Grænser, da Dagslys dog saa længe som paa nogen Maade muligt, vil blive foretrukket til alt Museumsarbejde.

Andragendet anbefaledes af Kvæstor under 7. Maj 1913 og indsendtes til Ministeriet med Konsistoriums Anbefaling den 30. Juni 1913.

Paa Finansloven 1914—15 bevilgedes 1,600 Kr. under Universitetets Udgiftspost k. 2., Hovedstandsattelser, jfr. Rigsdagstidende 1913—14, Till. A. Sp. 1351—52.

e. Andre Sager.

— Under 29. Maj 1914 konstituerede Konsistorium i Henhold til § 2 i Vedtægten for Universitetets zoologiske Museums Forretningsorden Be-

styreren af dettes 3die Afdeling Inspector W. Lundbeck som Formand i Museumsraadet under den beskikkede Formand, Professor, Dr. Hector F. E. Jungersens Fraværelse i Udlandet fra 27. Juni til ca. Midten af December 1914.

Ved Skrivelse af 11. Juni 1914 meddelte Ministeriet i Overensstemmelse med Konsistoriums Indstilling af 6. s. M. Inspector G. M. R. Levinsen Fritagelse paa Grund af Sygdom for hans Embedsgerning indtil Slutningen af Oktober. Varetagelsen af Afdelingens Bestyrelse under Inspectors Sygdom blev af Museumsraadet overdraget Assistent, Cand. mag. Ad. S. Jensen.

— Paa Finansloven 1914—15 blev der under Kommunitetets Udgiftspost 20, bevilget 5,000 Kr., som første Del af en 2-aarig Bevilling paa ialt 10,000 Kr. til Assistent ved Universitetets zoologiske Museum, Dr. phil. Th. Mortensen til Foretagelse af Indsamlinger for Museet paa en med Understøttelse af Carlsberg-Fonden iværksat Rejse til Stillehavsegnene, jfr. Rigsdagstidende 1913—14, Till. B. Sp. 453—56.

9. Det mineralogiske Museum.

a. Aarsberetning 1914.

(Professor O. B. Boggild).

I. Ordnings- og Bestemmelsesarbejder ved Museets Hovedsamlinger.

Ved den mineralogisk-petrografiske Afdeling har Museumsassistent, Frk. Callisen, fortsat det i Fjor paabegyndte Arbejde, at ordne og indlemme i Museets Bibliotek den af afdøde Dr. phil. K. J. V. Steenstrup skænkede store Bogsamling; dette Arbejde er nu fuldført. Bestyreren har foretaget mineralogiske Undersøgelser af forskellige grønlandske Mineraler.

Ved den palæontologiske Afdeling har Inspektøren for denne, Docent Ravn, med Assistance af Museumsassistent Henriksen tilendebragt den tidligere begyndte Omflytning af de til Afdelingen hørende Samlinger samt foretaget en Revision af de i den almindelige palæontologiske Samling udstillede Forsteninger. Aarets palæontologiske Nyerhvervelser er indordnede paa sædvanlig Maade. — De Museet tilhørende Originaler til følgende Afhandlinger er bleven registrerede og indordnede i Museets Samling af Originalstykker: K. Brünnich Nielsen, Crinoiderne i Danmarks Kridtaflejringer; K. Brünnich Nielsen, Some remarks on the Brachiopods of the Chalk in Denmark; K. Brünnich Nielsen, Moltkia Isis Stp. og andre Octocorallia fra Danmarks Kridttidsaflejninger. Antallet af registrerede Originalstykker er herved naaet til 1339. — Inspektør Ravn har foretaget en Bearbejdelse af Faunaen i de bornholmske Kridtaflejringer samt af fossile Terebellider fra Danmark.

Som sædvanlig er Erhvervelsen og Bearbejdelsen af Prøver fra danske Boringer bekostet af Niels Brock's Legat.

II. Afgivelse af Undervisningssamlinger og Dubletter.

Til Undervisningsbrug er gratis sammenstillet og afgivet Samlinger af Mineraler, Bjærgarter og Forsteninger til følgende Skoler og Undervisningsanstalter: Faxe private Mellem- og Realskole, Frk. Elise Smiths Skole i Aarhus, Havnelev Skole pr. Rødvig, Roslev Kommuneskole, Hvitarbakkaskolinn ved Reykjavik, Ribe statsanerkendte Seminarium, Helsingørs Borger- og Friskole, Frk. Christine Seligmans Skole i Vejle, Herrestrup Skole pr. Grevinge, Lyngby Skole i Østjylland og Aalestrup Mellem- og Realskole.

Til videnskabelig Undersøgelse er afgivet: stalaktitisk Flusspat fra Ivigtut til Dr. Liesegang i Frankfurt, Eksemplarer af *Cyathidium Holopus* til British Museum i London og enkelte grønlandske Mineraler til Dr. F. Zambonini i Turin.

I Bytte er afgivet grønlandsk Eudialyt til Dr. G. Si'berstein i Berlin og en Del grønlandske Bjærgarter til Firmaet Voigt u. Hochgesang i Göttingen.

III. Museets og Undervisningens Benyttelse.

For Offentligheden har Museet som sædvanlig været aabent to Gange ugentlig. Antallet af Besøgende i 1914 har været 2,216. Udenfor den sædvanlige Besøgstid har Museet været besøgt af forskellige udenlandske Videnskabsmænd samt indenlandske Skoler og Selskaber.

Til videnskabelig Bearbejdelse har Samlingerne foruden af Museets Funktionærer været benyttede af Danmarks geologiske Undersøgelse og enkelte private Videnskabsmænd. Til Dr. A. C. Johansen er udlaant en Del subfossile Snegle fra Gotland og Øland. Til Udlandet er udlaant danske Tertiærnegle til Mr. Harmer i Cringleford ved Norwich.

I Foraarshalvaaret holdt Bestyreren Forelæsninger over Vulkaner og beslægtede Fænomener (19 Deltagere), Eksaminatorier i Geologi (27 Deltagere) samt for Polyteknikere Forelæsninger og Øvelser i Mineralogi (36 Deltagere); i Efteraarshalvaaret Forelæsninger i stratigrafisk Geologi (27 Deltagere) samt over Geologiens Begyndelsesgrunde (93 Deltagere); endvidere Øvelser i Mineralbestemmelse (12 Deltagere) og mikroskopisk Krystalbestemmelse (3 Deltagere). Docent J. P. J. Ravn holdt i Foraarshalvaaret Forelæsninger over Danmarks mesozoiske Dannelser (4 Deltagere), i Efteraarshalvaaret Forelæsninger over de lavere Dyrs Palæontologi (11 Deltagere) samt Øvelser i Palæontologi for videregaaende (2 Deltagere). Docent P. Harder holdt i Foraarshalvaaret Forelæsninger over Danmarks Istidsdannelser (12 Deltagere) samt Eksaminatorier i Geologi (39 Deltagere); i Efteraarshalvaaret Forelæsninger i Geologi for Polyteknikere (82 Deltagere). Studiesamlingerne benyttedes i Foraarshalvaaret af 51 Studerende.

Af Undervisningsekskursioner har der været afholdt en til Stevns Klint den 10. Maj (55 Deltagere), en til Bornholm den 9.—13. Juni (18 Deltagere), en til Faxe og Herfølge den 24. Maj (14 Deltagere) og en til Fyn og Sydøstjylland den 2.—10. Juli (7 Deltagere).

IV. Museets Forøgelser.

Mineralsamlingen har i 1914 modtaget følgende Gaver: forskellige Malme fra Hans Jensen i Chile, Gips fra Stettin-Egnen fra Cand. E. Nørregaard, forskellige sydafrikanske Malme fra Mineingeniør F. E. Schmidt, Manganit fra Hannover fra Dr. N. Hartz, Pandermit fra Lilleasien fra Kontorist Hj. Attrup, Gipskrystaller fra Kongelunden fra Sergent F. H. Larsen, Tinsten fra Transvaal fra Læge C. Malling og forskellige Mineraler fra Arizona fra Adjunkt Ferdinand fra Herlufsholm. Dels ved Køb, dels ved Bytte er erhvervet en Del Mineraler, hvoriblandt maa fremhæves en Del slebne Ædelsten, af hvilke særlig maa nævnes Euklas og Opal; endvidere en større Fenakitkrystal, en Gruppe meget store Gipskrystaller og Prøver af de nye norske Mineraler Mossit og Thortveitit. Ved Indsamling er tilkommet enkelte bornholmske og tyske Mineraler (Bestyreren).

Bjærgartssamlingen har som Gave modtaget en Del Prøver af Orthoceratitkalk fra Øland fra Den Ankerske Marmorforretning. Ved Indsamling er erhvervet forskellige tyske Bjærgarter (Bestyreren).

Samlingen fra Island; Færøerne og Kolonierne har som Gave modtaget fra Knud Rasmussen nogle smaa Prøver af den af ham opdagede store Meteorjærnblok fra Egnen ved Kap York i Nordgrønland; endvidere har Knud Rasmussen stillet hele Blokken til Museets Disposition, og forudsat at Museet kan skaffe Midler til at faa den ført hened, vil den repræsentere en ganske overordentlig værdifuld Erhvervelse. Endvidere er modtaget som Gave grønlandsk Titanit og Kiselkobber fra Ingeniør Fr. Helweg og en Del sedimentære Bjærgarter fra Dronning Louises Land fra Kaptajn J. P. Koch. Ved Køb er erhvervet enkelte Mineraler fra Julianehaabegnen, indsamlede af Grønlanderne, og nogle Stykker Dobbeltspat og Zeoliter fra Island.

Samlingen til dynamisk Geologi har modtaget som Gave en Sten med Glideflader fra Cand. E. Østrup. Ved Køb er erhvervet en Samling vulkanske Udbrudsprodukter fra Udbruddet ved Kagoshima i Japan.

Den almindelige palæontologiske Samling har som Gave modtaget en Del Jura- og Kridtforsteninger fra Skaane samt en større Samling Forsteninger fra Egnen omkring Harzen, indsamlede paa Dansk geologisk Forenings Ekskursioner. Mindre Gaver er modtagne fra Dr. P. Harder, Dr. N. E. K. Hartz, Ingeniør Jagd, Læge C. Malling, Cand. E. Nørregaard og Mag. Ø. Winge.

— Ved *Bytte* er tilkommen en Del Plader af Kridt-Søstjerner fra Rügen.

— Ved *Køb* er Samlingen forøget med Graptoliter fra Englands Silur, Trilobiter fra Bøhmens Silur og Tysklands Devon, Karbonforsteninger fra England samt Kridtmuslinger fra Westfalen.

Den danske Samling har som en særlig værdifuld Gave modtaget fra Overlæge, Dr. K. Brünnich Nielsen de Forsteninger, som er afbildede i hans Arbejder om Crinoiderne og de ottearmede Koraller i Danmarks Kridt-aflejringer samt om Brachiopoderne i Faxekalken. Læge C. Malling har skænket en større Samling Forsteninger fra det bornholmske Grønsand samt fra Skrivekridtet ved Aalborg. Endvidere har Museet som i tidligere Aar fra Direktør J. Rosenberg modtaget en Del Kridt- og Tertiærforsteninger

fra Egnen omkring Mariager Fjord. Andre Gaver er modtagne fra Aalborg Portland Cement Fabrik, Lærer P. Degnbol (Donnerup), Banearbejder C. C. Hansen (Esbjerg), Hr. H. H. Hovgaard, Stud. mag. Lauge Koch, Bankassistent E. Kofoed (Rønne), Lærer J. Mathiassen (Mullerup), fhv. Lærer Pindborg, Stud. art. Chr. Poulsen, Stud. mag. R. Skougaard, Docent Stamm og Cand. polyt E. Østrup.

Ved *Køb* er Samlingen forøget med mellemoligocæne Forsteninger fra Faarup Teglværk, et abnormt bygget Søpindsvin fra Kridtformationen, Rav fra Jernbaneudgravningen ved Frederiksborggade, en Del Insekter i Rav samt Takkerne af en Kronhjort fra den interglaciale Mergel ved Hørrup.

Ved Indsamlinger er tilkommet Kridt- og Tertiærforsteninger fra Jylland samt Jura- og Kridtforsteninger fra Skaane (Inspektør Ravn); endvidere Bjærgarter og Forsteninger fra Bornholm og Røgle Klint, indsamlede paa Undervisningsekskursioner.

Haandbiblioteket er i Aarets Løb blevet forøget med 1,928 Bind, hvoraf de 1,425 er enkelte Værker, Resten, 503 Bind, Tidsskrifter, fordelte paa 93 forskellige. Af Tidsskrifterne er de 30, med ialt 104 Bind, modtagne som Gaver, medens Resten er erhvervet ved *Køb*. Denne usædvanlig store Tilgang til Biblioteket skyldes i første Række den i forrige Aarsberetning omtalte, fra Dr. phil. K. J. V. Steenstrup ved testamentarisk Bestemmelse skænkede store Bogsamling, der først i Løbet af dette Aar er blevet indregistreret i Biblioteket, omfattende 1,050 Numre. Ved denne Indlemmelse er der taget Hensyn til, at Dr. Steenstrups Bibliotek indeholdt en udmærket Samling Literatur vedrørende Grønland, og denne er, uanset at Emnerne hyppigt laa Museets egentlige Formaal noget fjernt, bleven bevaret for Grønlandsforskere ved fuldstændig Optagelse i Biblioteket, for saa vidt dette ikke i Forvejen ejede Værkerne.

Den store Forøgelse paa Tidsskrifternes Omraade skyldes særlig Erhvervelser fra Dansk Geologisk Forening. Dettets, gennem Bytteforbindelser opstaaede Tidsskriftbibliotek, var efterhaanden vokset saa stærkt, at Foreningen vanskeligt kunde huse det; ej heller tillod Foreningens Midler at lade det indbinde, og det løb saaledes Fare for Odelæggelse. Ved Forhandlinger mellem Museet og Foreningen sluttedes derfor en Overenskomst, hvorefter Museet overtog de Tidsskrifter, der havde faglig Interesse og som Museet ikke forud var i Besiddelse af, saaledes at de ældre Aargange overtoges til en stærkt reduceret Pris og Fortsættelserne sikredes til omtrent halv Pris, for de mindre betydningsfulde Skrifter dog til en lavere, i Forhold til det faglige Indhold. Herved erhvervedes 43 Tidsskrifter med 373 Bind.

Den som Gave modtagne Tilvækst er iøvrigt sendt af følgende Institutioner og Personer: Videnskabernes Selskab, Kommissionen for Ledelsen af de geologiske og geografiske Undersøgelser i Grønland, Universitetet, Kommissionen for Danmarks geologiske Undersøgelse, Kommissionen for Havundersøgelser, Generalstaben, Det kgl. Bibliotek, Dansk geologisk Forening, Det internationale Katalog, Upsala Bibliotek, Lunds geologiske Fältklubb, Sveriges geologiske Undersökning, Geologiska Föreningen i Stockholm, Geologisch-mijnbouwkundig Genootschap voor Nederland en Kolonien, Portugals geologiske Undersøgelse, De forenede Staters geologiske Undersøgelse, Smithsonian Institution, Field Museum, Carnegie Institution,

Tohoku Imperial University, Prof. O. B. Bøggild, Statskonsulent Harald Faber, Museumsinspektør V. Hintze, Dr. Kolderup-Rosenvinge, Dr. K. Brünnich Nielsen, Læge C. Malling, Professor K. Rørdam, Docent H. Stamm, Dr. H. Topsøe, Prof. E. Warming, Prof. C. Wiman, Cand. polyt. E. Østrup.

Til Forelæsningsbrug er anskaffet 134 Lysbilleder, de fleste illustrerende forskellige Sider af den dynamiske Geologi, samt enkelte bornholmske og en Del palæontologiske. Som Gave fra Stud. polyt. Knud Christensen er modtaget to Lysbilleder af Køkkenmøddingen ved Kattinge.

V. Videnskabelige Arbejder.

Af videnskabelige Arbejder, der helt eller delvis vedrører Museets Samlinger, er i Aarets Løb udkommet:

Karen Callisen, Tenformede Tungspatkrystaller i Alunskiferen; F. W. Harmer, The Pliocene Mollusca of Great Britain. I; K. Brünnich Nielsen, Moltkia Isis Stp. og andre Octocorallia fra Danmarks Kridttidsaflejringer; K. Brünnich Nielsen, Some remarks on the Brachiopods of the Chalk in Denmark; J. P. J. Ravn, Om Mellemoligocænets Udbredelse i Jylland; W. K. Spencer, The evolution of the Cretaceous Asteroidea.

VI. Personlige og andre Forhold ved Museet.

I Museets Personforhold har der i Aarets Løb ikke fundet nogen Forandring Sted.

Biblioteket er i Sommerens Løb blevet ombygget; ved Indlægning af et Ristegulv er det, indenfor det samme Lokale, blevet delt i to Etager, og det fornødne Antal nye Reoler, der nu spænder fra Gulv til Loft, er bleven opstillede. Boghyldernes Antal er herved forøget fra 180 til 390, og den samlede Hyldelængde er vokset fra 170 til 368 m. Bekostningen ved denne Ombygning er afholdt af særlig Bevilling (1,700 Kr.) paa den ordinære Finanslov. Samtidig med Ombygningen er det primitive Lysanlæg i Biblioteket blevet forandret, idet der imellem alle Reolerne nu er anbragt Herder med Rørlamper, hvorved man er bleven uafhængig af Dagslyset. Pladsen er nu saa stærkt udnyttet, at fremtidige Udvidelser er umulige indenfor dette Lokale.

Arbejderne med Udsmykningen af Forhal og Trapperum er i Aarets Løb skredet godt frem, idet Nedhugningen af det gamle Pudslag og Ompudsningen i Grovpuds er fuldført; samtidig har de nødvendige Omlægninger af Lysledningerne fundet Sted, udførte ifølge to, paa forventet Tillægsbevilling givne Bevillinger paa 390 Kr. og 223,25 Kr. Selve Udsmykningsarbejderne er nu saa vidt fremskredne, at de høje Stilladser, for Arbejdet i Hvelvingerne, alt er fjernede i Trapperummet, og i Løbet af den nærmeste Tid kan ventes borttagne i øvre Forhal. For at muliggøre Udsmykningsarbejderne i den kolde Aarstid er der foretaget et Par mindre Gennembrydninger af Gulvet mellem nedre Forhal og det under denne værende Fyrrum, hvorved den stærke Spildevarme fra dette nyttegøres, og Forhal og Trapperum, uden yderligere Brændselsudgifter, holdes tempererede;

for her at undgaa Støv og daarlig Luft er der i Fyrrummet opsat en ældre Ventilator.

Udsmykningsarbejderne har gjort det nødvendigt at fjerne de fleste af de større Sten, der tidligere var udstillede i Forhal og Trapperum; disse er flyttede til Rabaten langs Museets Gaardfaçade, opstillede paa støbte Betonsokler. Det tidligere Græstæppe paa dette Sted, hvis Pasing vilde umuliggøres ved de mange store Sten, er blevet afløst af en Staudeplantning.

Med fortrinsvis Benyttelse af ældre, nedtaget Ledningsmateriel, er der i tre af Arbejdsværelserne blevet indlagt en nødtørfdig elektrisk Belysning.

b. Bevilling til Anskaffelse af 10 Mikroskoper.

Paa Finansloven for 1914—15 blev der under Universitetets Udgifts-post c. 4., Det mineralogisk-geognostiske Museum, bevilget ekstraordinært 1,500 Kr., som 1ste Del af en Bevilling paa ialt 3,000 Kr., til Anskaffelse af 10 Mikroskoper til Brug ved den krystallografiske Undervisning for polytekniske, naturhistoriske og kemiske Studerende samt til Hjælp til Udgifter til forskellige, for en saadan Undervisning nødvendige Indretninger, jfr. Rigsdagstidende 1913—14, Tillæg A., Sp. 1319—22.

Bevillingen blev givet i Henhold til et af Museets Bestyrer den 27. Marts 1912 indgivet og den 13. April 1913 fornyet Andragende, der var anbefalet af den polytekniske Lærestalt, det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet, Kvæstor og Konsistorium. Bestyrerens Andragende af 27. Marts 1912 var saalydende:

»Undertegnede tillader sig herved at anmode det høje Ministerium om en Bevilling for Mineralogisk Museum paa 3,000 Kr. til Anskaffelse af 10 Mikroskoper til Brug ved den krystallografiske Undervisning for polytekniske, naturhistoriske og kemiske Studerende, samt til Hjælp til Udgifter til forskellige for en saadan Undervisning nødvendige Indretninger.

Hovedformaalet med Mikroskoperne vil være at kunne give Fabrikingeniørerne en nogenlunde fyldig Undervisning i at bestemme og undersøge ad optisk Vej smaa Krystaller, der som Regel vil være at frembringe ved Udskillelse af vandige Opløsninger paa selve Mikroskopbordet. Saadanne krystallografiske Øvelser er allerede forudsatte i den af afdøde Professor N. V. Ussing under 9. Oktober 1902 fremsatte Plan for Ændring af Undervisningen i Mineralogi og Krystallografi for Fabrikingeniører m. m. (jfr. Universitetets Aarvog for 1903—04, S. 1195—1197); men det har hidtil kun været muligt at demonstrere disse Forhold for Eleverne ved Hjælp af et Mikroprojektionsapparat. Det har imidlertid i Aarenes Løb vist sig, at hvad man kan opnaa med et saadant, er meget lidet tilfredsstillende; thi dels ses Objekterne ikke tilnærmelsesvis saa tydelig i dette som i selve Mikroskopet, dels, og dette er endnu væsentligere, faar Eleverne med en saadan Demonstration, hvor de ikke selv kan komme til at frembringe og arbejde med de Stoffer, der skal undersøges, umiddelbart det Indtryk, at det hele er noget, der staar dem ret fjernt, og som de ikke vil kunne faa praktisk Anvendelse for senere hen i Livet. Ved Hjælp af Polarisationsmikroskoper vil det derimod være muligt at gøre hver enkelt fuldt ud for-

trolig med Benyttelsen af saadanne, hvad der utvivlsomt vil være af stor Værdi for dem i deres senere Virksomhed.

Hvad Antallet af Mikroskoper angaar vil til denne Undervisning 10 formentlig være passende. Det maa anses for nødvendigt, at hver Elev faar sit Mikroskop at arbejde med, og det er næppe muligt for Læreren at vejlede mer end 10 Elever ad Gangen. Paa den anden Side kan de enkelte Hold heller ikke gøres mindre end paa 10, da i saa Fald, med det nuværende store og tilsyneladende stærkt stigende Antal af Fabrikingeniører, Antallet af Arbejdstimer vilde blive ganske uoverkommeligt for Læreren.

Da den krystallografiske og mineralogiske Undervisning er fastsat til at skulle lægge Beslag paa 4 Timer i et Halvaar for hver Elevs Vedkommende, vil det ikke være muligt at indføre de nævnte Øvelser uden at Undervisningen i andre Retninger maa reduceres noget. Det formenes, at Reduktionen passende kan finde Sted for Mineralsystematikens Vedkommende, som næppe kan siges at være af særlig stor Værdi for Fabrikingeniører. Ved de forhaandenværende Øvelser i Mineralbestemmelse ved Hjælp af Blæserørsforsøg og andre simple kemiske Prøver nodes Eleven desuden til at iagttage og aflevere Rapport over de almindelige fysiske Egenskaber ved hvert enkelt Mineral, hvorved dette fæstnes nogenlunde i Erindringen.

Det er mit Ønske, at Undervisningen i Krystallografi og Mineralogi for Fabrikingeniørerne i Henhold til ovenstaaende Plan skal omfatte to forskellige Kursus, et i Mineralbestemmelse og -beskrivelse og et i mikroskopisk Krystalundersøgelse. Hvert Kursus tager to ugentlige Timer i et Halvaar. Af Forelæsninger holdes kun saa mange, som er nødvendige til Udførelsen og Forstaaelsen af Forsøgene.

Foruden til de polytekniske Studerende vil Mikroskoperne ogsaa være af overordentlig Værdi for Undervisningen af Universitetsstuderende. Disse har hidtil undertiden haft saadanne krystallografiske Øvelser som ovennævnte; men det har dertil været nødvendigt at benytte de forskellige Museumsfunktionærers Arbejdsmikroskoper. En saadan Anvendelse er imidlertid yderst uheldig, dels fordi Vedkommende ikke altid lige let kan afse deres Mikroskoper i Øvelsestiden, dels fordi disse forholdsvis kostbare Instrumenter let kan lide for meget ved at anvendes til Øvelsesbrug, da man næppe kan forudsætte, at alle de Studerende behandler dem med tilbørlig Forsigtighed og Omhu. Som Følge deraf er den nævnte Undervisning dreven i langt mindre Maalestok end den egentlig burde. Naar Museet derimod besidder et tilstrækkeligt Antal Øvelsesmikroskoper, vil det for Fremtiden være naturligt, at alle kemiske og de af de naturhistoriske Studerende, der har Geologi eller Mineralogi som Hovedfag, gennemgaar et lignende Kursus som det, der er paatænkt for Fabrikingeniørerne, eller muligvis et noget mere omfattende.

Som et Øvelsesmikroskop, der formentlig vil være passende, kan anføres Fuess Mikroskop Nr. 4, der med de nødvendige Linser og øvrige Tilbehør koster henved 300 Kr. Stk, og i Henhold hertil er det, at jeg er naaet til den ovennævnte Sum af 3,000 Kr., som jeg herved tillader mig at ansøge om.

Den polytekniske Lærestalts Udtalelse af 29. Marts 1912 var saalydende:

»Den polytekniske Lærestalt tillader sig herved overfor det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet at ledsage Professor Bøggilds Andragende til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet om, at der maa blive søgt en Bevilling til 10 Mikroskoper, væsentlig til Undervisning af Fabrikingeniørstuderende, med sin bedste anbefaling. Der er i praktiske Kredse ikke fuldt Tilfredshed med Fabrikingeniørernes Uddannelse, hvilket f. Eks. nylig har givet sig Udslag i, at der i Dansk Ingeniørforening er dannet en Sektion af Fabrikingeniører, som blandt sine Formaal har det at søge Fabrikingeniørernes Undervisning forbedret. Naar nu Professor Bøggild søger at gennemføre en allerede længe tiltrængt Forbedring i den mineralogiske Undervisning, maa Lærestalten meget ønske, at han sættes i Stand dertil«.

Konsistorium fremhævede i sin Skrivelse af 30. Juni 1912, at Bevillingen havde særlig Interesse for den polytekniske Lærestalt. Ved Sagens fornyede Indsendelse 30. Juni 1913 bemærkede Konsistorium, at Bevillingen formentlig vilde kunne fordeles paa 2 Aar.

c. Forhøjelse af Museets Annuum.

Paa Finansloven for 1914—15 blev Museets Annuum, Universitetets Udgiftspost c. 4., i Henhold til et af Bestyreren indgivet, af det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet, Kvæstor og Konsistorium anbefalet Andragende forhøjet med 352 Kr. fra 5,380 Kr. til 5,732 Kr., jfr. Rigsdagstidende 1913—14, Tillæg A., Sp. 1317—20, med følgende Motivering:

»Da Stillingen som Fyrbøder og Bud ved Museet var bleven ledig til 1. Oktober 1912, idet den hidtilværende Fyrbøder paa Grund af Alder og Svagelighed ønskede at fratræde, søgte Museets Bestyrer ved Pladsens Besættelse at realisere et længe næret Ønske om i den nævnte Stilling at have en Mand, der ikke alene var i Stand til at udføre det til Stillingen henlagte Arbejde, men som tillige sad inde med saadanne Evner og Færdigheder, at han vilde kunne anvendes som Museumstjener, saaledes at han vilde være i Stand til at udføre en Del af de mange forefaldende Arbejder ved Museet, hvortil man hidtil har maattet søge professionelle Haandværkeres Assistance. Det er lykkedes Museet i den nævnte Stilling, som Fyrbøder og Bud, at kunne ansætte en Mand, der efter sin hele Uddannelse, bl. a. i Sløjd og Bogbinderi, har udmærkede Betingelser for at kunne blive Museet til stor Nytte. At paalægge denne Mand Udførelsen af de forommeldte særlige Arbejder i Museets Tjeneste vil der imidlertid ikke kunne være Tale om, medmindre Museet samtidig er i Stand til at honorere dette Arbejde, der ikke henhører til det under Stillingen som Fyrbøder og Bud henlagte, med et passende aarligt Gratiale. Det skal i denne Henseende anføres, at den nuværende Lønning for Fyrbøderen og Budet kun udgør 1,000 Kr., uden Stigen, foruden Fribolig og frit Brændsel, hvortil i Henhold til Lov af 8. Juni 1912 er kommen en midlertidig Lønningsforhøjelse af 200 Kr. Saafremt der derimod for de særlige Arbejder, han vil komme til at udføre, f. Eks. ved Slibning af mineralogiske Præparater, Bogindbinding m. m., kunde ydes ham et særligt Vederlag, som foreslaas sat til

200 Kr. aarlig, vilde der for Museet indvindes den væsentlige Fordel, at der paa Annuet kan spares i Udgifter til professionelle Haandværkere et Beløb, der er væsentlig større end det nævnte særlige Vederlag, saaledes at det derved indvundne Beløb vil kunne anvendes til Afholdelse af andre Udgifter. Med Hensyn til det Museet nu tillagte Annuum har Bestyreren imidlertid udtalt, at den hele Udvikling ved Museet har medført, at det kun med Anvendelse af megen Sparsommelighed kan bringes til at strække til. I saa Henseende har Professor Bøggild navnlig henvist til, at der i den senere Tid er indtraadt en meget følelig Prisstigning paa næsten alle Omraader, og at samtidig, som Følge af den stadig voksende Institut- og Laboratorieundervisning, Udgifterne saavel til Kemikalier og Rekvisiter som til Lokalernes Renholdelse har været i stærk Opgang. Det maa derfor anses for ønskeligt, at Museets ordinære Bevilling forhøjes med 200 Kr. til Afholdelse af det foromtalte Vederlag til Fyrbøderen og Budet samt med et Beløb af 72 Kr., som maa paaregnes at ville medgaa til Indkøb af de nødvendige Materialier til saadanne Arbejder i Museet, hvortil den omhandlede Bestillingsmand tænkes anvendt. Det vil endvidere paa Grund af den stigende Benyttelse af Lokalerne være nødvendigt, at det i Museets Specialbudget, jfr. Rigsdagstidende for 1901—02, Tillæg A., Sp. 1097—1102 opførte Beløb 820 Kr. til Rengøring forhøjes med 80 Kr.»

d. Ombygning af Museets Bibliotek.

Under 6. Juli 1913 ansøgte Bestyreren om Tilladelse til paa forventet Tillægsbevilling i Sommeren 1913 at lade anvende et Beløb af indtil 1,700 Kr. til en Ombygning af Museets Bibliotek.

Andragendet, som blev anbefalet af Kvæstor under 11. Juli og fremsendt af Konsistorium med Anbefaling under 12. s. M., var saalydende:

»Mineralogisk Museum søger herved Tilladelse til i Sommerens Løb, indenfor Universitetsferien, at lade foretage en Ombygning af dets Bibliotek. Efter den kgl. Bygningsinspektørs Beregninger vil den dertil nødvendige Sum ikke overskride 1,700 Kr.

Naar der paa et saa usædvanligt og sent Tidspunkt søges en Bevilling til øjeblikkelig Anvendelse til et Formaal af ovenstaaende Art turde dette forlange en nærmere, indgaaende Redegørelse.

Ved Planlæggelsen og Opførelsen af Museets nuværende Bygning i Tiden omkring 1890 var der ikke beregnet noget særligt Lokale til Bibliotek, idet Bogsamlingen efter Prof. Johnstrups Tanke, skulde anbringes spredt i forskellige Arbejdsrum. Dette skete ogsaa; den opstilledes paa, saa vidt det erindres, 6 à 7 forskellige Steder, men Ordningen viste sig saa upraktisk, at et af de første Skridt Prof. N. V. Ussing foretog ved sin Tiltræden som Museumsbestyrer var at faa indrettet et særligt Biblioteksværelse, hvorfra ordnet Udlaan kunde foregaa.

Allerede da, i 1895, tillod Pladshensyn ikke, at der indrømmedes større Rum til Biblioteket end et ved Deling af en mindre Sal fremkommet Værelse paa $4,9 \times 6,2$ m Gulvflade, et Areal, der paa den Tid, hvor Biblioteket kun rummede noget over 3,000 Bind, var fuldt tilstrækkeligt. Ved Indføjelse af nye Reoler, der nu indeholder 180 Hylder af henimod 1 m Længde,

er det lykkedes at skaffe Plads til samtlige Forøgelse, ved hvilke Biblioteket nu er bragt op til nær 12,000 Bind, og, regnet med den *normale* aarlige Tilvækst, der udgør ca. 250 Bind, vilde der endnu være Plads i to Aar. Til den Tid vilde det derimod være umuligt at skaffe Plads til flere Bøger paa det nuværende Gulvareal, idet Reolerne allerede er saa tæt opstillede, som det er muligt, og man har da tænkt sig, at man til den Tid maatte skaffe Pladsudvidelse ved at drage Nytte af Bibliotekets store Højde, 4,6 m under Bjælkerne.

En fuld Udnyttning af Højden med Opbygning af Reolerne lige til Loftet vil kun være mulig, naar Rummet deles vandret ved et aabent Galleri, saaledes at der i Virkeligheden indenfor det samme Rum skabes to med Fordobling af Gulvarealet. Hyldeantallet vil herved kunne forøges med 126 eller Bibliotekets Plads vilde forøges med 70 pCt.

Saafernt man tænkte sig at udelade Galleriet vilde Reolerne kun kunne bygges op til en saadan Højde, at Forøgelsen i Hyldeantal blev 60, hvorved Pladsforøgelsen kun blev 33 pCt., og ved denne Ordning vilde Benyttelsen af Biblioteket i høj Grad vanskeliggøres, da det fra de høje Stiger er meget svært at finde det rette mellem de mange tynde Særtryk, der udgør en Hovedmasse af Bibliotekets Indhold. Baade af Hensyn til Pladsindvindingen som til Benyttelsen vil Adskillelsen med Galleri derfor medføre meget store Fordele.

Under normale Tilvækstforhold kunde en saadan Ombygning af Biblioteket som nævnt endnu have været udskudt i 2 Aar, saaledes at den dertil nødvendige Bevilling kunde været søgt ad normal Vej. Imidlertid er man pludselig bleven stillet overfor absolut Pladsmangel, idet Museet, ifølge testamentarisk Bestemmelse har modtaget afdøde Dr. K. I. V. Steenstrups store Bogsamling, med Ret til af den at udtage alt, hvad vi maatte ønske. Uden at Gennemgangen af denne endnu er afsluttet tør det vistnok nu siges, at hvad Museet bør udtage af denne, paa særlige Omraader overordentlig betydningsfulde Bogsamling, vil fylde ca. 25 Hylde, hvoraf kun Halvdelen er disponibel i Biblioteket.

Dr. Steenstrup har, som det vil vides, i sit Testamente betænkt Mineralogisk Museum i overordentlig høj Grad. Ikke alene har han testamenteret sin værdifulde Bog- og Instrumentsamling direkte til dette, men ved at indsætte Universitetet som Hovedarving, for at der af den resterende Formue skal oprettes et Legat til Fordel for Mineralogisk Museums *videnskabelige* Anskaffelser, har han stillet Museet paa en saadan Fod, at det kan gøre sig Haab om, naar Legatet fuldt ud kommer til at virke, at komme til at rangere mellem de mere betydningsfulde.

I Testamentet er det bestemt, at Legatet ikke maa bruges til Bygningsforandringer eller Inventaranskaffelser, hvorved Biblioteksforandringerne altsaa ikke kan afholdes heraf.

Men har man modtaget de betydelige Gaver, følger dermed formentlig Forpligtelsen til paa bedste Maade at gøre dem frugtbringende og at skaffe den fornødne Plads til Veje til deres Anbringelse.

Man ser sig derfor nødsaget til nu paa dette Tidspunkt at fremkomme med Ønsket om Bibliotekets Ombygning med Indlæggelse af Galleri og Anbringelse af Reoler. Af Hensyn til Museets Drift og Bibliotekets Benyttelse maa en saadan Forandring nødvendig foretages i Ferietiden, og man

tillader sig derfor at søge Bemyndigelse til paa forventet Tillægsbevilling nu i Sommerferien at lade foretage de fornødne Forandringer, til hvilke den nødvendige Sum efter den kgl. Bygningsinspektors Beregninger ikke vil overskride 1,700 Kr.»

I Konsistoriums Skrivelse af 12. Juli 1913 udtaltes bl. a. følgende:

»Afdøde Dr. phil. Knud J. V. Steenstrup har i sit Testamente bestemt dels, at Professor mineralogiæ af hans Bo maa til Mineralogisk Museum udtage alle de Bøger, Kort, Fotografier, Instrumenter og andet, som han finder, at Museet kan have Brug for, dels at et Legat, hvis Renter skal stilles til Professor mineralogiæ's Disposition til Indkøb for Museet af Bøger, Instrumenter, Mineralier og Forsteninger, der ikke i Almindelighed kan erhverves for Museets sædvanlige aarlige Tilskud, skal være hans Universalarving. Værdien af det saaledes til Museet skænkede maa anslaaes til mellem 90,000 og 100,000 Kr. Endvidere har Dr. Steenstrup skænket 25,000 Kr. til det under Universitetet hørende »Japetus Steenstrups Legat«.

Den Bogsamling, der ved Dr. Steenstrups Testamente saaledes er tilfaldet Mineralogisk Museum, ønsker Professor Bøggild snarest muligt at indføre i Museets Bibliotek. Dette vil imidlertid ikke kunne optage den uden en Ombygning af Biblioteksværelset, der efter den kgl. Bygningsinspektors Overslag vil koste omtr. 1,700 Kr. Det er udtrykkelig af Professoren fremhævet, at denne Ombygning, selv om Dr. Steenstrups Bogsamling ikke var tilkommet, maatte have været foretaget om kort Tid, idet Bibliotekets normale Tilvækst vilde have nødvendiggjort den om 2 Aar. Den Del af Dr. Steenstrups Bogsamling, der skal opstilles, svarer imidlertid omtrent til 4 Aars normale Tilvækst, og nødvendiggør saaledes, at Ombygningen maa foretages snarest muligt. Da Ombygningen kun kan foretages i Sommerferien, og det saavel under Hensyn til Bogsamlingens videnskabelige Betydning som under Hensyn til den Forpligtelse, Museet har til snarest at gøre de det tilflydte betydelige Gaver frugtbringende, ikke kan anses for rigtigt at vente over et Aar med Opstillingen af Dr. Steenstrups værdifulde Bogsamling, anholder Professor Bøggild om Tilladelse til allerede i indeværende Sommer at lade Ombygningen udføre.

Idet Konsistorium for sit Vedkommende kan tiltræde det af Professor Bøggild anførte, skal man tillade sig at indstille det bifaldet, at der paa forventet Tillægsbevilling for indeværende Finansaar under Universitetets Udgiftspost k. 2., Hoveddistandsattelser, tillades anvendt et Beløb af indtil 1,700 Kr. til en Ombygning af Mineralogisk Museums Biblioteksværelse, med det Formaal at udvide dettes Antal af Hylder med 126, eller, saafremt Ministeriet ikke mener at kunne gaa med til en saadan Anvendelse paa forventet Tillægsbevilling, at en Bevilling paa 1,700 Kr. til det angivne Formaal maa blive søgt paa Finanslovforslaget for 1914—15.

Den ansøgte Tilladelse til at afholde Udgifterne paa forventet Tillægsbevilling i Sommeren 1913 blev ikke givet. Derimod blev Bevillingen optaget paa Finansloven for 1914—15 under Universitetets Udgiftspost k. 2., Hoveddistandsattelser, jfr. Rigsdagstidende 1913—14, Tillæg A., Sp. 1351—52.

e. *Andre Sager.*

Af det samlede Beløb, 2,075 Kr. 94 Ø., der i 1914 har staaet til Museets Raadighed af Dr. Steenstrups Legat, er der ialt anvendt 1,394 Kr. 45 Ø. Heraf er der for 1,248 Kr. 78 Ø. købt forskellige Mineraler hos udenlandske Mineralhandlere, medens der for Resten 145 Kr. 67 Ø. er anskaffet diverse Forsteninger.

— Da der ved en i Juleferien 1912—13 foretaget Rensning af Kedlerne i Museets Varmeanlæg var opstaaet Tvivl om Kedlernes Soliditet, blev Varmeanlægget undersøgt, og da det viste sig, at en Istandsættelse var nødvendig, bifaldt Ministeriet 8. August 1913, at Udgiften dertil, 1,800 Kr., maatte afholdes paa forventet Tillægsbevilling for 1913—14 under Universitetets Udgiftspost k. 2., Hovedistandsættelser, jfr. Rigsdagstidende 1913—14, Tillæg A., Sp. 3031—32.

— Paa Finansloven for 1914—15 bevilgedes under Universitetets Udgiftspost k. 2., Hovedistandsættelser, 12,666 Kr. til fortsat Udsmykning af Forhallen til Mineralogisk Museum (2den Trediedel af den i dette Øjemed søgte Bevilling paa ialt 38,000 Kr.), jfr. Rigsdagstidende for 1913—14, Tillæg A., Sp. 1351—52 og Aarbog 1912—13, S. 1260—61.

— Paa Tillægsbevillingslovene for 1912—13 og 1913—14 samt paa Finansloven for 1914—15 blev der bevilget en aarlig Understøttelse paa 200 Kr. fra 1. Februar 1913 at regne, til Enken efter Fyrbøder og Bud ved Mineralogisk Museum Hans Jensen, jfr. Rigsdagstidende for 1912—13, Tillæg A., Sp. 1621—22 og 1727—28 samt for 1913—14, Tillæg A., Sp. 1333—34 og 3029—32.

10. **Det kemiske Laboratorium.**a. *Aarsberetning 1913—14.*

(Professor, Dr. E. *Bjerrum*).

Undervisningen i Laboratorierne benyttedes i Efteraarshalvaaret 1913 af 236 Universitetsstuderende med tilsammen 350 ugentlige Arbejdsdage og af 11 polytekniske Studerende med 4—5 ugentlige Arbejdsdage hver, i Foraarshalvaaret 1914 af 198 Universitetsstuderende med tilsammen 364 ugentlige Arbejdsdage og 19 polytekniske Studerende med 4—5 ugentlige Arbejdsdage hver. I Undervisningsarbejdet deltog Inspektør, Cand. polyt. *Aage Kirschner*, Dr. phil. *Chr. Winther*, Dr. phil. *N. Bjerrum* og Cand. polyt. *V. Farsoe*.

De under Laboratoriet henlagte *Eksaminatorier* over Kemi afholdtes ved Hjælp af Assistenterne, Dr. phil. *Chr. Winther* og Dr. phil. *N. Bjerrum*. I Efteraarshalvaaret 1913 (Uorganisk Kemi) deltog 130 Studerende, i Foraarshalvaaret 1914 (Organisk Kemi) deltog 82 Studerende, fordelte i hvert Halvaar paa 4 Hold à 3 ugentlige Timer.

Laboratoriets *Auditorier* og *Forelæsningsmateriale* har foruden til de anførte Eksaminatorier været benyttet til de af Laboratoriets Bestyrer afholdte Eksaminatorier over organisk Kemi for viderekomme i Efteraars-

halvaaret 1913 og sammes Forelæsninger over organisk Kemi i Foraars-halvaaret 1914 samt til Dr. phil. *N. Bjerrums* Forelæsninger over uorganisk Kemi i Efteraarshalvaaret 1913. Endelig har Dr. phil. *Chr. Winther* benyttet Laboratoriets Lokaler til Afholdelse af fotokemiske Øvelser.

Personalia. Fra 1. April 1914 forfremmedes Assistent, Frk. Cand. polyt. *Agnes Hoff* til en nyoprettet Assistentstilling ved Laboratoriet, medens Frk. Mag. scient. *Ulla Starcke* fra samme Dato ansattes i den ved nævnte Forfremmelse ledigblevne, lavere lønnede Assistentstilling. Idet endvidere Dr. phil. *Bjerrum* paa Grund af Udnævnelse til Professor i Kemi ved den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole fratraadte sin Stilling som Assistent ved Laboratoriet den 1. September 1914, forfremmedes Assistent, Frk. *Ulla Starcke* fra samme Dato til den derved ledige Stilling, medens Frk. Cand. polyt. *Johanne Bjerrum* ansattes i den nu ledige, lavest lønnede Assistentstilling, ligeledes fra 1. September.

Økonomiske Forhold. Med Billigelse af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet blev Laboratoriets Annuum i Regnskabsaaret 1913—14 overskredet med 433 Kr. 67 Øre. Overskridelsen var begrundet i Brændselspriserne. Endvidere blev ved Finansloven for 1914—15 bevilget 1,500 Kr. til Lønning for en ny (femte) Assistent ved Laboratoriet, og under Laboratoriets Annuum blev efter Bestyrerens derom stillede Forslag et Beløb paa 1,500 Kr. udskilt som Brændselskonto.

b. Oprettelse af en 5te Assistent-Stilling ved Laboratoriet.

Paa Finansloven for 1914—15 blev der bevilget 1,500 Kr., som aarlig Lønning for en 5te Assistent ved Universitetets kemiske Laboratorium, jfr. Rigsdagstidende 1913—14, Tillæg A., Sp. 1295—98. Bevillingen blev givet efter et af Laboratoriets Bestyrer den 6. Juni 1911 indgivet, den 23. Marts 1912 og den 12. April 1913 fornyet, af det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet, Kvæstor og Konsistorium anbefalet Andragende, der var saalydende:

»Undertegnede Bestyrer for Universitetets kemiske Laboratorium tillader sig herved at ansøge om, at der maa blive bevilget Midler til Lønning for en 5te Assistent ved Laboratoriet, idet Undervisningen af de talrige studerende gør en Forøgelse af Lærerkrafterne i højeste Grad tiltrængt.

Ved Laboratoriet er i Ojeblikket ansat 1 Inspektør og 4 Assistenters, og Assistenternes Antal er siden 1892 kun forøget en Gang, nemlig i 1909, da der ansattes en Assistent af Hensyn til Optagelsen af den videregaaende Undervisning, som væsentlig benyttes af Polyteknikere (Fabrikingeniører). Medens den videregaaende Undervisning derigennem har faaet, hvad den behøvede, er dette ikke Tilfældet med den lige saa vigtige Undervisning af de overordentlig talrige Begyndere, som udgør Hovedmængden af Laboratoriets Studerende. Disses store Antal, der allerede har foranlediget forskellige Forhøjelser af Laboratoriets Annuum, er det, som gør en Forøgelse af Lærerkrafterne saa paatrængende ønskelig. Ikke blot medfører de Studerendes store Antal, at der maa arbejdes med uheldigt store Hold, indtil 40 Elever paa samme Tid, hos samme Assistent; et yderligere Krav paa Arbejdskraft er opstaaet derved, at Begynderundervisningen ikke nu, som

tidligere, kun omfatter et enkelt Fag, nemlig kvalitativ kemisk Analyse, men tillige — for Medicinernes Vedkommende — *Titreranalyse*, og — for Studerende der forbereder sig til Skoleembedseksamen — *Øvelser i Undervisningsforsøg*. Disse Undervisningsgrene, hvis Betydning er almindelig anerkendt, indførtes i 1904 og 1905 uden nogen samtidig Forøgelse af Laboratoriets Annuum eller af de Lærerkrafter, hvorover Laboratoriet raader. En Forhøjelse af Annuum, delvis motiveret herved, opnaaedes ved Finansloven for 1911—12, og det er mit Haab, at nærværende Ansøgning maa medføre den tiltrængte Forøgelse af Lærerkrafterne, der er saa meget nødvendige, som der ved Undervisningen i *Titreranalyse* og ved *Øvelserne* i Undervisningsforsøg *ikke kan* arbejdes med Hold paa mere end 14—18 Deltagere.

Til de her nævnte Forhold, der skyldes Omstændigheder, hvorover Laboratoriet ikke selv er Herre, kommer endelig, at jeg har anset det for nødvendigt at indføre en mere intensiv Undervisning i Laboratoriet end tidligere, idet det nu gennem regelmæssige Eksaminationer af *hver enkelt* af Deltagerne i *Øvelserne* kontrolleres, at de Studerende selv gør det teoretiske Arbejde, uden hvilket Laboratoriarbejdet er unyttigt og Statens Udgift dertil i en ganske væsentlig Grad spildt. En saadan eksaminerende og kontrollerende Undervisning er forsøgsvis indført i indeværende Halvaar og optaget med stor Flid og Interesse af Laboratoriets Assistenters. Jeg har derved haft Lejlighed til at erfare, at man paa den Maade kan faa det store Flertal af de Studerende til at arbejde med fuld Forstaaelse, medens Arbejdet tidligere ofte var ret skematisk, idet de unge Mennesker i Reglen ikke kan undvære enten den Vejledning eller den Kontrol, som en saadan omhyggelig gennemført Eksamination yder. Men samtidig har jeg set, at en saadan intensiv Undervisning vel kan gennemføres i et enkelt Semester ved en villig og stærk Anspændelse fra Assistenternes Side, men at et saa forceret Arbejde som det, Assistenterne har præsteret med de nuværende store Hold, ikke kan ydes i Længden, og ogsaa det her omtalte Hensyn til Undervisningens Kvalitet gør altsaa Ansættelsen af en 5te Assistent haardt tiltrængt.

Jeg tillader mig derfor at ansøge om Bevilling af en Lønning paa 1,500 Kr. aarlig til en Assistent ved Universitetets kemiske Laboratorium.

Ved Tillægsbevillingsloven for 1913—14, jfr. Rigsdagstid. s. A., Tillæg A., Sp. 3029—30, blev der endvidere stillet et Beløb af 400 Kr. til Raadighed i nævnte Finansaar for Lederen af Eksperimentalforelæsningsne i Kemi for medicinske Studerende og andre Universitetsstuderende, Docent, Dr. phil. *Bjerrum* til Assistance ved de paagældende Forelæsningsne.

c. *Andre Sager.*

Ved Skrivelse af 22. April 1914 bifaldt Ministeriet i Overensstemmelse med Konsistoriums Indstilling af 17. s. M., at Universitetets Udgiftspost c. 5., Universitetets kemiske Laboratorium, for Finansaaret 1913—14 overskredes med 433 Kr. 67 Øre mod fornøden regnskabsmæssig Forklaring.

— Af Laboratoriets Annuum udskiltes ved Finansloven for 1914—15 et Beløb af 1,500 Kr. som Brændselskonto, jfr. foran S. 200.

11. Det astronomiske Observatorium.

Skifte i Observator-Stillingen.

Observator C. F. Pechüle afgik den 28. Maj 1914 ved Døden. Efter modtagne Erklæringer fra Professor astronomiæ og det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet ansatte Konsistorium under 10. Juni 1914 — ved Konstitution i Henhold til kgl. Resol. af 3. August 1846 — Mag. sc. Johannes Braae som Observator ved Universitetets astronomiske Observatorium fra 1. Juni 1914 at regne.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt den Observator Pechüle tillagte Bolig samt Brændsels- og Belysningsgodtgørelse skulde tillægges Observator Braae samt med Hensyn til Besørgelsen af de af Observator Pechüle varetagne Hverv: Beregningen og Redaktionen af Almanaken samt Reguleringen af Markederne og Forretningerne ved Tidssignalet udbad Konsistorium sig samtidig en Indstilling fra Professor astronomiæ. Det nærmere herom vil blive meddelt i næste Hæfte af Aarbogen.

12. Det histologisk-embryologiske Laboratorium.

Aarsberetning 1914.

(Docent *R. H. Stamm*).

I Foraarshalvaaret afsluttedes dels det sædvanlige Kursus i praktisk Histologi (22 Deltagere), dels med en Oversigt over Kyllingens Udvikling, det praktiske Kursus i Embryologi (9 Deltagere), desuden afholdtes, saavel i Foraars- som i Efteraarshalvaaret, et Kursus i histologisk Teknik (med henholdsvis 6 og 7 Deltagere). I Efteraarshalvaaret paabegyndtes endelig, for et meget vekslende Antal (15—6) Tilhørere, en Forelæsning over Cellen og de enkelte Væv.

Laboratoriet har desuden i Aarets Løb været benyttet af 2 Naturhistorikere og 1 Veterinærstuderende.

Samlingen af mikroskopiske Præparater er, til Dels ved Assistentens Hjælp, blevet forøget med 70 Glas; desuden er der tilvejebragt adskilligt nyt Undersøgelsesmateriale, blandt andet til Kursusbrug.

Til Brug ved Forelæsningerne er der fremstillet 47 Diapositiver; Lysbilledsamlingen tæller saaledes nu 504 Billeder.

I Haandbiblioteket, der, ifølge en paa Foranledning af det kgl. Bibliotek foretagen Optælling, bestaar af ca. 500 Bind Tidsskrifter og særskilt indbundne Bøger og Afhandlinger, samt ca. 2,000 Særtryk, er ved Køb tilkommet dels de sædvanlige Subskriptionsværker, dels 4 enkelte Bøger og 12 Særtryk. Som en smuk Gave er dernæst fra Mag. art. O. Jørgensen modtaget, Chievitz: Anatomiens Historie og N. Stenonis Opera Philosophica, I—II. I Aarets Løb er 31 Bøger blevet indbundne og 8 Særtryk stift heftede; af Mangel paa Penge henstaar der dog stadig ikke saa lidt, som venter paa Indbinding. Den ret tidrørende Ordning af Dr. Bergh's Særtryk skrider stadig fremad; i Aar er navnlig største Delen af Kvartafhandlingerne bleven gennemgaaet.

Den ved en ekstraordinær Bevilling paa forrige Aars Finanslov muliggjorte Anskaffelse af et Mikrofotografiapparat har nu fundet Sted. De — fra Carl Zeiss i Jena — hidrørende Apparater er hovedsagelig følgende: et stort tvedelt Kamera paa Fod; et Projektionsbord paa Fod; et til Fotografering særlig indrettet Mikroskop med Projektionsokular; en fin anastigmatisk Linse (en »Mikroplanar«) til smaa Forstørrelser, samt endelig en Række forskelligt Tilbehør af Lamper, Linser o. s. v. I Forbindelse med et udmærket 13×18 cm Camera med tilhørende anastigmatisk Linse (en »Tessar«), samt forskellige apokromatiske Mikroskoplinser, som Bestyreren har modtaget af Carlsbergfondet, og til hvilke Laboratoriet er Arving, danner de nu erhvervede Apparater et fuldt moderne fotografisk Udstyr, ved hvis Hjælp sikkert alle i Laboratoriet forefaldende Opgaver vil kunne løses.

Af Bestyreren er i Aar udgivet: »Über den Bau und die Entwicklung der Seitendrüse der Waldspitzmaus« (i »Mindeskrift for Jap. Steenstrup«); de mikroskopiske Snitpræparater hertil, saavel som til den af Assistenten, Mag. sc. C. M. Steenberg udgivne: »Anatomie des Clausilies danoises« (samme-steds), er fremstillede i Laboratoriet.

Angaaende Laboratoriets almindelige Forhold skal jeg sluttelig kun tillade mig den Bemærkning, at medens Lokaleforholdene i det hele taget ikke synes mig at give Grund til Klage, lider derimod hele Driften stærkt under en følelig Mangel paa Penge. Det maa jo nemlig erindres, at af den aarlige Sum paa 1,550 Kr. gaar straks de 700 fra til Husleje, og at der af Resten først skal betaales Brændsel, Belysning og Renholdelse, førend der kan blive Tale om at anvende noget til Inventar, Instrumenter, Bogkøb o. l. Der har derfor i en Række Aar mattet spares stærkt, og Resultatet deraf er blevet, at der nu i høj Grad savnes saavel Inventar (saasom Skabe) som Instrumenter (Mikrotomer og binokulære Mikroskoper). Det er at haabe, at det med Tiden maa lykkes at faa de væsentligste af disse Mangler afhjulpne, dels ved ekstraordinær Bevilling, dels ved en passende Forhøjelse af Laboratoriets Annuum.

13. Det dyrefysiologiske Laboratorium.

a. Aarsberetning 1913—14.

(Docent, Dr. Aug. Krogh).

Laboratoriets Forsyning med Instrumenter suppleredes især gennem Værkstedets Virksomhed. Bestillinger fra Ulandet medførte Konstruktionen af forbedrede Modeller af flere Apparater, der i disse forbedrede Modeller ogsaa udførtes til Laboratoriet. Paa Fysiologkongressen i Groningen udstilledes og demonstreredes: Laboratoriets Cycleergometer, Instrumentarium til Kredsløbsmaaling paa Mennesker, Mikrospirometer og Apparat til mikroskopisk Luftanalyse. Laboratoriets Mekaniker fulgte med til Groningen, deltog i Demonstrationerne og studerede Konstruktionen af en Række dér udstillede, fysiologiske Apparater. Ved Salg af Instrumenter indkom i Aarets Løb 3,100 Kr. Af det beregnede Overskud tilfaldt $\frac{1}{3}$ Mekanikeren, medens Resten, ca. 800 Kr., kom Laboratoriets Drift til gode.

Biblioteket forøgedes især ved Bytteforbindelserne. I Aarets Løb

traadte Laboratoriet, foruden med de tidligere nævnte, i Bytteforbindelse med: Cornell University Medical School; Department of Pathology, Oxford University; The Physiological Laboratory, Kings College, London. Som Collected Papers II. udsendtes Laboratoriets Publikationer Nr. 6—11.

I Foraaret 1913 indsendtes for tredje Gang Andragende om Bevilling til Ansættelse af en Assistent ved Laboratoriet.

Laboratorieundervisningen: I Foraaret 1913 afholdtes et Kursus i maalede og grafisk-fysiologiske Forsøg. Videregaaende Laboratorieundervisning gaves til to Studerende, med Dyrefysiologi, som Hovedfag.

I Laboratoriet arbejdedes videnskabeligt af følgende Gæster: Læge, Fru M. Krogh, Docent J. Lindhard, Stud. mag. R. Ege og Dr. J. H. Means (Boston). Den sidstnævnte tilbragte nogle Maaneder i Laboratoriet, for at sætte sig ind i vore Metoder til Respirationsundersøgelser og Kredsløbsmaalinger paa Mennesker.

Det videnskabelige Arbejde omfattede: Udarbejdelse af en mikrorespirometrisk Metode til Stofskiftemaalinger paa meget smaa Organismer (A. Krogh). Anvendelse af denne Metode til fortsatte Undersøgelser over Temperaturen Virkning paa biologiske Processer (A. Krogh). Orienterende Forsøg over Respirationsmekanik hos Insekter (A. Krogh). For Tilvejebringelse af Materiale til de nævnte Undersøgelser skylder Laboratoriet Hr. Dr. Wesenberg-Lund og Hr. Lærer Kryger Tak. Undersøgelser over Æthyluretan som Narcoticum for lavere Dyr (A. Krogh), Temperaturen Indflydelse paa Stofskiftet hos Fisk (R. Ege og A. Krogh). Undersøgelser over Alveoleluftens Sammensætning og det respiratoriske Stofskiftes Variationer under Respirationsfaserne (A. Krogh og J. Lindhard). Fortsatte Undersøgelser over Luftdiffusionen gennem Menneskets Lunger (M. Krogh), Udarbejdelse af en Metode til klinisk Kvælstofbestemmelse i Urin (M. Krogh), Studier over Hæmoglobinbestemmelsesmetode (M. Krogh). Undersøgelser over Insekternes Respirationsforhold under Vand (R. Ege).

Videnskabelige Publikationer:

7. A. Krogh and M. Krogh: A Study of the Diet and Metabolism of Eskimos. Meddelelser om Grønland 51, 1913.
Marie Krogh: Om Urinstofbestemmelse i Urin med Natriumhypobromit. Vidsk. Selsk. Oversigter, 1913.
8. Marie Krogh: Die Harnstoffbestimmung im Harn mit Natriumhypobromit Zeitschr. f. physiol. Chemie 94, 1913.
9. A. Krogh and J. Lindhard: The Volume of the »Dead Space« in Breathing. The Journal of Physiology 47, 1913.
10. A. Krogh: A Bicycle Ergometer and Respiration Apparatus for the Experimental Study of Muscular Work. Skand. Arch. Physiol. 30, 1913.
11. A. Krogh and J. Lindhard: The Regulation of Respiration and Circulation during the Initial Stages of Muscular Work. The Journal of Physiology 47, 1913.
12. A. Krogh: Eine einfache automatische Druckluftinstallation und einige Anwendungen der Druckluft. Zeitschr. f. biol. Techn. 3, 1913.
13. A. Krogh: Thermostate und Thermoregulation. Zeitschr. f. biol. Techn. 3, 1913.

14. A. Krogh and J. Lindhard: On the Average Composition of the Alveolar Air and its Variations during the Respiratory Cycle. *The Journal of Physiology* 47, 1914.
15. A. Krogh und J. Lindhard: Über die von den Respirationsbewegungen bedingten Schwankungen des Gaswechsels und Blutstroms in den Lungen des Menschen. *Bioch. Zeitschr.* 59, 1914.

b. Oprettelse af en Assistentplads ved Laboratoriet.

Paa Finansloven for 1914—15 blev der bevilget 1,500 Kr., som aarlig Lønning for en Assistent ved Universitetets dyrefysiologiske Laboratorium, jfr. Rigsdagstidende for 1913—14, Tillæg A., Sp. 1299—1302. Bevillingen blev givet efter et 3 Gange gentaget, hver Gang med anbefaling af det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet, Kvæstor og Konsistorium fremsendt Andragende fra Laboratoriets Bestyrer. Disse 3 Andragender var saalydende:

Andragendet af 13. Maj 1911:

»Undertegnede Docent, Dr. phil. August Krogh andrager om, at der maa blive søgt Bevilling til Lønning af en Assistent ved Universitetets Dyrefysiologiske Laboratorium.

I mit første Andragende om Oprettelse af det dyrefysiologiske Laboratorium ansøgte jeg om Ansættelse af en Assistent, men frafaldt af økonomiske Hensyn midlertidig dette Ønske, idet jeg dels gik ud fra, at jeg i Begyndelsen vilde kunne gøre Regning paa nogen frivillig Assistance, og dels ønskede at se mig om efter et egnet Assistentemne. Det viser sig nu, at en Assistent ikke længe vil kunne undværes, naar Laboratoriets Arbejde ikke skal lide alvorligt derunder.

Ved Øvelserne med de Studerende er det paa Grund af de ofte komplicerede og til Dels kostbare Apparatopstillinger, hvoraf der kun haves enkelte Sæt, nødvendigt at dele Holdene i smaa Grupper, saa at der samtidig arbejdes med en Række forskellige Ting. Dette gør det uoverkommeligt for en enkelt at lede saadanne Øvelser, og allerede det i Aar afholdte Kursus for Gymnasielærere i Fysiologi (13 Deltagere) kunde kun gennemføres tilfredsstillende ved at min Hustru paatog sig (uden Godtgørelse) at deltage i Undervisningen.

Naar jeg er uden Assistent, medgaar en ganske uforholdsmæssig Del af den Tid, som jeg burde anvende til videnskabelige Undersøgelser, til ganske underordnet Arbejde, Fremstilling af Reagenser og simple Hjælpemidler, Forberedelse af Forelæsningsforsøg og Øvelser etc.

Endvidere maa jeg fremhæve, hvad jeg allerede i mit første Andragende gjorde opmærksom paa, at et meget stort Antal fysiologiske Undersøgelser kræver Assistance eller Samarbejde. Der er allerede her paa Laboratoriet to saadanne Undersøgelser i Gang, som foretages, den ene af Docent Lindhard, den anden af min Hustru. Ved begge disse er det, saaledes som Forholdene er, nødvendigt, at jeg personlig medvirker, hver Gang der gøres Forsøg. Det følger af alt det anførte, at de Undersøgelser, som jeg havde planlagt for mig selv, hidtil ikke har kunnet fremmes nær saa meget, som de burde.

Sluttelig tillader jeg mig at gøre opmærksom paa, at der i lang Tid

har været ansat Assistent ved Plantefysiologisk Laboratorium og ved Laboratoriet for Embryologi og Histologi, med hvilke Laboratorier det dyrefysiologiske formentlig nærmest kan sammenstilles.

Assistenten ved dette Laboratorium bør være pligtig til at være til Stede paa Laboratoriet ca. 6 Timer daglig, idet der, som ovenfor nævnt, maa kræves, at han ikke alene assisterer ved Undervisningen og den daglige Drift, men ogsaa ved alle saadanne videnskabelige Undersøgelser, hvor Assistance udkræves. Hans Pligtarbejde vil imidlertid ikke gennemsnitlig kræve mere end Halvdelen af denne Tid, og Resten vil staa til hans Raadhed til selvstændigt videnskabeligt Arbejde.

Assistentens Løn bør formentlig ikke sættes lavere end 1,400 Kr. aarlig, under Hensyn til det krævede Arbejdes Størrelse og Lønningerne i andre tilsvarende Stillinger, som f. Eks. Fysiologisk Laboratorium under det medicinske Fakultet og Kemisk Laboratorium. Det bemærkes i denne Sammenhæng, at det vil være af særlig Betydning for dette Laboratorium at beholde samme Assistent i lang Tid, fordi der kræves mange specielle Færdigheder og Kundskaber, som først lidt efter lidt erhverves under Arbejdet.

Andragendet af 30. Marts 1912:

»Undertegnede Docent, Dr. phil. Aug. Krogh tillader mig herved at forny mit Andragende af 13. Maj 1911 om, at der maa blive søgt Bevilling til Lønning af en Assistent ved Universitetets Dyrefysiologiske Laboratorium.

Som jeg i det nævnte Andragende har paapeget og begrundet er Assistance fornøden saavel ved Undervisningen, naar Tallet paa de Studerende overstiger 6 eller 8, som ved et Antal af de videnskabelige Arbejder, der foretages paa Laboratoriet. Savnet af en Assistent har i det siden mit sidste Andragende forløbne Aar vist sig overmaade føleligt og har ved mange Lejligheder virket hemmende paa Arbejdet. Dette skal jeg tillade mig noget udførligere at paavise.

Det videnskabelige Arbejde paa Laboratoriet i det forløbne Aar har omfattet:

En Række Undersøgelser foretaget af min Hustru over Diffusion af Luftarter gennem Lungerne. Herved har Assistance ret ofte været fornøden og jeg har i saadanne Tilfælde assisteret:

En Række Undersøgelser foretagne af Docent Lindhard og mig i Forening over den Mængde Blod, der i Tidsenheden passerer et Menneskes Lunger. Disse Undersøgelser har kunnet gennemføres ved Samarbejde. Resultaterne, der formentlig har betydelig, saavel praktisk som teoretisk, Interesse, vil meget snart foreligge trykt.

En Række Forsøg over Reguleringen af Respirationen og Blodeirkulationen under strengt Muskelarbejde, ligeledes foretaget af Docent Lindhard og mig i Forening. Ved disse Forsøg har Manglen paa Hjælp været yderst følelig. Min Hustru har imidlertid assisteret os, naar hun kunde afse Tid.

Desuden er der foretaget et Antal mindre Forsøg med Tilknytning dels til den ovennævnte Undersøgelse, dels til andre Arbejder, som er under Forberedelse eller Afslutning.

Undervisningsarbejdet har foruden i Forelæsninger med talrige Demonstrationer af Forsøg (som jeg personlig har maattet træffe alle For-

beredelser til), bestaaet i Øvelser, afholdte sidste Foraar og i et Feriekursus for Gymnasielærere. Ved begge disse Lejligheder har min Hustru assisteret mig, uden hvilken Hjælp Øvelserne ikke kunde have været gennemført.

Der har hidtil kun i en meget kort Tid været Undervisning af Videregaaende, som arbejder mere selvstændigt end ved Øvelser, men dog under Tilsyn og med hyppig Vejledning. Denne Gren af Undervisningen vil imidlertid snart komme til at spille en større Rolle og tage betydelig Tid for mig eller for en Assistent.

Paa visse Felter (specielt Temperaturregulering og Arbejde med Luftarter) raader det dyrefysiologiske Laboratorium over særlige Hjælpemidler og over en Teknik, som i mange Tilfælde kan komme til Nytte ved Undersøgelser, der ikke i og for sig falder indenfor Laboratoriets Arbejdsplan. Dette har medført og medfører stadig Henvendelser udefra om Bistand og Anvisning ved saadanne Undersøgelser eller om Samarbejde — Henvendelser overfor hvilke jeg har anset det for min Pligt at være saa imødekommende som muligt. I det forløbne Aar har Laboratoriet saaledes bistaet

Gradmaalingen med Indretning af Termostat og Termoregulatorer til Pendulforsøg.

Dr. Nissen med Standardisering af Apparater til Hæmoglobinbestemmelse og med Udførelse af Kontrollforsøg.

Reservelæge, Dr. Bie med Hæmoglobinbestemmelser.

Reservelæge, Dr. Helsted med Arrangementer til Undersøgelser over Shock og Luftanalyser i Anledning af disse Undersøgelser.

Dr. Øjgaard med Undersøgelser over en Behandlingsmaade af Hjertesygdomme og Luftanalyser i Anledning af disse Undersøgelser.

Desuden er der i en Del Tilfælde ydet Bistand til Gymnasielærere angaaende Undervisningsforsøg.

Med Kommissionen for Havundersøgelser (Dr. phil. Johansen) har der været Samarbejde, ifølge hvilket et stort Antal Forsøg er udført her paa Laboratoriet, over Temperaturens og Iltrykkets Indflydelse paa Fiskeægs Udvikling. Paa disse Forsøg har jeg i tre Maaneder maattet anvende en til to Timer daglig.

Med Finseninstitutets Laboratorium er der paabegyndt et Samarbejde med det Formaal at studere de klimatiske Faktoreres Indflydelse paa Organismen og at konstruere et Apparat hertil.

En meget væsentlig Del af det Arbejde, som alle disse Henvendelser har medført, kunde have været gjort af en veluddannet Assistent, og hvis Laboratoriet vedblivende skal kunne efterkomme saadanne Anmodninger, hvad jeg finder i høj Grad ønskeligt, maa der Hjælp til, da jeg ikke vil kunne overkomme mere Arbejde, end jeg har.

Jeg bør udtrykkelig fremhæve, at jeg ved adskilligt af det Arbejde, jeg har nævnt i det foregaaende, har haft Hjælp af min Hustru — en Hjælp, for hvilken der kun i et Tilfælde (Feriekursuset), har kunnet ydes Vederlag. Den Tid min Hustru har kunnet afse er imidlertid begrænset, thi som Lønningsforholdene er, er det nødvendigt, at hun ved sit Arbejde fortjener en væsentlig Del af det, vi skal leve af.

Medens jeg i Fjor androg om en Assistentlønnning paa 1,400 Kr., er jeg ved de Efterforskninger, som jeg siden har anstillet, kommet til det Re-

sultat, at jeg næppe vil kunne faa en god Assistent og have Udsigt til at beholde ham saa længe, at han kan blive uddannet til at gøre fuldstændig Fyldest, medmindre der kan bydes en Løn af 1,800 Kr. Der vil, saa vidt det kan ses, ikke for det første findes nogen naturhistorisk Studerende, der har Lyst og Anlæg samt tilstrækkelig Uddannelse til en saadan Stilling. Jeg tænker derfor nærmest paa at faa ansat en Farmaceut eller en Polytekniker, men en saadan med fyldestgørende kemisk Uddannelse vil ikke kunne faas billigere end for 1,800 Kr. aarlig.

Andragendet af 3. April 1913:

»Undertegnede Docent A. Krogh tillader mig herved for tredie Gang at forny mit Andragende om, at der maa blive søgt Bevilling til Ansættelse af en Assistent ved Universitetets dyrefysiologiske Laboratorium.

Med Hensyn til Motiveringen tillader jeg mig at henvise til mine tidligere Andragender, men skal dog tilføje følgende:

Undervisningsarbejdet er steget betydeligt og vil stige yderligere i Fremtiden. Der er ved Fakultetet en Magisterkonferens med Dyrefysiologi som Hovedfag, under Oprettelse, til hvilken allerede to Studerende forbereder sig. Disses Undervisning, der skal være meget grundig og særlig detailleret med Hensyn til Forsøgsmetodik, kræver en uforholdsmæssig Tid og kan ikke gennemføres paa forsvarlig Maade uden Hjælp, selv om jeg vilde forsømme mit videnskabelige Arbejde i meget højere Grad end jeg kan og vil.

Jeg har allerede i det nu forløbne Aar været nødt til, privat og paa egen Bekostning, at skaffe mig Hjælp i nogle Maaneder, for ikke at forspilde værdifulde Forsøg, og jeg vil komme i samme Nødvendighed nu til Efteraaret for at muliggøre Gennemførelsen af en Undersøgersække over Lungefunktionen, som jeg er bundet til at udføre saa snart som muligt, baade af Hensyn til mine tidligere Arbejder med dette Spørgsmaal og ifølge Aftale med udenlandske Kolleger.

Jeg tror at kunne sige, at der i dette Laboratorium er tilvebragt Hjælpenmidler og udarbejdet Metoder (Cycleergometer, Maaling af Hjærtets Slagvolumen hos Mennesket, etc.), som muliggør en særdeles frugtbringende videnskabelig Virksomhed gennem længere Tid. Metoderne og Instrumenterne herfra optages og udnyttes i ikke ringe Udstrækning andetsteds i Indland og Udland (Finsens Lysinstituts Laboratorium; Rigshospitalet; The Physiological Laboratory i Oxford; The Laboratory of Comparative Physiology, Harvard Medical School, Boston; The Brigham Hospital, Boston etc.). Det er mig bekendt, at der paa andre Laboratorier arbejdes ivrigt paa Udvikling — mulig Forbedring — af visse af disse Metoder. Det synes mig et billigt Ønske at blive sat i Stand til selv at deltage i Udnyttelsen og Udviklingen af de Muligheder, som jeg har haft en væsentlig Andel i at tilvejebringe, ved at jeg faar fornøden Hjælp til den daglige Undervisning og til det paa et Laboratorium uundgaaelige Rutinearbejde.

14. Universitetets marine-biologiske Kursus i Sommeren 1914.

(Professorerne, Dr. *Hector Jungersen* og *C. Raunkjær*).

Biologisk Kursus afholdtes i Hellebæk under Ledelse af Mag. sc. *Hj. Ditlevsen* og Dr. phil. *Henning Petersen* fra 13. Juni til 4. Juli med et Hold af naturhistoriske Studerende, nemlig Studd. mag., Frkn. Cl. Ege og H. Grundfør, Studd. mag. Bartholin, Grøntved, C. Olsen og L. Pedersen.

Til Ophold og Arbejdslokale lejedes af Skomager Olsen Villaen »Kildebakken« i Aalsgaarde, hvor man tillige indrettede sig saaledes, at Morgen- og Aftensmaaltidet kunde indtages her, medens Frokosten og Middagsmaaltidet indtoges i et Pensionat (Frk. Benthins).

Til Ekskursionen paa Havet benyttedes en lejet Fiskerbaad, og paa hver Ekskursion var altid to Fiskere med af Hensyn til de ofte vanskelige Strømforhold; den ene passede Ror og Sejl, den anden Skraberens. Da Baaden — som næsten alle Baade paa denne Kyst — var af ringe Størrelse, kunde kun 4 af Deltagerne i Kursus være med paa den enkelte Ekskursion, hvorfor Holdet skiftede efter en bestemt Turnus. Hver anden Dag benyttedes til Zoologi, hver anden til Botanik; ialt fik de Studerende 2 Dage mere Zoologi end Botanik. Sædvanlig mødtes Kl. 8 Morgen ved Broen, hvor Fiskere og Baad ventede, og Kl. 11½ var Skrabning og Indsamling endt. Efter Frokost begyndte Laboratoriearbejdet Kl. 1 og sluttedes Kl. 4½.

Bundfaunaen var gennemgaaende rig; navnlig paa Skalbunden og paa Grænsen mellem denne og den bløde Bund toges altid en Mængde Dyreformer — f. Eks. store *Solastes papposus* og *endeca*, store *Cyprina islandica*, *Modiolaria* og *Buccinum*, *Dendronotus*, *Æolidia* og *Doris*. Af de i dette Farvand sjældnere Former toges *Virgularia mirabilis* og *Leptochone Steenstrupii*. En Dag, da daarligt Vejr udelukkede fra at gaa til Søs, undersøgte en nærliggende Skovsø, hvorfra hentedes Materiale til Undersøgelse: forskellige Insektlarver, Krebsdyr, *Paludina* og *Pisidier* med Embryoner.

Af botaniske Baadeekskursioner foretoges 7 i Farvandet Hellebæk—Hornbæk—Kulla Gunnarstop, paa hvilke Algerne Forekomst (delvis med Bestemmelse af Vandets Saltholdighed) blev paavist og Materiale til nærmere Undersøgelse indsamlet; det indsamlede Materiale blev derefter gennemgaaet i Laboratoriet i Øvelser (7 Gange 2½ Time). Algerne bestemtes, og der blev gjort Rede for de mere almindelig forekommende Arters Forplantningsforhold og andre biologiske Forhold.

En 8de Ekskursion udførtes til Kullen, hvor især Klippernes Algevegetation var Genstand for Undersøgelse.

15. Den Arnamagnæanske Stiftelse.

a. *Aarsberetning 1914.*

(Eforer: Professorerne, Dr. *Ludv. Wimmer* og Dr. *Johs. Steenstrup*).

I Løbet af Aar 1914 har Kommissionen for det Arnamagnæanske Legat kunnet udgive 2 Hæfter (II. Bind 1—2) af Professor F. Jónssons: Den norsk-islandske Skjaldedigting A—B

Arbejdet paa Udgivelsen af Arne Magnussons Brevskaber er blevet fortsat af Bibliotekaren og Ordningen af de fremdragne Fragmenter, af Gregoriansk Kirkesang, foreløbig tilendebragt.

Det Arnamagnæanske Stipendium er fra 1. Januar 1915 tildelt (paa ny) Dr. phil. S. Nordal.

Angaaende Samlingens Benyttelse fremhæves:

Til Brug for besøgende paa Læsesalen er fremtaget 570 Voll. (141 Foliaer, 285 Kvarter, 56 Oktaver, 51 af Tillægssamlingerne, 37 Diplom-Fascikler) samt ca. 100 Aktstykker til Afskrivning. Der er af 39 besøgende aflagt 698 Besøg; af de besøgende var 8 Udlændinge (3 Hollændere, 2 Nordmænd, 2 Svenskere, 1 Amerikaner). Fra Haandskriftsamlingen er i Aarets Løb bortlaant 42 Voll. (8 Foliaer, 15 Kvarter, 2 Oktaver, 1 af Tillægssamlingerne, 16 Diplomer) — henholdsvis 16 til det kgl. Bibliotek, 5 til Rigsarkivet, 1 til Kristiania Universitetsbibliotek, 3 til Upsala Universitetsbibliotek, 3 til Kiels Universitetsbibliotek, 1 til Hamburg Stadtbibliotek, 1 til Forevisning paa Universitetet.

b. Konråd Gíslasons Fond.

I Skrivelse af 17. September 1913 indberettede Kommissionen for den Arnamagnæanske Stiftelse, at vedkommende Skifteret til Kommissionen havde udbetalt Restbeholdningen i Dødsboet efter den umyndiggjorte, under 28. August 1910 ved Døden afgaaede George Gíslason, nemlig en Husejer-Kreditkasseobligation, stor 50 Kr., med vedhængende Rentekupons fra 11. December 1911 og kontant 118 Kr. 37 Øre, til hvilken Kapitals Modtagelse der var knyttet den Betingelse, at den anvendtes til Erhvervelse for en længere Aarrække af hans og hans Families Gravsted paa Assistens Kirkegaard. Med Henviisning til, at Gravstedet, hvis Vedligeholdelse Kommissionen havde overtaget (jfr. Univ. Aarbog 1891—92, S. 1121), var erhvervet indtil 31. December 1957, og at det vilde være økonomisk urigtigt allerede nu at anvende det modtagne Beløb til en Forlængelse af Gravstedets retten, indstillede Kommissionen samtidig til Konsistoriums Approbation, at den omhandlede Kapital af Universitetskvæsturen toges til Indtægt for Konråd Gíslasons Fond under den Arnamagnæanske Stiftelse, som en særlig Underkonto, med den Bestemmelse, at Kapitalen anvendes, naar Gravstedet 1957 hjemfalder, til derfor at erhverve dette yderligere for en Aarrække, og at, indtil saadant sker, Renterne af denne Kapital oplægges. — Konsistorium bifaldt under 1. November 1913 det saaledes indstillede.